

ELŐTERJESZTÉS

Tótkomlós Város Önkormányzat Képviselő-testületének
2019. március 28-ai ülésére

Tárgy: A TOP-2.1.2-16. kódszámú „Tótkomlós városközpontjának környezettudatos megújítása” című projekttel kapcsolatos Integrált Településfejlesztési Stratégia elfogadása

Tótkomlós Város Önkormányzat Képviselő-testülete a 172/2018. (VIII. 16.) kt. határozatában döntött arról, hogy a TOP-2.1.2-16. kódszámú „Tótkomlós városközpontjának környezettudatos megújítása” című pályázat vonatkozásában az Integrált Településfejlesztési Stratégia (továbbiakban: ITS) elkészítésére az Első Magyar Önkormányzati Beruházásleboncoló és Projektmenedzsment Kft-t (a továbbiakban: Kft.) bízta meg.

A Kft. elkészítette a dokumentációt, melyet 2019. március 21. napján küldött meg a Polgármesteri Hivatal részére. Tekintettel arra, hogy a dokumentum terjedelme miatt az áttekintésre rövid idő állt rendelkezésre, ezért kérem a bizottságokat, hogy a dokumentummal kapcsolatos esetleges módosító javaslataikat tegyék meg a Képviselő-testület felé.

Az ITS az előterjesztés mellékletét képezi.

Kérem a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy az előterjesztést vitassa meg és hozza meg döntését.

HATÁROZATI JAVASLAT

Tótkomlós Város Önkormányzat Képviselő-testülete a TOP-2.1.2-16. „Tótkomlós városközpontjának környezettudatos megújítása” tárgyú projekt vonatkozásában az elkészített Integrált Településfejlesztési Stratégiát az alábbiakban kéri átdolgozni:

-
-
-

Felelős: dr. Garay Rita polgármester

Határidő: a képviselő-testület április havi soros ülése

Tótkomlós, 2019. március 21.

dr. Garay Rita
polgármester

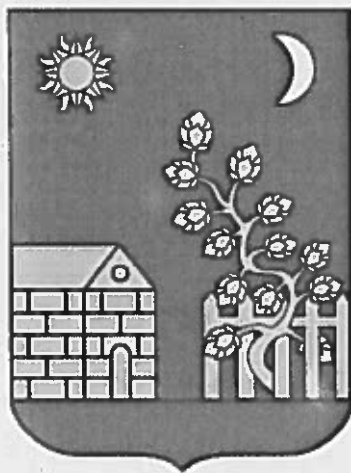
Az előterjesztést készítette: Vereb Edit műszaki ügyintéző SX.

Az előterjesztést ellenőrizte: Kvasznovszkyné Szilasi-Horváth Krisztina jegyző

TÓTKOMLÓS VÁROS

Integrált Településfejlesztési Stratégiája

2019-2026

Készült a
„Tótkomlós városközpontjának környezettudatos megújítása” című

TOP-2.1.2-16-BS1-2017-00002 azonosító számú

projekt keretében

TÓTKOMLÓS VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

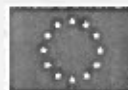
2019. január 28.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	4
2. A helyzetelemzés összefoglalása	14
2.1. Társadalom	15
2.2. Demográfia	17
2.3. Tótkomlós településképe	18
2.4. Tótkomlós gazdasági profilja	19
2.5. Tótkomlós turizmusa	21
2.6. Összefoglaló táblázat Tótkomlós legfontosabb adatairól	21
3. Jövőkép	23
3.1. Stratégiai illeszkedés	23
3.2. A jövőkép pillérei.....	24
3.3. Jövőkép kifejtése	25
3.2. A városfejlesztés célkitűzései.....	28
4. A megvalósítást szolgáló beavatkozások	41
4.1. Akcióterületek kijelölése és a lehatárolás indoklása	41
4.2. Az egyes akcióterületeken a megvalósításra kerülő fejlesztések összefoglaló jellegű bemutatása, a fejlesztések ütemezése	53
4.3. A településfejlesztési akciók összehangolt, vázlatos pénzügyi terve	61
4.4. Illeszkedés a stratégiai célokhoz	67
5. Antiszegregációs program (nem releváns)	68
5.1. A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések (a település egészét érintő és az egyes szegregátumokra vonatkozó fejlesztések, programok meghatározása)	68
5.2. A fejlesztések szegregációs hatásának kivédésére hozott intézkedések	68
5.3. A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések	68

6. A stratégia külső és belső összefüggései	69
6.1. Külső összefüggések	69
6.2. Belső összefüggések	73
6.3. A célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek egymásra gyakorolt hatása	80
7. A Stratégia megvalósításának főbb kockázatai	81
8. A megvalósítás eszközei és nyomon követése	88
8.1. A célok elérését szolgáló fejlesztési és nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek	88
8.2. Az ITS megvalósításának szervezeti kereteinek meghatározása.....	95
8.3. Településközi koordináció mechanizmusai, együttműködési javaslatok.....	101
8.4. Monitoring.....	103

1. Bevezetés

Jelen dokumentum, Tótkomlós Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája európai uniós forrást felhasználva készült, a „Tótkomlós városközpontjának környezettudatos megújítása” című TOP-2.1.2-16-BS1-2017-00002 azonosító számú projekt keretében. Az ITS összefoglalja Tótkomlós megálmodott jövőképeének eléréséhez szükséges stratégiákat, melyek megjelenítik az adott terület fejlesztési irányait, céljait és igényeit. Ennek megfelelően városunk a vonatkozó előírásoknak, jogszabályoknak megfelelő és az elkövetkező évek finanszírozási környezetéhez is illeszkedő integrált településfejlesztési stratégiát alkotott.

A stratégiai tervezés tétje jelentős: egyrészt a most kijelölendő irányok (milyen városban szeretnénk élni) hosszú távra meghatározzák a település fejlődését, jövőjét; másrészt jelentős mértékben függ a tervezés sikerétől, hogy a 2020-ig tartó és az azt követő EU-s tervezési időszakban rendelkezésre álló forrásokból milyen mértékben tud részesülni a város, illetve azokat mely területeken és mennyire hatékonyan tudja felhasználni.

Az ITS kijelöli a középtávon elérendő fejlesztési célokat, a megvalósítást szolgáló beavatkozások körét és a megvalósítás eszközeit – elsősorban a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP), másodsorban az ágazati operatív programok forrásainak felhasználásához, illetve egyéb fejlesztési források mozgósításához.

A 2026-ig szóló Integrált Településfejlesztési Stratégia célja – a SWOT analízisben azonosított erősségek megtartásával, a gyengeségek csökkentésével, a lehetőségek kihasználásával és a veszélyek elkerülésével - olyan városfejlesztési stratégia és program megfogalmazása, amelynek célkitűzéseivel és javaslataival azonosulni tudnak a város lakói, illetve a gazdaság szereplői.

Az ITS az alábbi rendeletek, módszertani útmutatók figyelembevételével került kidolgozásra: 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről, Útmutató a kis- és középvárosok számára az Integrált Településfejlesztési Stratégia 2014- 2020 elkészítéséhez (Belügyminisztérium, 2014. 12. 11.), Városfejlesztési Kézikönyv (Második, javított kiadás, NFGM, 2009. január 28.). Az integrált településfejlesztési stratégia partnerségi egyeztetése és elfogadása a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet alapján történt.

Tótkomlós (forrás: Google Earth)

A többször módosított, az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (Étv.) – az önkormányzati törvénnyel összhangban, mely a településfejlesztést az önkormányzatok hatáskörébe tette - a települési önkormányzatok feladatává jelölte ki a településrendezési feladatkör ellátását. A településfejlesztési koncepció a fejlesztés összehangolt megvalósulását biztosító és a településrendezést is megalapozó, a település közigazgatási területére kiterjedő önkormányzati területfejlesztési döntéseket rendszerbe foglaló, önkormányzati határozattal elfogadott dokumentum, amely a település jövőbeni kialakítását tartalmazza. A fejlesztési koncepció elsősorban településpolitikai dokumentum, amelynek kidolgozásában a természeti-művi adottságok mellett a társadalmi, gazdasági, a környezeti szempontoknak és az ezeket biztosító intézményi rendszernek van döntő szerepe. Megalapozza és meghatározza a település fenntartható fejlődését: az életszínvonal növekedését, az életminőség javulását, a közösség gyarapodását, a település hagyományait a rendelkezésre álló kulturális, térbeli, táji adottságait felhasználva és nem kihasználva. A településfejlesztési koncepció a döntési mechanizmus működtetéséhez szolgál útmutatóul, s segítséget nyújt a település

egyes érdekcsoportjai, valamint a különböző szakágak közötti érdekek koordinálásához. A hosszútávú célok megvalósítása érdekében integrált településfejlesztési stratégiát kell készíteni az Étv. értelmében. Az integrált településfejlesztési stratégia (ITS) meghatározza a települések településfejlesztési tevékenységét, összehangolja a különböző szakpolitikai megközelítéseket, összefogja és ütközteti az érintett partnerek (üzleti szektor, civil szektor, közszféra szereplői, lakosság) céljait, elvárásait, meghatározza a fejlesztési célokat, azok finanszírozási módját, továbbá a megvalósítás és fenntartás módját is összefüggéseiben kezeli.

A településfejlesztés során is kiemelkedő feladat a fenntarthatóság alapelveinek figyelembevétele. A fenntartható fejlődés olyan fejlődés, amely kielégíti a jelen szükségleteit, anélkül, hogy veszélyeztetné a jövő nemzedékek esélyét arra, hogy ők is kielégíthessék szükségleteiket.

A fenntartható fejlődés három alappilléren nyugszik: a szociális, a gazdasági és a környezeti pillérek és mindhármát együttesen, kölcsönhatásaik figyelembevételével mérlegelni kell a különböző fejlesztési stratégiák, programok kidolgozása során, illetve a konkrét intézkedésekben, cselekvésekben. A fenntartható fejlődésnek, mint általános stratégiai célnak kell megjelennie a településfejlesztési dokumentumokban, és a cselekvési programokban.

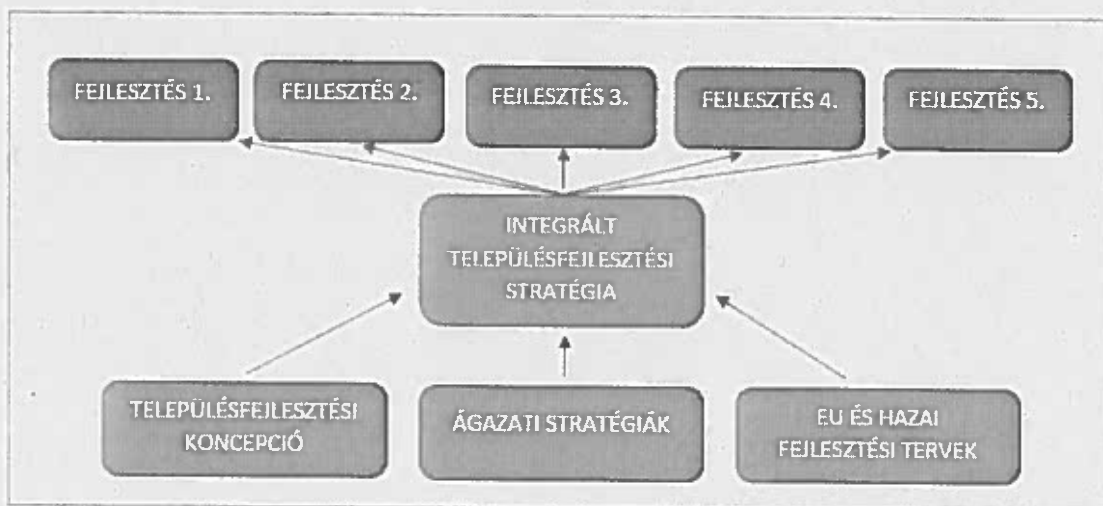
Az integrált településfejlesztési stratégia (ITS) a települési önkormányzatok által elkészítendő, fejlesztési szemléletű, középtávot, esetünkben 7 évet átfogó dokumentum, célja a területi alapú, területi szemléletű tervezés megszilárdítása, a településre vonatkozó célok kitűzése, és azok középtávon való érvényesítése. Egy ilyen stratégia elkészítése önmagában is hasznos, ugyanakkor megléte jelenleg feltétele egyes településfejlesztési közösségi támogatások igénybevételének is. A települési területek olyan integrált, akcióterületi alapú megújítása a cél, amely érdemben hozzájárul ahhoz, hogy a település gazdasági és társadalmi aktivitása élénküljön, a település vonzereje erősödjék mind a lakosság, mind a betelepülő vállalkozások, illetve intézmények, szervezetek számára.

Az integrált településfejlesztési stratégia a település középtávú fejlesztési irányait meghatározó, operatív jellegű, megvalósítás-orientált fejlesztési dokumentum, melynek

célja, hogy elősegítse az elkövetkező hét év városfejlesztési tevékenységeinek eredményességét.

Készítése során a tervezők meghatározó szándéka volt, hogy segítségével a városban folyó fejlesztési tevékenységek egymással térben és időben összehangoltan valósuljanak meg, a város mindinkább képes legyen felhasználni a következő időszak európai uniós fejlesztési forrásait, s ezzel a stratégiába foglalt tevékenységek jelentős része meg is valósuljon. Az ITS keretet ad ahhoz is, hogy a közsféra fejlesztései mellett a magánszféra befektetései is bevonhatóak legyenek, ezzel is segítve a két szféra közötti partnerség kialakulását.

1.sz. ábra: az ITS szerepe

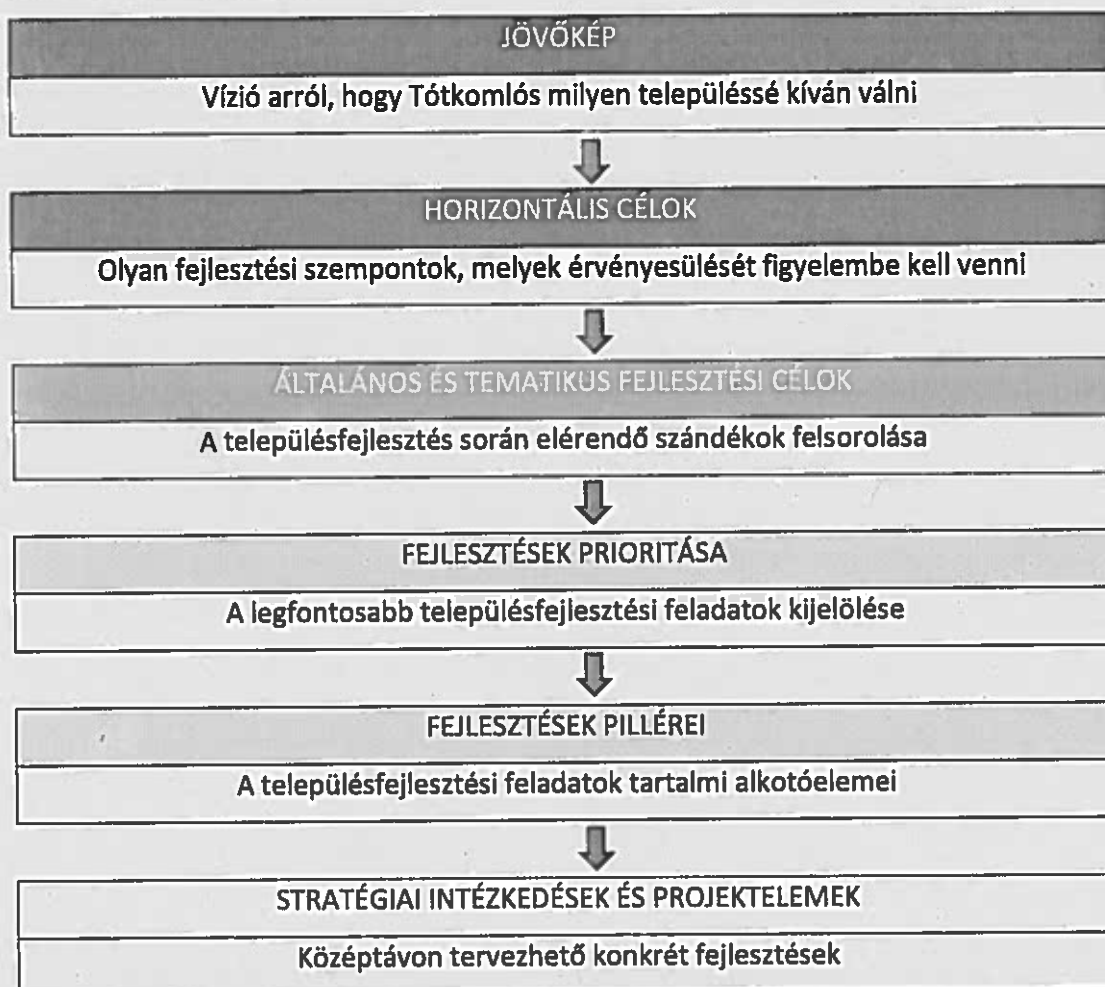
Az ITS a fejlesztéspolitika hatékony eszköze, mert:

- **Integrált szemléletű:** A dokumentum integrált jellege abból adódik, hogy az Önkormányzat szakpolitikai (gazdaságfejlesztés, társadalom és szociálpolitika, környezetfejlesztés) elképzeléseit összefogja, illetve vizsgálja és épít e területek szinergiájára.
- **Rendszerszintű gondolkodást tesz lehetővé:** Egyidejűleg képes figyelembe venni a település belső gazdasági, műszaki, társadalmi és környezeti körülményeit, valamint a külső hatásokat és kihívásokat. A fejlesztési célokat, azok finanszírozási módját, megvalósítási és fenntartási módját is összefüggéseiben kezeli.
- **Operatív döntéseket megalapozó stratégiai dokumentum:** Olyan stratégiai dokumentum, aminek feladata a jövő kihívásaira való felkészülés. Tartalmazza a település

célrendszerét, a fejlesztések feltételeit és azt a cselekvési stratégiát, ami megalapozza a konkrét fejlesztési beavatkozásokat. A dokumentum 7 évre rögzíti a település által megvalósítandó jelentősebb fejlesztési programokat.

Az ITS Tervezési szintjei:

2.sz. ábra: az ITS tervezés szintjei

A tervezés meghatározottsága**A városfejlesztés európai uniós meghatározottsága**

A 2014-2020-as európai uniós fejlesztési ciklusban különösen nagy szerep jut az európai városok fejlesztésének, az Európai Unió Területi Agendája (TA2020) is megerősíti a városok szerepét. Integrált és többszintű megközelítés alkalmazását javasolja a városfejlesztési és város-rehabilitációs politikákban és támogatja az EU 2020 azon erőfeszítéseit, amelyek arra irányulnak, hogy „a városok az intelligens, fenntartható és befogadó fejlődés motorjaivá váljanak, és vonzóak legyenek az élhető lakhelyet és munkát keresők, valamint a turisták és a befektetők számára is.”. Bátorítja a városokat arra, hogy „a területükön végzett valamennyi beavatkozás hatékonyságának növelése érdekében készítsenek és fogadjanak el integrált stratégiákat és területi terveket.” Az EU 2020 Stratégia Európa intelligens (smart), fenntartható (sustainable) és befogadó (inclusive) növekedésének céljaira összpontosít, és ezen célokhoz az Európai Unió egészére vonatkoztatva konkrét célértékeket is társít. Az EU egészére vonatkozó célokhoz a tagállamoknak is vállalásokkal kell hozzájárulniuk, melyhez a kohéziós politika eszköztárát is felhasználhatják. A 2014 – 2020 időszaki kohéziós politika megvalósítását szolgáló ún. Közös Rendelkezéseket tartalmazó rendelet („Az Európai Parlament és a Tanács 1303/2013/EU rendelete) meghatározza azt a 11 tematikus célkitűzést, melyek elérésének támogatásával a kohéziós politika hozzájárul az EU2020 Stratégia céljaihoz.

A tematikus célkitűzések az alábbiak:

1. a kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció erősítése;
2. az IKT-hoz való hozzáférésnek, azok használatának és minőségének a javítása;
3. a kkv-k, (az EMVA esetében) a mezőgazdasági, illetve (az ETHA esetében) a halászati és akvakultúra-ágazat versenyképességének a növelése;
4. az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban;
5. az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázat megelőzés és - kezelés előmozdítása;
6. a környezet megóvása és védelme és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása;

7. a fenntartható közlekedés előmozdítása és szűk keresztmetszetek megszüntetése a kulcsfontosságú hálózati infrastruktúrákban;
8. a fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása;
9. a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem;
10. az oktatásba, és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében;
11. a hatóságok és az érdekelt felek intézményi kapacitásának javítása és hatékony közigazgatáshoz történő hozzájárulás.

Az EU egyes alapjainak (ESB alapok) felhasználását, működését további rendeletek szabályozzák (1301, 1304, 1305/2013/EU), melyek az egyes tematikus célokhoz kapcsolódó beruházási prioritásokat határoznak meg. A beruházási prioritások azt fogalmazzák meg, hogy az adott alap milyen módon járul hozzá a 11 EU szintű tematikus cél eléréséhez. Nem finanszírozható olyan tevékenység az ESB alapokból, amely nem illeszkedik a beruházási prioritások valamelyikéhez. Azzal együtt, hogy az ESB alapok – különösen az ERFA és az ESZA – minden beruházási prioritása alkalmazható városi környezetben, városfejlesztési jellegű célok elérése érdekében, az egyes alapok kifejezetten városi problémák megoldására irányuló beruházási prioritásokat is meghatároznak:

Az ERFA rendelet célzottan városi problémákra irányuló beruházási prioritásai az alábbiak:

4. számú tematikus cél: az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra való áttérés támogatása minden ágazatban.

- 4 e) beruházási prioritás: alacsony szén-dioxid-kibocsátással járó stratégiák támogatása valamennyi területtípuson, de különösen a városi területeken, ideértve a fenntartható multimodális városi mobilitást és a kárenyhítést előmozdító alkalmazkodási intézkedések támogatását.

6. számú tematikus cél: a környezet megőrzése és védelme, valamint a forráshatékonyság támogatása.

- 6 e) beruházási prioritás: a városi környezetfejlesztést, a városok megújítását, a rozsdaovezetek (köztük az átalakuló használatú területek) helyreállítását és szennyezésmentesítését és a légszennyezettség csökkentését célzó intézkedések, valamint a zajcsökkentési intézkedések támogatása.

9. számú tematikus cél: a társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység és mindenfajta diszkrimináció elleni küzdelem.

- 9 b) beruházási prioritás: a városi és vidéki területeken élő, rászoruló közösségek fizikai rehabilitációjának, valamint gazdasági és társadalmi fellendülésének támogatása;

Az ESZA által támogatott beruházási prioritások mindegyike részét képezheti integrált városfejlesztési stratégiáknak, programoknak, projekteknek.

Az EU kohéziós politikájában bekövetkezett változások alapján az európai uniós források már nem kvázi szabadon felhasználható keretek, hanem az EU közös céljainak megvalósítását szolgáló eszközök, így rendkívül fontos, hogy a hazai fejlesztéspolitika és fejlesztéspolitikai dokumentumok is igazodjanak, hozzájáruljanak a megvalósuláshoz. Az EU strukturális és kohéziós alapjaiból származó, a nemzeti operatív programokon keresztül elérhető támogatások tehát a városfejlesztés meghatározó jelentőségű forrásait jelentik az ITS érvényességének időszakában.

A városfejlesztés hazai meghatározottsága

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK) integrált megközelítéssel foglalja egységbe az ágazati és területi fejlődés folyamatait, kijelöli Magyarország számára a hosszú távú jövőképet, fejlesztéspolitikai célokat és elveket. A területi fejlődés érdekében a többközpontú térszerkezetet biztosító, fenntartható városhálózat-fejlesztésre helyezi a hangsúlyt. Legfontosabb feladatként jelenik meg a harmonikus város-vidék kapcsolatok létrehozása, a kompakt településrészek kialakítása, a leromlott állapotú városrészek hanyatlásának megállítása, a stratégiai szemléletű város-és várostérségi tervezés megerősítése, illetve a különböző területi szintek együttműködésének segítése. A többközpontú városhálózat-fejlesztés megvalósítása érdekében különböző profilú városok és várostérségek csoportját azonosítja.

Budapest nagyvárosi térségét, a fővárosból legfeljebb egy órán belül elérhető belső városgyűrű településeit, illetve a Budapest gazdasági túlsúlyának kiegyensúlyozása érdekében kijelölt külső városgyűrű településeit.

A Kormány jogszabályba foglalta (314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről) a középtávú településfejlesztési stratégiák (ITS) tartalmi és egyes eljárási jellegű követelményeit és összefüggő dokumentumrendszert hozott létre. Ennek értelmében az ITS egy rendkívül széles körű, három elemből álló megalapozó vizsgálatra kell, hogy épüljön. A megalapozó vizsgálat közös hátterét képezi mind a hosszú távú településfejlesztési koncepciónak, mind a középtávú, operatív jellegű ITS-nek.

A kis- és közepes városok integrált településfejlesztési stratégiáikat két módszertani támogatást nyújtó dokumentum alapján kell, hogy elkészítsék, melynek városunk eleget tesz. Egyrészt a Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium Területfejlesztésért és Építésügyért felelős szakállamtitkársága által elkészített „Városfejlesztési Kézikönyv” második, javított kiadása (2009); másrészt a Belügyminisztérium „Útmutató a kis- és középvárosok és a fővárosi kerületek integrált településfejlesztési stratégiáinak elkészítéséhez 2014-2020” című dokumentum alapján. Megvalósult az az elvárás is, hogy a település integrált településfejlesztési stratégiájának célrendszere illeszkedjen a megyei területfejlesztési koncepció és stratégiai program céljaihoz.

A cselekvési stratégia kialakítása

Amikor az Önkormányzat a középtávú fejlesztéseit tervezi és az ehhez kapcsolódó cselekvési stratégiát alakítja ki, érdemes újra végigvenni, mik azok a tényezők, amik befolyásolják, hogy milyen cselekvési stratégiát válasszon a település. A tervezés fázisában a település meghatározza a saját jövőképét és azt a célrendszert, ami közép és hosszútávon iránymutatásul szolgál a település döntéshozói, illetve az egész helyi közösség számára. A tervezési folyamat eredménye, hogy megszületnek a lehetséges cselekvési stratégiák. A felmerülő alternatívák közül azt érdemes választani, amelyik leginkább megfelel a helyi közösség érdekeinek, amelyik reálisan megvalósítható, illetve amelyik leginkább támaszkodik a helyi erőforrásokra. Ahogy azt az előző fejezetben

leírtuk, Tótkomlós esetében a legjellemzőbb kockázat a lakosságszám csökkenésből vezethető le. A felmerülő cselekvési stratégiáknak erre is válasszal kell tudni szolgálni. Tótkomlós esetében három eltérő cselekvési stratégia merült fel, amik között a legkarakteresebb eltérés az Önkormányzat szerepfelfogása között mutatkozik meg.

Követő cselekvési stratégia:

Az Önkormányzat fókuszában elsősorban a felmerülő problémák gyors megoldása szerepel. Az Önkormányzat alapvetően azokra a feladatokra koncentrálni, amik közvetlenül hozzátartoznak a feladatellátáshoz. Ez a stratégia nagy teret enged a helyi kezdeményezéseknek.

Szabályzó cselekvési Stratégia:

Az Önkormányzat fejlesztéseinek fókuszában a kiszámíthatóság szerepel. A fejlesztések során az Önkormányzat erős kontrollt kíván alkalmazni, amiben elsősorban szabályozási eszközöket hív segítségül.

Reagáló Stratégia: Proaktív településfejlesztési szemlélet kialakítása a cél. Az Önkormányzat igyekszik elébe menni a várható eseményeknek, kihívásoknak, s ezáltal egy tudatosabb programalkotási, tervezési folyamatot indít el. A stratégia fontos eleme a folyamatos felülvizsgálat és az aktualizálás.

STRATÉGIAI JELLEMZŐK							
	Rugalmas	Kiszámítható	Proaktív szemlélet	Egyszerű döntéshozatali mechanizmus	Helyi erőforrások kihasználása	Helyi közösség szerepvállalása	Fenntarthatóság
Követő stratégia	XXX	X	X	XX	XX	XX	X
Szabályzó stratégia	X	XXX	X	XXX	X	X	XX
Reagáló stratégia	XXX	XX	XXX	X	XXX	XXX	XXX

1.sz. táblázat: stratégiai jellemzők összehasonlítása

2. A helyzetelemzés összefoglalása

Tótkomlós helyzetét jelentősen befolyásolják a külső tényezők, jellemzően azok a globális trendek, és a mélyebb társadalmi és „emberi” változások, amelyek az elmúlt évtizedben Magyarországon Budapestet helyezték fókuszba. Ennek közvetlen hatása az elvándorlási folyamatok erősödése, melynek eredménye a népességszámban bekövetkező változás.

Ez az alapfolyamat hatással van a település gazdasági folyamataira is.

Az elmúlt években új trend is megfigyelhetővé vált a fogyasztói szokásokban. Egyre nagyobb értéket képvisel a vidék, a nyugodt és természetközeli életmód, a családi életre, gyerekvállalásra ösztönző és kezelhető léptetű lakókörnyezet.

A nagyvárosokra jellemző közlekedési terhelés a gépjárművek egyre nagyobb száma jelentős egészségügyi kockázatok mellett rontja az „élhető környezet” kialakításának lehetőségét is.

Tótkomlós méretéből, identitásából és szerethető kisvárosi jellegéből adódóan képes arra, hogy az élhető környezet kialakítására mutató városfejlesztések segítségével egy a jelenlegitől prosperálóbb, élhetőbb családbarát kisvárossá váljon a következő évtizedben.

Tótkomlós városának, illetve első sorban tágabb környezetének Békés megyének a kihívásait és megoldandó problémáit Szirmai Viktória Közép – dunántúli régióval foglalkozó tanulmánya alapján az alábbi négy terület köré csoportosítjuk lehet csoportosítani:

- A térség jövőjének problematikája
 - A városnak és térségének milyen szerepe/jelentősége lehet Magyarországon?
 - A városnak mit kell tennie ezen célok elérésének érdekében?
- A globalizáció problematikája
 - Hogyan lehet kezelni a globális folyamatokat (centrumok fejlődése, elvándorlás, oktatási struktúra adottságai, EU munkaerő elszívó hatása, stb)
- A versenyképesség problematikája
 - Milyen helyi adottságokra, potenciálra lehet építkezni?

- Milyen gazdasági tevékenységek és szolgáltatások lesznek a jövőben
- Területi, ezen belül a városi társadalmi folyamatok alakulása
 - Hogyan fiatalítható a társadalom a városban, térségben?
 - Hogyan lehet Tótkomlós vándorlási indexe folyamatosan pozitív?
 - Hogyan lehet a közösségeket erősíteni a fejlődés érdekében?

A problémákat okozó tényezők nem kivédhetőek, ezek a kihívások jó esetben kezelhetőek.

Ezen szükséglet érdekében cél, hogy Tótkomlós társadalmi, gazdasági és környezeti potenciálja kihasználásra kerüljön a város lakosságának életminősége-, és maga a város jövője érdekében. Továbbá cél, hogy a mindenkori kihívások kezelésére a lehetőséggel bíró potenciálok optimálisan és fenntarthatóan legyenek kihasználva.

2.1. Társadalom

Történelem

A honfoglalás kori leletek szerint Tótkomlós és környéke különböző népek által lakott terület volt, a régészek Árpád-kori falvak nyomaira bukkantak. Ebből a korai időszakból a nagykopáncsi kápolna őrizi a román építészeti stílus emlékét.

Később az oklevelek tanúsága szerint a komlósi pusztát Hunyadi János birtoka volt.

1484-ben Mátyás király tulajdonát képezte, aki Komlóst fiának Corvin Jánosnak adományozta. A terület a törökdúlás idején többször cserélt gazdát, a szerencsétlen lakosság a hódítók elől elmenekült.

Az elnéptelenedett komlósi birtok báró Rudnyánszky József tulajdona lett. A báró szentandrásai jobbágyságát szorgalmuk és példás magaviseletük miatt szerette, ezért a vallási villongások miatt beleegyezett lakhelyük elhagyására, és a telepítésre vonatkozó szerződést velük 1746. január 8-án meg is kötötte. Mintegy 80 szlovák család érkezett a komlósi pusztára. Az ideköltözöttek intenzív építőmunkába kezdtek, folyamatosan építették lakóházaikat, az istentisztelet megtartására szolgáló imaházat, az iskolát, egy tanítói lakással együtt.

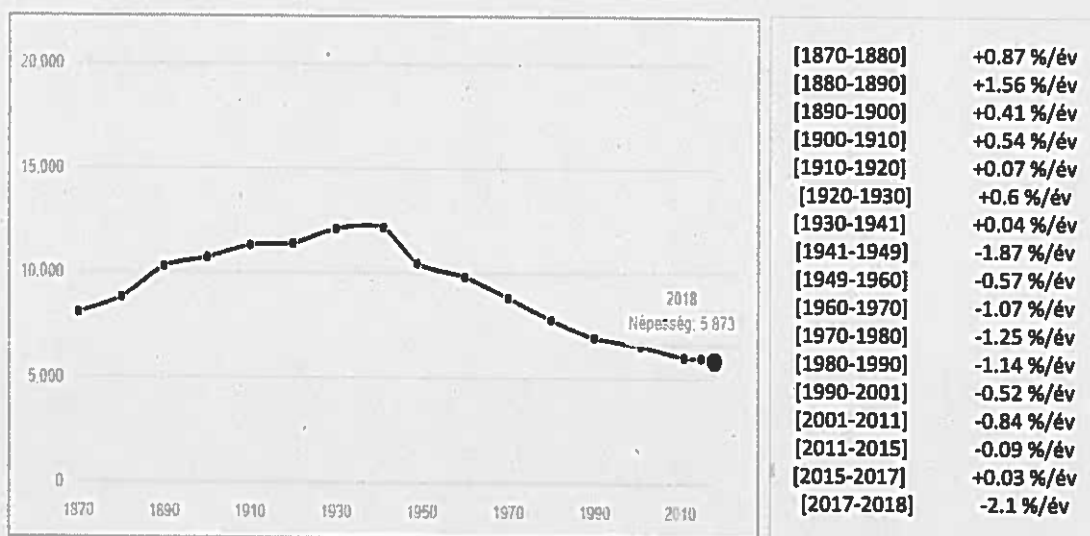
Szexty György lelkész vezetésével 1795-ben megépítették a most is pompázó monumentális evangélikus templomot. A komlóiak száma, vagyona és műveltsége is gyarapodott. A XIX. század második felében a magyar ajkú lakosok egyre többen lettek, ezért az ő lelki épülésükre évente négyszer magyar istentiszteletet tartottak. A kiegyezés után, 1893-ban felépült a községháza, amelyet közös összefogással építettek.

Az I. világháborúig újabb létesítmények bizonyították, hogy a lakosság és az előljáróság tudta, a haza hasznos polgárai csak úgy lehetnek, ha a polgárosodás útját követik. Ezt a lázas építő tevékenységüket a komlóiak a II. világháború végéig folytatták. Hosszú évtizedekre meghatározta a falu sorsát, a település lakosságának szerkezetét az 1946/48-as szlovák-magyar lakosságcsere. A siker, vagyis a minél nagyobb számú áttelepítés érdekében a befogadó ország és a helyi szlovákság szervezetei egyaránt komoly propagandát fejtettek ki. Tótkomlósról 939 család, szám szerint 3254 lakos választotta az új hazát. Ezzel párhuzamosan megkezdődött a magyar anyanyelvűek áttelepítése Tótkomlóra, ám lényegesen kevesebben érkeztek, mint amennyien távoztak, mindössze 400 család, azaz mintegy 1500 betelepülő jött. A fordulat éve után változás történt a helyi közigazgatási rendszerben is, megszűnt az önálló képviselő-testület.

Az 1990. tavaszán megtartott országgyűlési, majd a helyhatósági választások után ismét önkormányzati képviselő-testületek irányítják a helyi ügyeket. A lendületes fejlődésnek köszönhető, hogy Göncz Árpád köztársasági elnök Tótkomlós nagyközséget 1993. november 1-jével várossá nyilvánította.

2.2. Demográfia

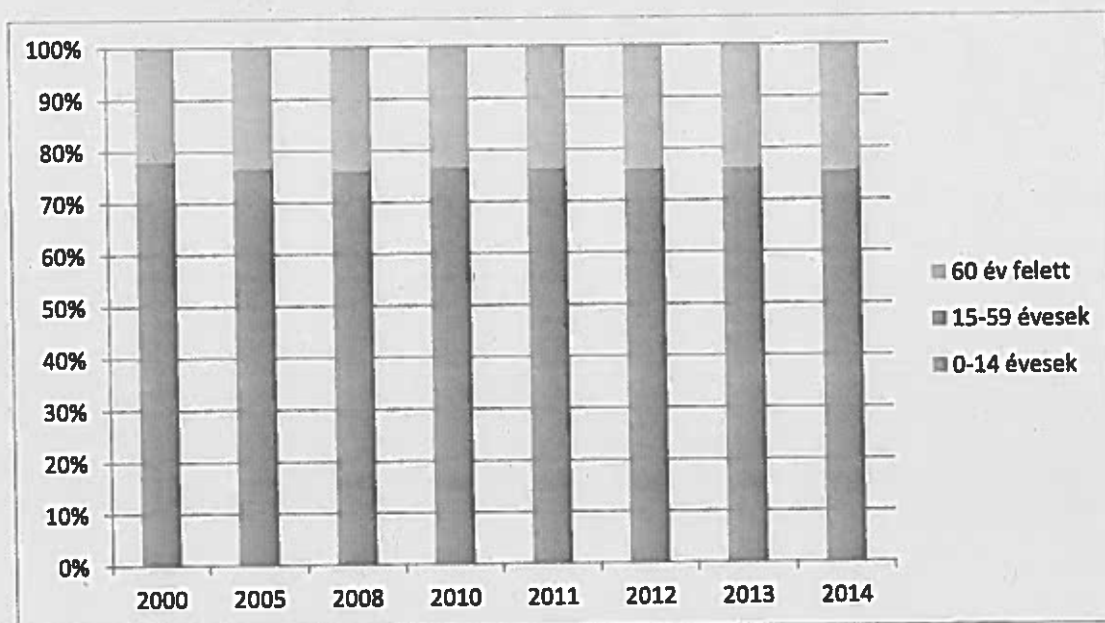
2.sz. diagramm: Népesség éves %-os változása (Forrás: KSH)

Tótkomlós utolsó becült népessége 5 873 fő (2018 évben), ami akkori Magyarország népességének 0.06%-a (Békés megyének 1.74%-a). Népsűrűsége 47 fő/km². Lakások száma 2900, népességet figyelembevéve, ez 2 fő lakásonként.

Tótkomlós népesség összetételének tendenciái

Meghatározások	2008.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
állandó népesség száma	6527	6390	6321	6257	6195	6133
lakónépesség száma	6351	6144	6055	5989	5952	5919
hajadon/nőtlen	2657	2657	2678	2695	2710	2702
házas	2545	2361	2283	2210	2141	2085
özvegy	757	748	731	711	701	698
elvált	566	609	600	602	590	592
nem ismert	2	15	29	39	53	56
férfiak aránya	47,8 %	48,01%	48,06%	47,95%	48,05%	48,25%
nők aránya	52,2 %	51,99%	51,94%	52,05%	51,95%	51,75%
gyermekkorúak aránya (0-14 év)	14,5 %	14,1%	13,8%	13,65%	13,41%	12,93%
középkorúak (15-59 év)	61,6 %	62,5%	62,59%	62,51%	62,7%	62,56%
időskorúak (60 év felett)	23,9 %	23,4%	23,62%	23,85%	23,89%	24,51%

3.sz.táblázat: Tótkomlós népesség összetételének tendenciái (2008- 2014)

3.sz. Diagramm: Az állandó népesség kor szerinti megoszlása (2000-2014)

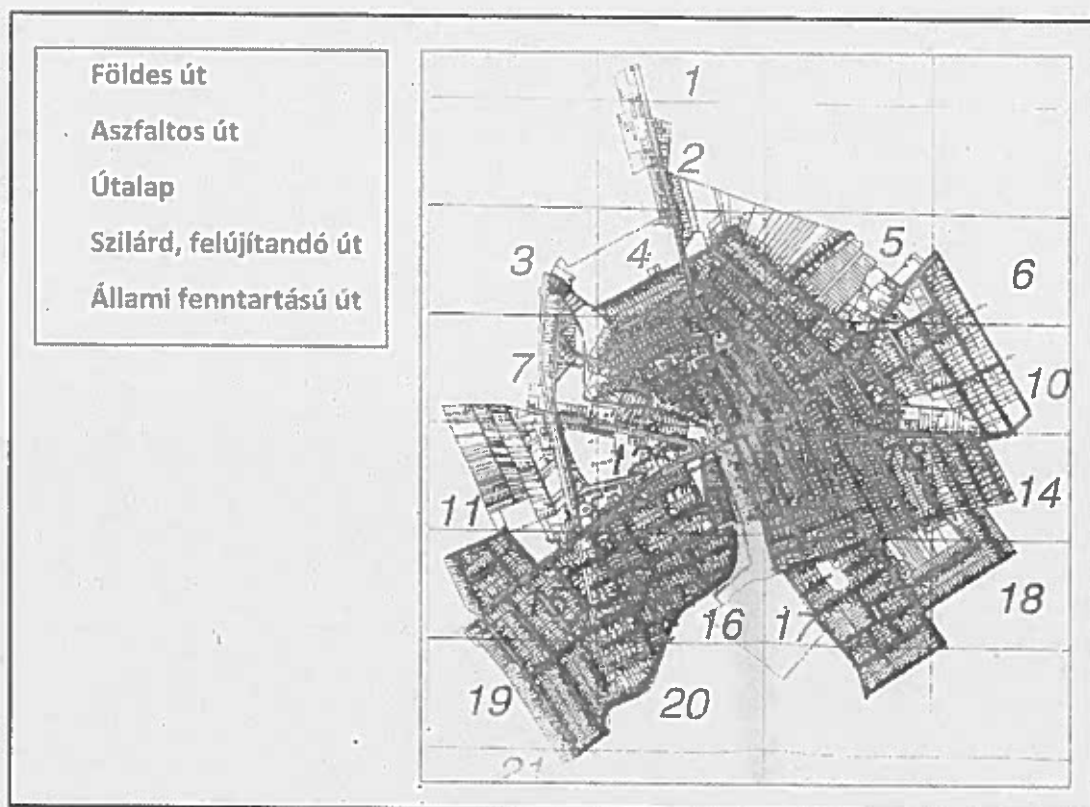
2.3. Tótkomlós településképe

Tótkomlós Magyarország Dél-alföldi területén, Békés-megyében - Orosházától 15 km-re délre - található település, mely földrajzi elhelyezkedésénél fogva azon települések egyike, amelynek vonzáskörzete részben egy másik megyéhez, Csongrádhoz tartozik: Nagyér, Ambrózfalva, Csanádalberti, Pitvaros. A tengerszint felett mintegy 93-99 m között fekszik, a Maros hordalékkúpjához kapcsolódó, Tisza völgy irányában lejtő jellemzően sík területen. Tótkomlós város közigazgatási területe 12539,7 ha, melyből 460,4 ha belterület, 11941,1 ha külterület és 138,1 ha zártkert. A település közúton és vasúton egyaránt megközelíthető. Két fontos útvonal keresztezi a várost a 4432-es Békéscsabáról-Makó irányába és a 4427-es Orosházáról-Mezőhegyes irányába. A várost vasúthálózat köti össze Orosházával és Mezőhegyessel, mely kétirányú átmenő forgalmat biztosít a települések között. A belső úthálózat kiépítettsége még nem teljes körű. Jellemzően az alföldi városokra Tótkomlóson is jelentős a kerékpáros forgalom.

A város területén jelenleg a

- Fő út belterületi határ – Földvári út közötti, valamint
- Kossuth utca Fő út – Zámenhof utca közötti szakaszán van kerékpárút.

A Kossuth utcai kerékpárút a gyalogjárda hiánya miatt nem tudja szerepét betölteni.

1. sz. térkép: Tótkomlós városa a város

Tótkomlóson a több mint 3100 belterületi ingatlanból a lakott ingatlanok száma 2850, melyből ivóvízhálózatba bekapcsolt lakások aránya 93 %, a szennyvízrendszerre rákötött lakások száma 530 db, mely az összes lakáshoz viszonyítva csupán 18,5 %.

2.4. Tótkomlós gazdasági profilja

Az Orosházi járás településeként Tótkomlós is az ország egyik legfejletlenebb, legelmaradottabb kistérségei közé tartozik. Gazdasági potenciálja az 1980-as évek végétől folyamatosan romlik. A településen elsősorban a szántóföldi növénytermesztés jellemző, amelyet kiegészít a takarmánynövények termesztése. Nagy jelentőségű továbbá az állattenyésztés, különösen a baromfitenyésztés (kiemelkedően a liba) és a sertéstartás. Az összes működő vállalkozások száma a városban meghaladja a 320-at.

Tótkomlós gazdaságában a mezőgazdaság, élelmiszeripar, a kézműipar, könnyűipar a meghatározó a szolgáltatások mellett. Évszázados hagyománya van az őrlésnek a városban, ma is működő malma jelentős mennyiségű gabonát dolgoz fel.

A városban több szárító, magtár, takarmánygyártó üzem, ezen kívül állattartó nagyüzemi telep működik.

A lakosság túlnyomó részben ma is mezőgazdasággal foglalkozik (társas vállalkozások, egyéni gazdálkodók, több mint 650), ez a helyiek elsőszámú megélhetési forrása. A kapcsolódó vállalkozások (keveréktakarmány gyártás, malomipar, tojástermelés) is jelentős foglalkoztatók. A 90-es években a kis- és középvállalkozások száma emelkedett, s néhány könnyűipari vállalkozás (zipzáruzem, női ruhakészítés stb.) is működik a településen. A városban a külföldi érdekeltségű vállalkozások is jelentős munkalehetőséget biztosítanak a lakosság számára.

A rendszerváltást követően sok nagyüzem bezárásra került, ennek következtében a megmaradt üzemek – bár alacsony feldolgozottsági fokot produkálnak – elsődlegesen az állattenyésztésre szakosodott élelmiszeripart látják el.

2.5. Tótkomlós turizmusa

A városba érkezőket több nevezetesség is várja. Közülük kiemelkedik az 1795-ben, késő barokk stílusban épült evangélikus templom, a Nagykopáncs határában található román kori imaház, az Erzsébet ligeti millenniumi emlékpark, a Szlovák Emlékház, a Szlovák Tájház, a Szlovák Néprajzi Gyűjtemény és a tanyavilág emlékét őrző Tanyamúzeum, mely a hagyományos gazdálkodás jellegzetes tárháza.

Tótkomlós turizmusának legjelentősebb szereplője a Rózsa fürdő. A város büszkesége és gyakran látogatott idegenforgalmi központja 1942. óta áll folyamatosan a környék, valamint a helyi lakosság rendelkezésére. A város szívében található fürdőben a strandfürdőzés mellett kiemelkedő gyógyászati tevékenység is folyik, mely a feltörő 46°C-os, magas kovásv tartalmú természetes alkálihidrogén-karbonátos gyógyvízre épül. A reumatológiai szakrendelés keretében fizioterápiás, valamint a termálvízre épülő balneoterápiás kezelések vehetők igénybe a reumatikus betegségek és a mozgásszervi elváltozások kezelése, gyógyítása céljából. A nemrégiben megújult létesítmény hangulatos, családi környezettel, modern gyógy- és strandszolgáltatásokkal áll a vendégek rendelkezésére.

2.6. Összefoglaló táblázat Tótkomlós legfontosabb adatairól

Adat	Érték	Dátum
A foglalkoztatott férfiak száma, 14 éves kortól (fő)	1198	2011
A foglalkoztatott nők száma, 14 éves kortól (fő)	948	2011
Nyilvántartott állás keresők száma összesen (fő)	154	2015
180 napon túli nyilvántartott állás keresők száma összesen (fő)	38	2015
Egy éven túl nyilvántartott állás keresők száma összesen (fő)	18	2015
Az eltartott férfiak száma (fő)	682	2011
Az eltartott nők száma (fő)	713	2011
Általános iskola 8. osztályát végzett (fő)	1376	2015
Középiskolai végzettségű középiskolai érettségi nélkül, szakmai oklevéllel	1366	2015
Középiskolai végzettségű középiskolai érettségivel, általános vagy szakmai oklevéllel	1306	2015
Egyetemi, főiskolai végzettségű oklevéllel (fő)	457	2015
Háziorvosok száma (fő)	3	2015

Házi gyermekorvosok száma (fő)	0	2015
Háziorvosi szolgálathoz tartozó szakápolók/ápolók száma (fő)	4	2015
Szakképzett bölcsődei kisgyermeknevelők száma (fő)	7	2015
Betöltött védőnői álláshelyek száma (db)	3	2015
Önkormányzati bölcsődék száma (db)	1	2015
Gyermekjóléti szolgálat által gondozott kiskorúak száma	75	2015
Családi napközik száma (db)	0	2015
Bölcsődék száma (db)	0	2015
Gyermekjóléti szolgálatok száma (db)	1	2015
Gyógyszertárak száma (humán) (db)	2	2015
Családi napköziben szakmai munkakörben foglalkoztatottak száma (fő)	0	2015
Közüemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya	96%	2016
A közüemi szennyvízgyűjtő-hálózatba (közcsatornahálózatba) bekapcsolt lakások aránya	27,72%	2016
Kulturális intézmények száma - Közművelődési intézmények	5	2015
Kulturális intézmények száma - Muzeális intézmények	3	2015
Az oktatási rendszerben résztvevők száma- Óvodás	147	2015
Az oktatási rendszerben résztvevők száma- Általános iskolás	507	2015
Az oktatási rendszerben résztvevők száma- Gimnazista	102	2015
Az oktatási rendszerben résztvevők száma- Szakközépiskolás	0	2015
Az oktatási rendszerben résztvevők száma- Óvodás	1	2015

4.sz.Táblázat: Tótkomlós legfontosabb társadalmi adatai

3. Jövőkép

3.1. Stratégiai illeszkedés

Az elképzelések és a kívánalmak szerint a fenntarthatóság alapelveit szem előtt tartva a fejlődés hatására kialakuló komfortos, esztétikus és egészséges környezet, a biztonságos társadalmi háttér és megélhetési viszonyok, a fejlett egészségügyi, üzleti és közszolgáltatások a minőségi élet alapját jelentik a város, valamint a járás lakosai számára, ez határozza meg a jövőképet.

A város belső adottságait és a külső környezet által befolyásolt lehetőségeit figyelembe vevő hosszú távú jövőkép világosan kijelöli, hogy Tótkomlós milyen várossá szeretne válni 2030-ra. Ennek eléréséhez tudatos fejlesztési folyamatra, egymásra épülő, egymást erősítő célok kijelölésére és a célok elérését biztosító fejlesztések megvalósítására van szükség.

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia elérendő céljait nagymértékben meghatározzák egyrészt az Európa 2020 stratégiából levezethető fejlesztési irányok:

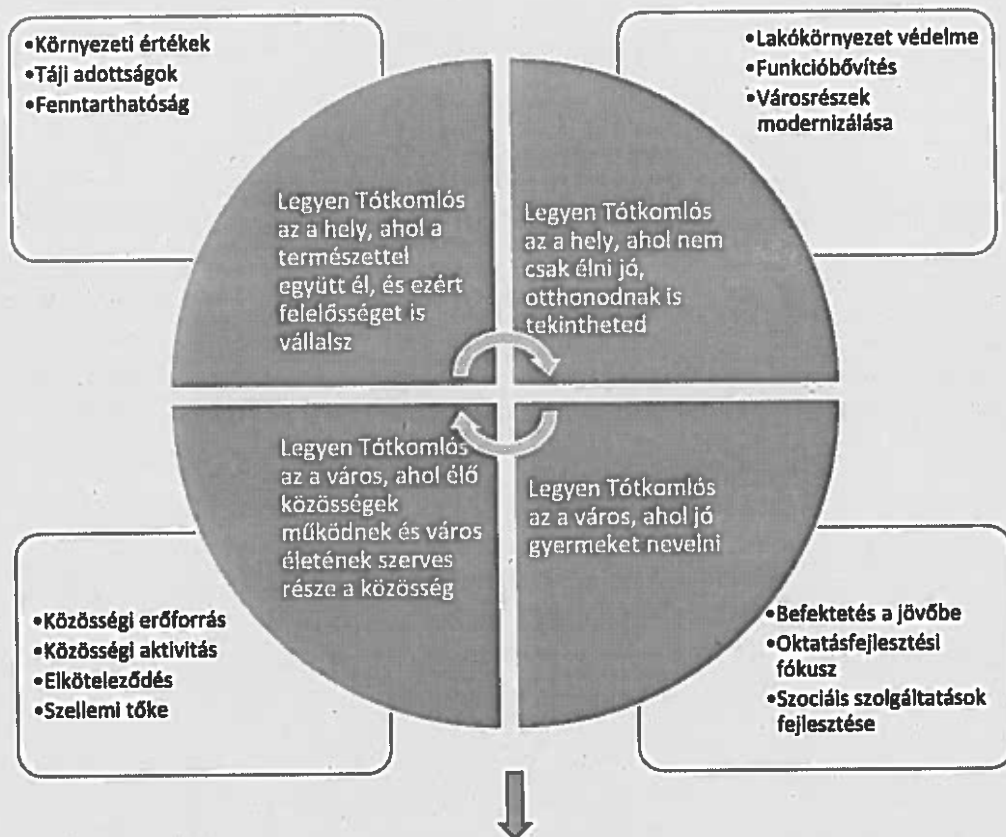
- a kohéziós politika 11 tematikus célja és az egyes támogatási alapok (ERFA, ESZA, Kohéziós Alap) ezen célokhoz illeszkedő ún. beruházási prioritásai;
- másrészt Békés-Megye Területfejlesztési Konceptiója, Stratégiai Programja és Operatív Programja.

Mivel várhatóan az európai uniós támogatások továbbra is kiemelt szerepet játszanak majd a jövőben is Tótkomlós fejlődésében, ezért az ITS kidolgozásának fontos eleme a városi célrendszer illeszkedése a magasabb rendű célkitűzésekhez.

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia célhierarchiája ráépül a város meglévő stratégiai dokumentumaira és ágazati programjaira, valamint illeszkedik A Békés Megyei Területfejlesztési Konceptiójában foglalt célokhoz.

3.2. A jövőkép pillérei

Tótkomlós egy a hagyományait és identitását őrző, de infrastruktúrájában modern, élhető és szerethető kisváros, egyben a lakosság igényeit teljes mértékben kielégítő foglalkoztató-, szolgáltató- és fürdőváros. A város szerethető-, emberi léptékű-, befogadó, a lakosság együttműködő. A városfejlesztés során a fenntartható fejlődés elve érvényesül, és a városban élő közösségek támogatják a város lakosságát szolgáló-, a turizmust, a köz/szolgáltatásokat, illetve az oktatást célzó fejlesztések létrejöttét.

Tótkomlós Magyarország egyik kihasználható helyi potenciálokkal rendelkező kisvárosa, amely egyszerre kínálja a vidék egészséges környezetét és a városi szolgáltatásokat a helyi a kulturális hagyományokra és turisztikai potenciálra építve

a kiegyensúlyozott gazdasági növekedés, a lakosság életminőségének folyamatos javulásával párosul, és a fenntartható jövő érdekében.

4.sz. diagramm és ábra: Tótkomlós jövőképe

A település önmagáról alkotott víziója iránymutatásul szolgál ahhoz, milyen céloknak kell megfelelni és azokat milyen fejlesztési eszközökkel lehet elérni.

Az élhető környezet és a fenntartható fejlődés olyan fogalmakat takarnak, melyre számtalan külső hatás hat, és melyben számtalan belső hatás működik és ebből következőleg létrehozásához és fenntartásához rendszerszemlélet szükséges.

3.3. Jövőkép kifejtése

Legyen Tótkomlós az a település, ahol együtt élsz a természettel, de közben azt is tudod, hogy ez felelősséggel jár!

Tótkomlós gyönyörű természeti környezetben helyezkedik el. Ez a természeti környezet fontos értéke a településnek, része a helyi lakosok identitásának, illetve a település egyik fontos vonzereje az idelátogatók számára. A természeti környezet megőrzése, védelme a jövőben is kiemelt feladat kell, hogy legyen. Fontos a táji adottságok jelenleginél jobb kihasználása, a település és a táji környezet kapcsolatának erősítése. A jövőbeli fejlesztések során minden esetben érdemes végiggondolni, hogy az egyes beavatkozások milyen hatással vannak a táji környezetre, illetve hogy a beavatkozások eredményeinek környezeti fenntarthatósága biztosítható legyen.

Legyen Tótkomlós az a település, ahol nem csak élni jó, de otthonodnak is tekintheted!

Tótkomlós Békéscsaba agglomerációjában, Orosháza közvetlen szomszédságában elhelyezkedő település, mely egyedülálló módon őrzi falusi hangulatát. A falusias környezet, a jó levegő, a csend, a nyugalom különleges adottsága a településnek. Mindezek megőrzése a jövő fontos feladata, úgy, hogy az értékek megőrzése mellett a lakosság ellátása, a helyben elérhető szolgáltatások magas színvonalúak, sokrétűek legyenek. A kulcskérdés tehát az, hogy a település megtalálja azt az egyensúlyi állapotot, amiben megőrzi a vidék adta előnyöket, de emellett új és magasabb színvonalú funkciókkal bővül.

Az otthon biztonsága: Tótkomlósnak olyan kisvárossá kell válnia, ahol a helyi lakosok biztonságban érzik magukat, ahol pihentető környezetben tudják a hétköznapi fáradalmait kikapcsolni.

Mindehhez elengedhetetlen az épített és természeti lakókörnyezet megújítása, védelme.

Az otthon gazdagsága: Tótkomlósnak olyan kisvárossá kell válnia, ahol a helyi lakosok nincsenek rákényszerítve, hogy más települések szolgáltatásait használják, hanem a lehetőségekhez képest minél több dolgot lakóhelyükön is el tudjanak intézni. Ez jelent közigazgatási, közszolgáltatási, kereskedelemi, közösségi funkcióbővülést.

Az otthon hangulata: Tótkomlósnak olyan kisvárosság kell válnia, ahol a helyi lakosok számára biztosított a feltöltődés lehetősége, helyszínei. Ennek területei különösen rekreáció, a sport, kultúra, közösségi élet.

Legyen Tótkomlós az a település, ahol a fejlesztések szerves része a helyi közösség!

Tótkomlós a mai napig sok mindent megőrzött a falusi közösség értékeiből, úgymint az összetartó közösség, a sokszínű, gazdag, változatos közösségi élet. Tótkomlós jövője szempontjából komoly jelentősége van annak, hogy ezeket a közösségi erőforrásokat mennyire hatékonyan tudja kihasználni.

A közösségi erőforrásokra alapozott fejlesztések azért lehetnek hatékonyak, mert a helyben élők aktivitására/aktiválására épülnek. Annak a településnek a lakói, akik látják, hogy a fejlesztésekbe nekik is van beleszólásuk, ráhatásuk, könnyebben mozgósítják saját erőforrásaikat és az elért eredményeket is jobban magukénak érzik. Ez a folyamat végső soron a fejlesztések iránti elköteleződést és egy önbizalommal teli légkört von maga után, ami további erőforrásokat tud mozgósítani.

TÓTKOMLÓS – INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA

A. JÖVŐKÉP

„Tótkomlós modern, a lakosság igényeit teljes mértékben kielégítő foglalkoztató-, szolgáltató-, iskola-, valamint fürdővárossá alakulása, - ezáltal az élhető környezet és a fenntartható fejlődés megteremtése a turizmus, a közszolgáltatások-, illetve a közoktatás-orientált fejlesztések segítségével

B. ÁTFOGÓ CÉLOK

Kedvező feltételek mellett élhető környezet kialakítása

Helyi erőforrásokra épülő stabil gazdasági környezet kialakítása

C. HOSSZÚ TÁVÚ STRATÉGIAI CÉLOK

Turizmusfejlesztés

Élhető települési környezet fejlesztés

Gazdaságfejlesztés

Közzolgáltatások fejlesztése

D. KÖZÉPTÁVÚ TEMATIKUS CÉLOK

1. Színvonalas szolgáltatások biztosításával a város vonzerejének növelése

2. Az attrakzív környezet a szabadidő hasznos eltöltéséhez szükséges feltételek biztosítása

3 A turisztikai potenciálban rejlő lehetőségek kiaknázása

4. Vállalkozások, működő tőke betelepüléséhez szükséges feltételek magas minőségű biztosítása

5. Munkaerő-piaci igényekhez alkalmazkodó hatékony oktatási-képzési rendszer

6. Közlekedési feltételek javítása

5.sz. ábra: Tótkomlós jövőképe és hosszú távú célrendszere

3.2. A városfejlesztés célkitűzései

Tótkomlós város jövőképe a következő évtized végére egy sikeres, gazdaságilag stabil és megfelelően prosperáló kisváros képét vetíti előre, ahol a szolgáltatások széles körét érheti el a lakosság, ennek köszönhetően erős, komoly térszervező erővel rendelkező település lesz, ahol a lakosság kedvező körülmények között élhet.

Átfogó célok

1. átfogó cél: Kedvező feltételek megteremtésével élhető környezet kialakítása

A jövőképhez tartozó első átfogó cél a kedvező feltételek megteremtésével élhető környezet kialakítását kívánja elérni, ami a lakosság, illetve a városba látogatók számára is ideális feltételeket kínál. A turisztikai potenciál erősítése, a szabadidős terek fejlesztése, a vonzó környezet a színvonalas szolgáltatásokkal együtt járul hozzá az átfogó teljesüléséhez. Az emberek olyan helyeket, tereket fognak szívesen használni, illetve kellemesnek ítélni, melyek egyrészt védelmet biztosítanak, másrészt bizonyos alapvető emberi igényekhez igazodnak. Tehát például védelmet biztosítanak a forgalomtól, a bűnözéstől, és a nem kívánatos éghajlati tényezőkkel szemben. Ezen kívül fontos emberi igény, hogy a terek alkalmasak legyenek olyan alapvető emberi viselkedési formák és interakciók megnyilvánulására, mint például: lehesse sétálni, beszélgetni, nézelődni, játszani. A komfort mellett pedig egy barátságos, élhető városnak, térnek érzékszervi élményeket is biztosítani kell, tehát az esztétikai szempontok is megjelennek.

Az élhető környezet kialakítása várhatóan hatással tud lenni a bevándorlással ellentétes -a globális folyamatokhoz igazodó – elvándorlással és a népességszám csökkenéssel is.

2. átfogó cél: Helyi erőforrásokra épülő stabil gazdasági környezet kialakítása

A 2. átfogó cél a hagyományokra épülő stabil gazdasági légkör megteremtését fogalmazza meg, mely a vállalkozások működési feltételeinek biztosításával, illetve az ezt erősítő oktatási-képzési rendszer átalakításával versenyképes környezetet biztosít. A közlekedési feltételek az előzőekhez kapcsolódóan járulnak hozzá a térség egészének fejlődéséhez az elérhetőség javításán keresztül.

A gazdaságfejlesztés kiemelt cél, mert az erősödő vállalkozások tudják jelentősebben a lakosság életminőségét és életszínvonalát. A város földrajzi helyzetéből adódóan, Orosháza

és Békéscsaba közelsége, valamint a határterületi fekvés sajátos gazdasági környezetet, egyben kihívásokat is jelent. A gazdaságfejlesztési projektek mindenkor tervezésénél szükséges figyelembe venni a Tótkomlós földrajzi környezetét érintő aktuális gazdasági folyamatokat is (új vállalkozások betelepülése, beruházások intenzitása és típusa stb.)

Hosszú távú tematikus célok

1. Turizmusfejlesztés

A város komoly kulturális-, történelmi-, vallási-, épített és szellemi értékkel rendelkezik, mely kapcsolódva a vonzó természeti környezethez kiváló adottságot jelent a turizmus dinamizálására. A város vezetése az ágazati szereplők összefogására épülő, önkormányzat által is támogatott programok szervezésével és hatékony marketingjével a városra irányítják a figyelmet. Az attrakciók és fogadási feltételek kiszélesítésével a térségbe látogatók száma mellett a településen eltöltött ideje is növekszik, mely fokozza az ágazat stabilitását, foglalkoztatotti háttérét.

A város ugyan számos történelmi, kulturális, vallási értékkel rendelkezik, valamint a városnak és térségnek kedvezők a természeti adottságai, viszont az itt található attrakciók nem elég ismertek országos szinten, és a vendégfogadás feltételei is hiányosak. A növekvő vendégforgalmat a fogadási feltételek javításával, vonzóbbá tételével lehet elérni, amely egy térségi összefogást és erősödő marketinget is feltételez. Ezek együttes fejlesztésével lehet azt elérni, hogy ismertebbé válik a város, gazdagodik a programkínálat, nő a látogatószám, akár több napos elfoglaltságokat tudnak kínálni a turistáknak. Mindezek azt eredményezik, hogy a megnövekedett látogatószám hosszabb ott tartózkodást és magasabb turisztikai költséget eredményez. A város országos turisztikai jelentősége növelhető országos turisztikai hálózatokkal történő együttműködések kialakítása révén, a fürdő ismertsége is növelhető ezáltal.

2. Élhető települési környezet fejlesztése

A közlekedési hálózat fejlesztése a térségi kapcsolatok erősítésén túl Tótkomlós járási szerepét-, a funkciók és szolgáltatások elérhetőségét is növeli. A lakosság jóllétének növekedését eredményezik a sportolási, rekreációs célú, illetve szabadidős tevékenységek végzésére alkalmas területek kialakítása, így a város teljes lakossága számára vonzó

közösségi terek jönnek létre. A térségi viszonyrendszer erősítését a fogyasztó-termelő kapcsolatok kialakítása, illetve ennek kereteit adó környezet biztosítja.

3. Gazdaságfejlesztés

A gazdaságfejlesztés kulcsa a hagyományokkal rendelkező, térségi erőforrásokra építő húzóágazatok versenyképességének javítása.

A vállalkozások ágazati megoszlásából kitűnik a mezőgazdasági vállalkozások arányának folyamatos térnyerése. Ugyanakkor a mezőgazdasági vállalkozások közül nagyon hiányzik a **feldolgozóipar** jelenléte, mely a térség erőforrásaira épülve tudná a város és térsége versenyképességét fokozni. A város életében szintén fontos szektor lehet a **mezőgazdaságra épülő iparfejlesztés**. Az ipar szerepe mindig is mérsékeltebb volt, ami periférikusabb fekvésének, illetve az országhatár közelségének is betudható. Ennek megfelelően barnamezős, illetve alulhasznosított területek is kisebb mértékben jellemzőek, ezek valamelyest használatban vannak, de kihasználtságuk nem megfelelő.

A település ipari park címmel rendelkező terület létrehozására támogatási szerződéssel rendelkezik.

A versenyképesség növelésében további beavatkozási irány lehet az együttműködésben rejlő potenciál kihasználása is. Úgy lehet versenyképesebbé tenni a helyi gazdaságot, hogy ösztönözni kell a vállalkozások együttműködését, hogy a beszerzések, termelési folyamatok összehangolásával kölcsönös előnyökre tegyenek szert a vállalkozások, hatékonyabban jelenjenek meg a piacon. Meg kell teremteni annak a lehetőségét, hogy korszerű, vonzó feltételeket kínáló ipari területeket lehessen befektetőknek kiejánlani a mezőgazdasági területek mellett, és fontos hogy a jelenlegi termelő vállalkozások nagy része is a városban tudjon működni. A cél keretében fontos a város és befektetési kínálatának megismertetése. A potenciális befektetői körrel így egy jól felépített befektetésösztönzési program elősegítheti a működő tőke betelepülését, ami új munkahelyeket teremt a városban és környékén. A városvezetés véleménye szerint, egy új munkáltató megjelenése hangsúlyosan hat a városfejlesztési célok elérésére, annak elérését nagymértékben elősegíti.

4. Közszolgáltatások fejlesztése

Az utóbbi évek fejlesztésének hatására a város szolgáltatási színvonala jelentős fejlődésen ment keresztül a közigazgatáson kívül az oktatási-nevelési, szociális és egészségügyi közszolgáltatások terén, aminek hatására Tótkomlós térségi szerepköre jelentősen erősödött. A stratégiai cél a korszerűsítés folytatását fogalmazza meg a szűk keresztmetszetek, elsősorban kapacitáshiányok felszámolásával. Ennek keretében az épületek energetikai célú fejlesztése, megújuló energetikai beruházások az elavult technológiájú, energiapazarló rendszerek kiváltását eredményezik. Ezek mellett a közszolgáltatások minőségének fokozása többek között a korszerű hulladékrendszer kiépítésével és működtetésével érhető el. Az önkormányzati és településüzemeltetési rendszerek fejlesztése az intézmények hatékonyságának fokozásához járulnak hozzá.

Tótkomlós tematikus fejlesztési területei az élhető környezet és a fenntartható fejlődés érdekében:

Tótkomlós fejlesztési területei.

6.sz. diagram és ábra

A. Közép távú tematikus célok

1. rész cél:

1. Színvonalas szolgáltatások biztosításával a város vonzerejének növelése	2. Az attraktív környezet a szabadidő hasznos eltöltéséhez szükséges feltételek biztosítása	3. A turisztikai potenciálban rejlő lehetőségek kiaknázása	4. Vállalkozások, működő tőke betelepüléséhez szükséges feltételek magas minőségű biztosítása	5. Munkaerő-piaci igényekhez alkalmazkodó hatékony oktatási-képzési rendszer	6. Közlekedési feltételek javítása
--	---	--	---	--	------------------------------------

Színvonalas szolgáltatások biztosításával a város vonzerejének növelése

Színvonalas szolgáltatási struktúra kiépítésével és működési feltételeinek megteremtésével a város a lakosság számára kedvező, ügyfélbarát környezetet alakít ki, mely a rövid ügyintézési idővel jelentősen növeli annak hatékonyságát. A település széles szolgáltatási kínálata a vállalkozások tevékenységéhez kapcsolódó háttér biztosításával hozzájárul a vállalkozások versenyképességének növeléséhez, ami egyben jelentős helyi foglalkoztatást is generálva a foglalkoztatási lehetőségek bővülését eredményezi.

A tercier szektor mellett a közintézmények és közszolgáltatások a helyi lakosság számára történő biztosításán túl egyben a város környezetében lévő települések számára is biztosítja szolgáltatásait, így a város térszervező, illetve térségi közigazgatási-központi szerepköre is erősödik, ami hozzájárul a térség és a település népességmegtartó erejének növekedéséhez, hiszen az alapvető ügyek intézése helyben, modern körülmények között megoldható, s nem szükséges távolabbi városba, Orosházára vagy Békéscsabára utazni.

2. rész cél:

1. Színvonalas szolgáltatások biztosításával a város vonzerejének növelése	2. Az attraktív környezet a szabadidő hasznos eltöltéséhez szükséges feltételek biztosítása	3. A turisztikai potenciálban rejlő lehetőségek kiaknázása	4. Vállalkozások, működő tőke betelepüléséhez szükséges feltételek magas minőségű biztosítása	5. Munkaerő-piaci igényekhez alkalmazkodó hatékony oktatási-képzési rendszer	6. Közlekedési feltételek javítása
--	---	--	---	--	------------------------------------

Az attraktív környezet a szabadidő hasznos eltöltésének feltételeit biztosítása

A lakosság igényeinek, szükségleteinek megfelelő körülmények kialakításával növelhető a társadalom jóléte, mely hozzájárul a lakosság elégedettségéhez. A felújított műemlékek, jelenleg használaton kívüli kulturális létesítmények a rendezett zöldfelületekkel vonzó,

kisvárosi környezetet alkotnak a lakosságon kívül a turisták számára is. A szabadidő hasznos eltöltését segíti elő az azoknak helyt adó infrastrukturális elemek kialakítása, illetve programokkal való megtöltése.

3. rész cél:

1. Színvonalas szolgáltatások biztosításával a város vonzerejének növelése	2. Az attraktív környezet a szabadidő hasznos eltöltéséhez szükséges feltételek biztosítása	3 A turisztikai potenciálban rejlő lehetőségek kiaknázása	4. Vállalkozások, működő tőke betelepüléséhez szükséges feltételek magas minőségű biztosítása	5. Munkaerő-piaci igényekhez alkalmazkodó hatékony oktatási-képzési rendszer	6. Közlekedési feltételek javítása
--	---	---	---	--	------------------------------------

A turisztikai potenciálban rejlő lehetőségek kiaknázása

A településen jelentős turisztikai potenciál összpontosul, ennek kiaknázása egyelőre mérsékelt, ugyanakkor komoly lehetőségeket rejt magában. Az ITS tervezésének időpontjában a településen egy közel 5 milliárd Ft-os magánberuházás keretében új termálfurókák fúrása tervezett, amely jelentősen hat a település energetikai ellátottságára. A fejlesztés gazdaságosabbá teszi a közszolgáltatásokhoz kapcsolódó és egyben a turisztikai szolgáltatások infrastruktúrájának fenntartását is. A turizmushoz kapcsolódó fejlesztések, felújítások ösztönzően hatnak a gazdaság egyéb ágazataira, különösen az építőiparra, illetve a szolgáltatások egyes ágazataira. A turizmus növekvő szerepével hozzájárul a gazdaság egészének erősödéséhez, diverzifikációjához. A fürdőt érintő fejlesztési elképzelések megvalósítását követően a látogatószám növekedése és a településen eltöltött idő növekedése hatására a turizmus jövedelemtermelő és foglalkoztatott pozíciója is erősödik.

4. rész cél:

1. Színvonalas szolgáltatások biztosításával a város vonzerejének növelése	2. Az attraktív környezet a szabadidő hasznos eltöltéséhez szükséges feltételek biztosítása	3 A turisztikai potenciálban rejlő lehetőségek kiaknázása	4. Vállalkozások, működő tőke betelepüléséhez szükséges feltételek magas minőségű biztosítása	5. Munkaerő-piaci igényekhez alkalmazkodó hatékony oktatási-képzési rendszer	6. Közlekedési feltételek javítása
--	---	---	---	--	------------------------------------

Vállalkozások, működő tőke betelepüléséhez szükséges feltételek magas minőségű biztosítása

A vállalkozások tevékenysége számára vonzó feltételeket kínáló üzleti környezet elemeinek kiépítésével elérhető lokális előnyök a vállalkozások versenyképességének fokozódásához járulnak hozzá. Figyelembe vesszük, hogy a vállalkozások gazdasági szempontok mellett figyelembe veszik az „élhető környezet” elemeinek meglétét egy új vállalkozás működési környezete mellett. A modern világ megköveteli a modern megközelítés alkalmazását és korszerű ösztönzőrendszer kiépítését a célok megvalósításának támogatására. Az ösztönző rendszer az eddigi vállalkozások tevékenységeinek és kapacitásainak bővítése mellett új vállalkozások betelepülésére is hatással van, ennek keretében nő a foglalkoztatás a településen és térségében. Az önkormányzati és magánberuházások hatására a város gazdasága megerősödik, illetve stabilizálódik, így a település dinamikusan növekvő gazdasági pályára áll.

5. rész cél:

1. Színvonalas szolgáltatások biztosításával a város vonzerejének növelése	2. Az attraktív környezet a szabadidő hasznos eltöltéséhez szükséges feltételek biztosítása	3. A turisztikai potenciálban rejlő lehetőségek kiaknázása	4. Vállalkozások, működő tőke betelepüléséhez szükséges feltételek magas minőségű biztosítása	5. Munkaerő-piaci igényekhez alkalmazkodó hatékony oktatási-képzési rendszer	6. Közlekedési feltételek javítása
--	---	--	---	--	------------------------------------

Munkaerő-piaci igényekhez alkalmazkodó hatékony oktatási-képzési rendszer

Az oktatási-képzési rendszer strukturális átalakításával a képzési lehetőségek összhangba kerülnek a munkaerő-piaci igényekkel, reagálva a hiányszakmákra, illetve a vállalkozások jövőbeli fejlesztéseire, mely a stratégiai szemlélet meghonosításához is hozzájárul. A gyakorlati képzési rendszer kialakításával a vállalkozások tevékenységét már a képzési időszak alatt megismerik a tanulók, ahol tapasztalt szakemberek vezetésével, valós körülmények között sajátíthatják el a szakma sajátosságait, miközben lehetőség nyílik specializációjukra, illetve a munkaadók már a tanulási fázisban kiválaszthatják és ösztönözhetik a kiváló képességű tanulókat. Az Ösztöndíjprogramok a tanulók ösztönzése mellett a betelepülők számára is vonzótényezőként jelennek meg, így mérsékelhetik az elvándorlás mértékét. Az oktatási-képzési intézmények, önkormányzat és vállalkozók együttműködése és közös gondolkodása a párbeszéd kialakítását biztosító fórumok működtetésével valósulhat meg.

6. rész cél: Közlekedési feltételek javítása

1. Színvonalas szolgáltatások biztosításával a város vonzerejének növelése	2. Az attraktív környezet a szabadidő hasznos eltöltéséhez szükséges feltételek biztosítása	3. A turisztikai potenciálban rejlő lehetőségek kiaknázása	4. Vállalkozások, működő tőke betelepüléséhez szükséges feltételek magas minőségű biztosítása	5. Munkaerő-piaci igényekhez alkalmazkodó hatékony oktatási-képzési rendszer	6. Közlekedési feltételek javítása
--	---	--	---	--	------------------------------------

Közlekedési feltételek javítása

A térségi, illetve városrészi kapcsolatok szorosabbra fűzésével létrejövő interakciók hatására megélénkül a gazdasági, társadalmi és önkormányzati szereplők közti együttműködés, mely a hatékonyság fokozódásán túl a versenyképességre is pozitívan hat. A lakosság összefogásának erősödésével a hatékonyabban kapcsolódhatnak bele a várost érintő döntésekbe. A közlekedési hálózatok fejlesztésével a városban tevékenykedő vállalkozások is újabb munkaerőhöz juthatnak a környező településekről ingázókkal kapcsolatban. A kapcsolatok kiszélesítése, a kereslet és kínálat készletének bővülése a gazdaság versenyképességének fokozásával biztosítja a stabil gazdasági szerkezet létrejöttét.

Tótkomlós jövőképe két átfogó célt fogalmaz meg, amik fókuszát további hat rész cél adja meg. A város stratégiája a koncepció alapján négy stratégiai célban határozza meg a hosszú távú és hat rész célban a középtávon elérni kívánt eredményeket.

	Az EU 2020 tematikus célkitűzései										
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
1. Átfogó cél	+	++		++	++	++	++	+	+	++	++
2. Átfogó cél	+	++	++	++		++	++	++	+	++	
1. Rész cél		++	+		+		++		+	+	++
2. Rész cél				++	++	++	++	+	++		
3. Rész cél	+	++	++	+	+	++	+	+			
4. Rész cél	++	+	++	+		+				++	
5. Rész cél		++	++			+		++	++	++	
6. Rész cél			++	+	+		++	++		++	++

5.sz. táblázat: Célok összefüggésrendszere

++ : szoros kapcsolat

+ : közvetett kapcsolat

1. Turizmus fejlesztése

Indikátor megnevezése	Indikátor mértékegysége	Módszertan és adatforrás	A beszámolás gyakorisága	Bázisérték (2019)	Célérték (2029)
Külföldi és belföldi turisták költése	millió Ft	TOP indikátor definíciók alapján	évente	TOP indikátor definíciók alapján módszertan alapján később kerül meghatározásra.	TOP indikátor definíciók alapján módszertan alapján később kerül meghatározásra. (növekedés)
Vendégéjszakák száma	db	KSH	évente	KSH adatok megjelenésekor, később kerül meghatározásra.	KSH adatok megjelenésekor, később kerül meghatározásra. (növekedés)
Egy lakosra jutó idegenforgalmi adó	1000 Ft	KSH	évente	KSH adatok megjelenésekor, később kerül meghatározásra.	3 %-os növekedés

2. Élhető városi környezet fejlesztése

Elégedettség a települési környezet minőségével	pontérték (1-10)	Önkormányzat által végzett kérdőíves felmérés	évente	Önkormányzat által végzett kérdőíves felmérés alapján később kerül meghatározásra	Önkormányzat által végzett kérdőíves felmérés alapján később kerül meghatározásra (növekedés)
Támogatással érintett lakosok száma a rehabilitált településrészen	fő	kedvezményezetti kimutatás alapján	évente	Kedvezményezetti kimutatás alapján később kerül meghatározásra.	Kedvezményezetti kimutatás alapján később kerül meghatározásra. (növekedés)

3. Gazdaság fejlesztése

Nyilvántartott álláskereső száma	fő	Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat	évente	365	5 %-os csökkenés
Vállalkozási aktivitás	db/lakosság aránya	TOP indikátor definíció lap alapján	évente	TOP indikátor definíció lap által meghatározott módszer alapján később kerül meghatározásra.	3 %-os növekedés
Kkv-k számának változása	%	KSH	évente	A KSH települési szintű adatszolgáltatása alapján később kerül meghatározásra.	5 %-os növekedés
Egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték	1000 Ft	KSH	évente	A KSH települési szintű adatszolgáltatása alapján később kerül meghatározásra.	3 %-os növekedés

4. Köszolgáltatások fejlesztése

Primer energiafelhasználás	GJ	TOP indikátor definíció lap alapján, kedvezményezett	évente	TOP indikátor definíció lap által meghatározott módszer alapján később kerül meghatározásra.	TOP indikátor definíció lap által meghatározott módszer alapján később kerül meghatározásra. (+)
Elégedettség a fejlesztéssel érintett települési köszolgáltatások minőségével	pontérték (1-10)	Önkormányzat által végzett kérdőíves felmérés	évente	Önkormányzat által végzett kérdőíves felmérés alapján később kerül meghatározásra	Önkormányzat által végzett kérdőíves felmérés alapján később kerül meghatározásra (-)
Intézmények száma, amelyekben nőtt a látogatottság a program előtti időszakhoz képest	db	TOP indikátor definíció lap alapján, kedvezményezett	évente	TOP indikátor definíció lap által meghatározott módszer alapján később kerül meghatározásra.	TOP indikátor definíció lap által meghatározott módszer alapján később kerül meghatározásra. (+)
Fejlesztések eredményeként megújuló energiaforrást alkalmazó intézmények számának változása	%	kedvezményezetti kimutatás alapján	évente	0	növekedés

4. Élhető városi környezet fejlesztése

Elégedettség a települési környezet minőségével	pontérték (1- 10)	Önkormányzat által végzett kérdőíves felmérés	évente	Önkormányzat által végzett kérdőíves felmérés alapján később kerül meghatározásra	Önkormányzat által végzett kérdőíves felmérés alapján később kerül meghatározásra (növekedés)
Támogatással érintett lakosok száma a rehabilitált településrészen	fő	kedvezményezetti kimutatás alapján	évente	Kedvezményezetti kimutatás alapján később kerül meghatározásra.	Kedvezményezetti kimutatás alapján később kerül meghatározásra. (növekedés)

4. A megvalósítást szolgáló beavatkozások

4.1. Akcióterületek kijelölése és a lehatárolás indoklása

Az ITS a város középtávú célrendszerének bemutatásán kívül a lényegesebb fejlesztési jellegű beavatkozások indikatív listáját is tartalmazza. A projekteket a kidolgozásakor rendelkezésre álló információk alapján lényegre törően mutatja be. A stratégiai tervezés során a megvalósításhoz szükséges, már azonosított lényegesebb programok, projektek optimális illeszkedése esetén biztosítható, hogy azok a lehető leghatékonyabban kerüljenek megvalósításra.

Nem tartozik az ITS feladatkörébe, hogy részletesen és teljeskörűen tartalmazza a kitűzött célok elérése érdekében megvalósítandó projektek leírását, de hozzá tartozik az előkészítettség különböző fázisában lévő projektelképzelések összehangolása.

A célok megvalósítását szolgáló beavatkozások számbavételét több tényező is indokolja:

- egyrészt az, hogy az előkészítettség különböző fázisában lévő projektelképzelések egymáshoz illeszkedve, a lehető leghatékonyabban járulhassanak hozzá az ITS céljainak eléréséhez.
- másrészt pedig a célok megvalósítása érdekében összegyűjtésre és rendszerezésre, azután pedig prioritizálásra kerülhessenek a potenciális projektgazdánál körvonalazódó fejlesztési elképzelések. Ennek köszönhetően a megvalósítási szakaszban a stratégiai célokhoz igazodóan lehetőség nyílik konkrét projektek megvalósítására.

Különböző típusú projektek szolgálhatják a stratégiai célok elérését. A formálódó elképzelések alapján az alábbi projekttypusokkal számol jelen ITS:

- **Akcióterületi projektek**

Egybefüggő vonallal körülhatárolt akcióterületen végbemenő fejlesztések, amelyek egymással szinergiában, egymást erősítő hatást fejtenek ki. Az egyes projektelemek hozzájárulnak más projektek megvalósulásához, illetve hatásaik kiteljesedéséhez. A projektek az akcióterület számára megfogalmazott cél érdekében kerülnek megvalósításra. Az adott területen olyan tömeget érnek el a szerteágazó beavatkozások (programok, projektek), hogy érzékelhető változást idéznek elő. Tótkomlóson 3 ilyen akcióterület határolható le: A városközpont, valamint a város Keleti és Nyugati része, amik megfeleltethetők az akcióterületi lehatárolásnak.

- **Hálózatos projektek**

Hálózatos projekt kategóriába sorolhatók a tematikailag több, egymáshoz kapcsolódó, akár egyforma típusú projektelemből álló, de helyszínhez nem köthető - fizikai megvalósítást nem igénylő – projektek, amelyek a város egészére vagy annak egy nagyobb részére kiterjednek, és a projektelemek egy szinergikus rendszer elemeit képezik.

- **Egyéb projektek**

Azok a projektek, amelyek az előző kategóriák egyikébe sem tartozó pontszerű, jelentős fejlesztések, vagy beruházási jellegű és fizikai megvalósítást nem igénylő („soft”) jellegű programok.

Tótkomlós városa a fejlesztési elképzelések területi és funkcionális csoportosítása során a 2019-2026 közötti időszakra vonatkozóan 3 akcióterületet határolt le, amelyekhez indikatív projektjavaslatokat rendelt.

A lehatárolások a fejlesztési területek alapját képezik, megegyezve a település által elfogadott.

1. Városközponti akcióterület
2. Nyugati városrész
3. Keleti városrész

A várost kettévágó természetes képződmény a Száraz-ér. A Száraz-ér a Maros folyó mellékága, amely a romániai Arad melletti Holt-Marosból indul, és Földeáktól északnyugatra a Batidai mocsarakba torkollik. Magyarországon az ér nagy része Békés megye területére esik, de átnyúlik Csongrád megyébe is. A román oldalon Arad megye nyugati részét érinti. 1889-re szabályozták, a 19. század végéig dereglyékkel hajózható volt.

Fejlesztési terület: Városközpont, Tótkomlós közösségi és kulturális életének központja

Tótkomlós városa leginkább a hagyományok és örökség kategóriájába sorolható az erős szlovák hagyományok őrzése és a kulturális tevékenysége vonatkozásában. Mindemellett fontos kiemelni a város kulturális tevékenységeit, az Alapfokú Művészetoktatási Iskola zenei területen folytatott komoly munkáját és elért eredményeit. Kiemelten fontos a Komlói néptáncsoport aktív részvétele a hagyományőrzési feladatokban, a Szlovák Két Tanítási Nyelvű Általános Iskolának köszönhetően a szlovák nyelv tovább örökítésében, mind iskolai órák keretében, mind a gyermekek délutáni foglalkoztatásában. Az intézménynek egyedülálló szerepe van a színjátszó csoport szlovák előadásainak megtanításában, az énekkaron belül szlovák énekek gyakorlásában, vagy a szlovák nyelvű különböző szavaló- és mesemondó versenyeken való részvétel biztosításában és a gyerekek mindezekre való felkészítésében.

A városba érkezőket több nevezetesség is várja. Közülük kiemelkedik az 1795-ben, késő barokk stílusban épült evangélikus templom, a Nagykopáncs határában található román kori kápolna, a Tótkomlói Szlovák Emlékház, a Tótkomlói Szlovák Tájház, a Koppány János Szlovák Néprajzi Gyűjtemény, a Mesterségek Háza, a tanyavilág emlékét őrző Tanyamúzeum, mely a hagyományos gazdálkodás jellegzetes tárháza, a "Szálló a Komlóhoz" nevet viselő műemlék épület, mely 1881-ben épült és Tótkomlós első emeletes épülete, az Erzsébet ligeti millenniumi emlékpark, a Mária-emlékhely és a Szent István téren található letelepedési emlékmű. Kiemelkedő turisztikai vonzereje a településnek a Rózsa Fürdő, mely a strandfürdőzés mellett kiemelkedő gyógyászati szolgáltatásokat is nyújt látogatói számára, így komoly szerepet betöltve a gyógyturizmus tekintetében is.

Tótkomlós nem tartozik az ország jelentős idegenforgalmi látványosságai közé, viszont a meglévő értékei és nyújtott szolgáltatásai fontos szerepet töltenek be gazdasági szempontból a város életében. Mindenképp érdemes tovább bővíteni a szolgáltatások körét a meglévőre alapozva. A városban van rendelkezésre álló szálláshely a Szekeres Panzió és Étterem, néhány magánszálláshely és a pályázat útján megvalósult Ifjúsági Szálló tekintetében, de amennyiben a település ki szeretné terjeszteni turisztikai kínálatát, úgy cél kell, legyen további szálláshelyek biztosítása.

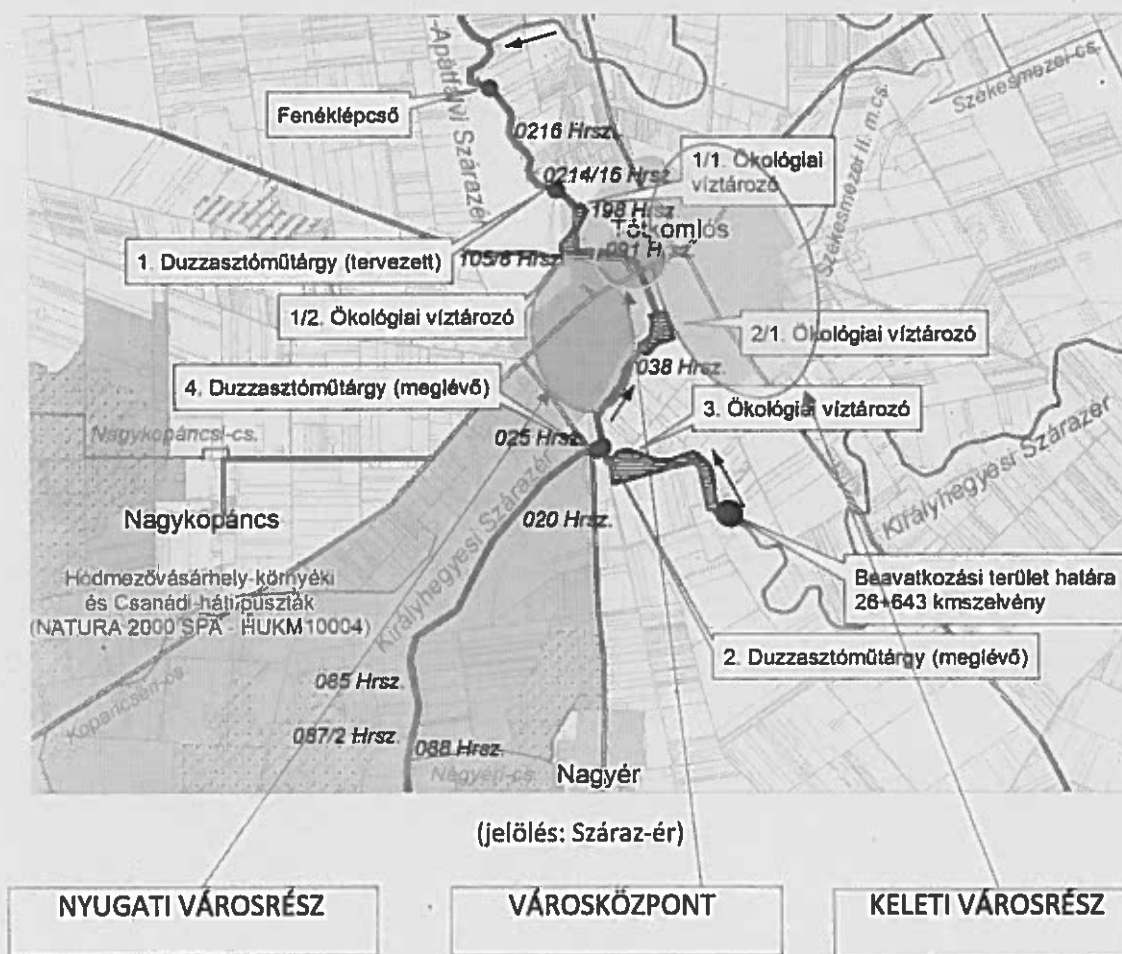
Cél a városközponti akcióterületen, továbbá a városban a legnagyobb vonzerőt biztosító Rózsa Fürdő továbbfejlesztése. A környező településeken szintén vannak gyógyvizes

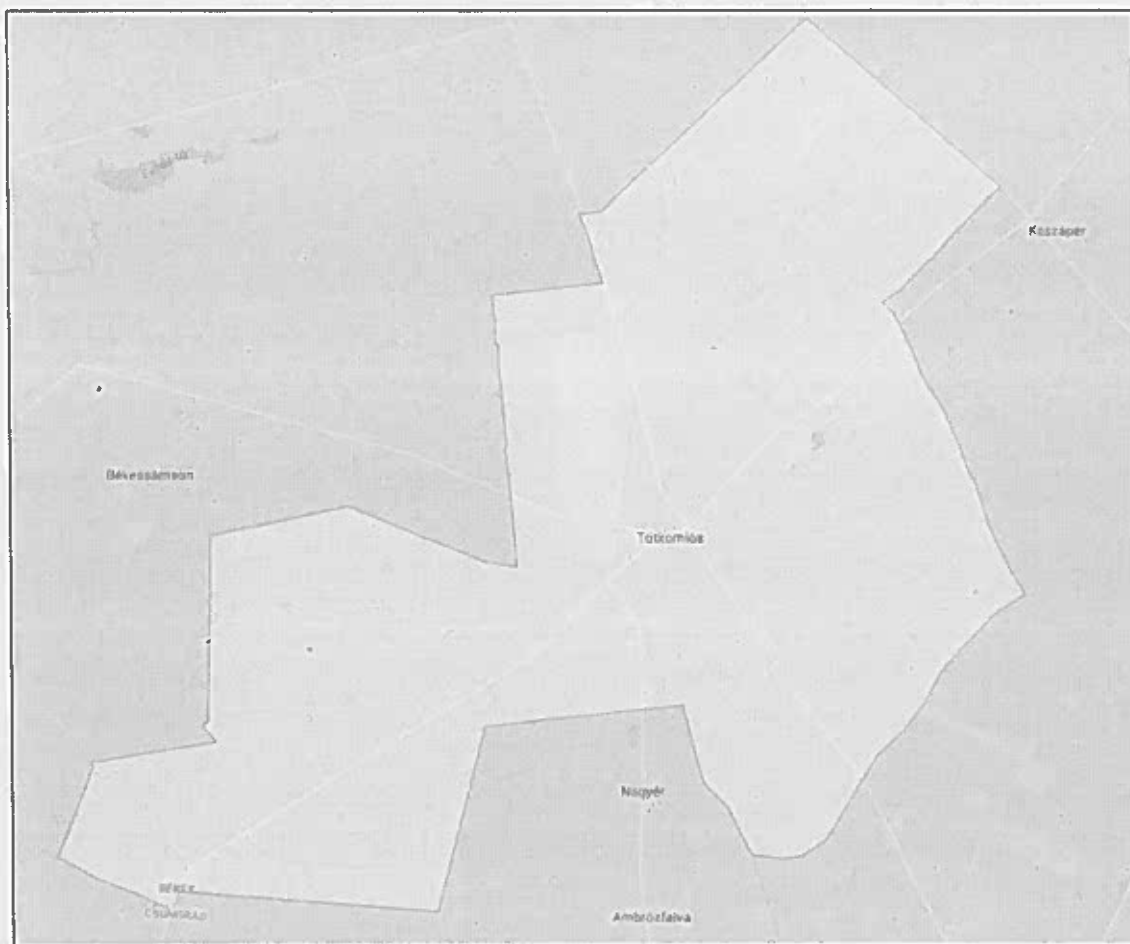
fürdők, így fontos a konkurencia által nyújtott szolgáltatások és feltételek megteremtése és amennyiben lehetséges azok túllépése a még nagyobb látogatószám elérése érdekében. Fel kell térképezni a hiányosságokat és a meglévő kedvelt szolgáltatások továbbfejlesztési lehetőségeit és ezáltal megtervezni egy fejlesztési koncepciót, amely aztán megfelelő marketing tevékenységgel még több vendéget csalogathatna településünkre és ez által növelhetné a gazdasági volument.

A vendégéhvogató rendezvényskála kiterjesztése is célként kell, hogy megfogalmazódjon a város ismertségének javításában. Jelenleg is nagy hangsúlyt fektet a város ilyen jellegű tevékenységek minél színvonalasabb kivitelezésére, de ennek mennyiségi és minőségi javulása a jövőben elengedhetetlen a turizmusfejlesztés vonatkozásában.

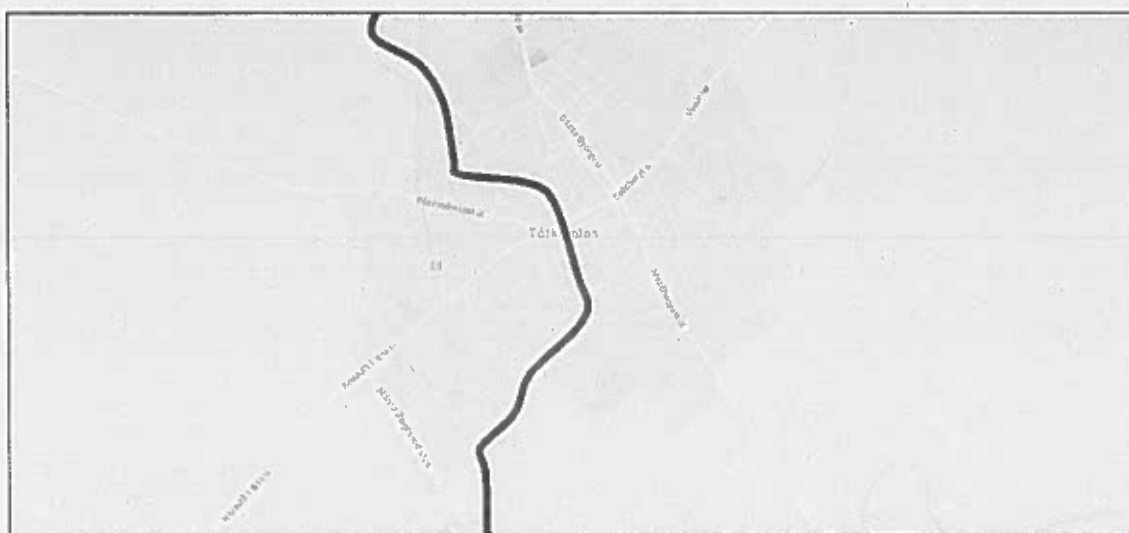
A következőkben bemutatásra kerülnek azon fejlesztési elképzelések, amelyek az ITS középtávú célrendszerében megfogalmazott célok megvalósítását szolgálják.

2.sz. térkép: Tótkomlós városa a várost kettészelő Száraz-ér jelölésével

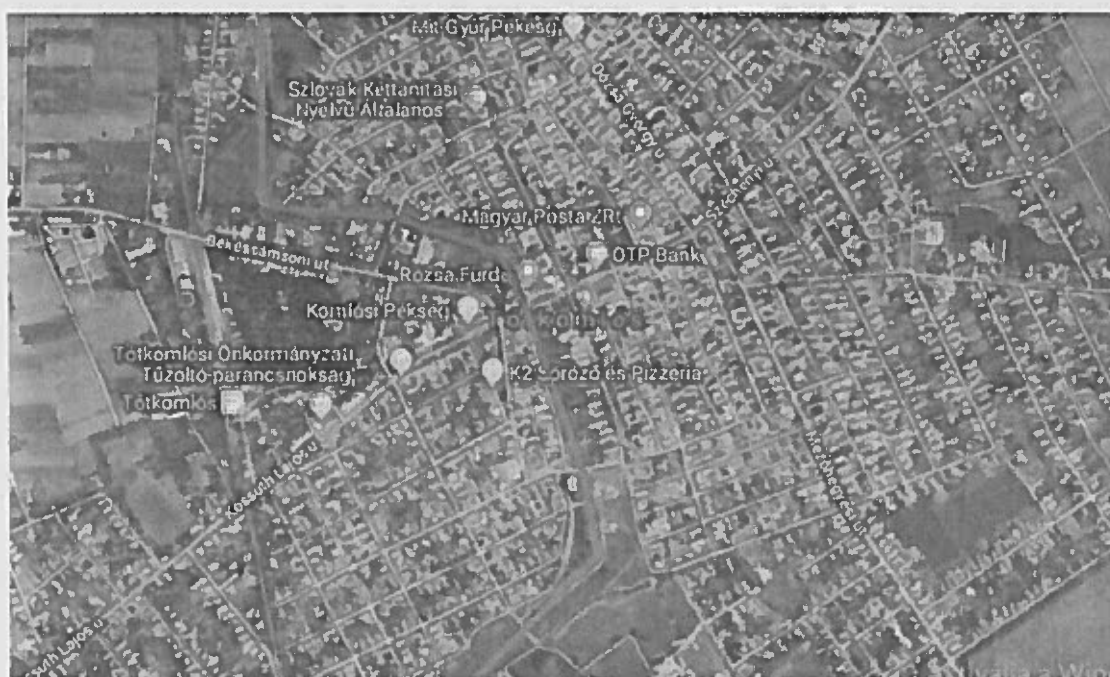
3.sz. térkép: Tótkomlós határa és területe (Google Maps)

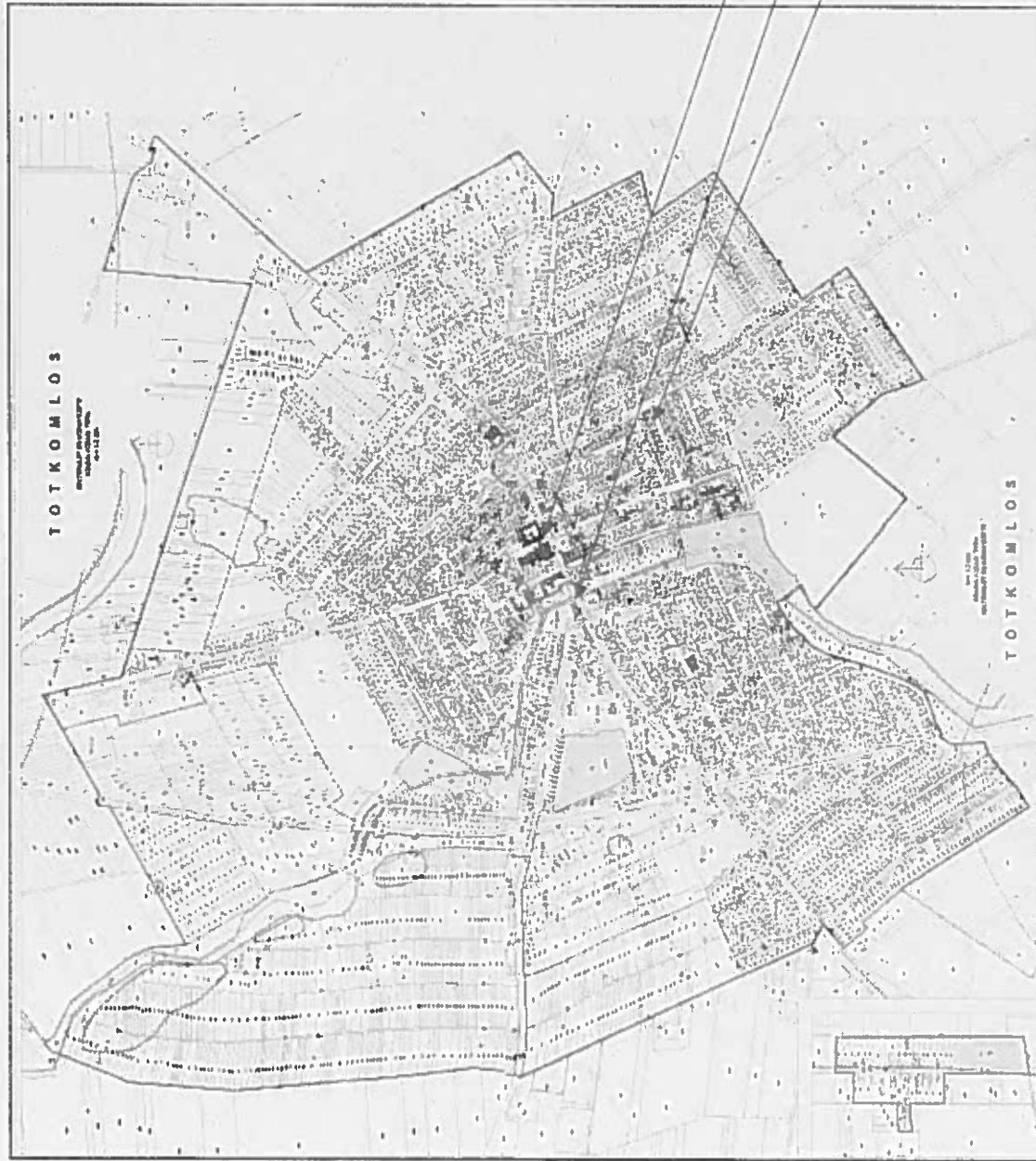
4.sz. térkép: Tótkomlós városa a várost kettészelő Száraz-ér jelölésével (Google Maps)

5.sz. térkép: Tótkomlós városközpont (Google Maps)

6.sz. térkép: A keleti és nyugati akcióterületet szétválasztó Száraz-ér (Google Maps)

Tótkomlós területe és az akcióterületnek megfelelő városrészek.

Terület: 125 km²

Lakónépesség: 5 794 fő

Jogállás: Város

Járás: Orosházi

Megye: Békés

Társadalmi, gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett település [105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet]: Nem

Jelentős munkanélküliséggel sújtott település [105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet]: Nem

Városközpont

Keleti városrész

Nyugat városrész

7.sz. térkép: Akcióterületek

8.sz. térkép: Városközpont és környéke (Google Earth)

9.sz. térkép: Tótkomlós és környéke (Google Earth)

Városcőzpont

városcőzpont	Hársfa utca 1 - 9.
városcőzpont	Görgey utca 2 - 14.
városcőzpont	Balogh Ádám utca 1 - 15.
városcőzpont	Érparti sor 1-8
városcőzpont	Önd utca
városcőzpont	Előd utca
városcőzpont	Álmos utca
városcőzpont	Tass utca
városcőzpont	Békéssámsoni út 1 - 12
városcőzpont	Liszt Ferenc utca
városcőzpont	Bot utca
városcőzpont	Fő út 1 - 23/1.
városcőzpont	Bajcsy- Zsilinszky utca 1-36.
városcőzpont	Szexty György utca
városcőzpont	Rákóczi Ferenc utca1-31
városcőzpont	Táncsics Mihály utca
városcőzpont	Áchim András utca
városcőzpont	Arany János utca
városcőzpont	Mezőhegyesi út 1 - 43.
városcőzpont	Kereszt utca 3-22.
városcőzpont	Dózsa György utca 1-31
városcőzpont	Béla Király utca
városcőzpont	Engels utca 1-34
városcőzpont	István utca
városcőzpont	Gajdács Pál utca
városcőzpont	Luther utca
városcőzpont	Vak utca
városcőzpont	Dr. Adamkovics Ágost tér
városcőzpont	Koppány János köz
városcőzpont	Kossuth Lajos utca 2 - 17.
városcőzpont	Széchenyi István utca 2 - 18.
városcőzpont	Szabadság tér
városcőzpont	Szent István tér

1. Városrész (Keleti)

1. Városrész	Katona József utca
1. Városrész	Zamenhof utca
1. Városrész	Északi sor
1. Városrész	Szokolay Sándor utca
1. Városrész	Kolozsvári utca
1. Városrész	Szántó utca
1. Városrész	Orgona sor
1. Városrész	Móricz Zsigmond utca
1. Városrész	Déli sor
1. Városrész	Bem utca
1. Városrész	Kossuth Lajos utca 19 - 83.
1. Városrész	Temesvári utca
1. Városrész	Pozsonyi út
1. Városrész	Ady Endre utca
1. Városrész	Pósa Lajos utca
1. Városrész	Nyári Pál utca
1. Városrész	Erzsébet utca
1. Városrész	Gaál Mózes utca
1. Városrész	Benedek Elek utca
1. Városrész	Hársfa utca 10 - 39
1. Városrész	Görgey utca 16 -
1. Városrész	Balogh Ádám utca 17- től
1. Városrész	Bercsényi utca
1. Városrész	Nagyéri út
1. Városrész	Kórház utca
1. Városrész	Pacsirta utca
1. Városrész	Bezerédi utca
1. Városrész	Damjanich utca
1. Városrész	Érparti sor 9- től
1. Városrész	Békéssámsoni út 13 - 24.
1. Városrész	Erzsébet liget
1. Városrész	Borsziget utca 21,23,25, 10,12

2. Városrész (Nyugati)

2. Városrész	Bajcsy- Zsilinszky utca 37 -
2. Városrész	Rákóczi Ferenc utca 33 -
2. Városrész	Mezőhegyesi út 45 -
2. Városrész	Dózsa György utca 32 - 50
2. Városrész	Béla Király utca 36 -
2. Városrész	Huba utca
2. Városrész	Borsziget utca 1/a - 19
2. Városrész	Fő út 25 - 70
2. Városrész	Széchenyi István utca 22 - 36
2. Városrész	Zsák utca
2. Városrész	Diófa utca
2. Városrész	Csaba utca
2. Városrész	Lehel utca
2. Városrész	Botond utca
2. Városrész	Árpád utca
2. Városrész	Szűk utca
2. Városrész	Újtemető sor
2. Városrész	Magyar utca
2. Városrész	Zrínyi Miklós utca
2. Városrész	Bocskai utca
2. Városrész	Hunyadi Mátyás utca
2. Városrész	Hunyadi János utca
2. Városrész	Szondi utca
2. Városrész	Olajmalmi utca
2. Városrész	Földvári út 13 - 36
2. Városrész	Somogyi utca
2. Városrész	Nap utca
2. Városrész	Hold utca
2. Városrész	Jankó utca
2. Városrész	Tompa utca
2. Városrész	Kölcsey utca
2. Városrész	Széles utca
2. Városrész	Kisfaludy utca
2. Városrész	Erkel Ferenc utca
2. Városrész	Bartók Béla utca
2. Városrész	Kodály Zoltán utca
2. Városrész	Vasvári Pál utca
2. Városrész	Hajnal sor
2. Városrész	Aradi út
2. Városrész	Nagyatádi Szabó István utca
2. Városrész	Petőfi Sándor utca
2. Városrész	Mikszáth Kálmán utca
2. Városrész	Jókai Mór utca
2. Városrész	Malom utca
2. Városrész	Mihályfalva utca
2. Városrész	Tomka Judit utca

2. Városrész	Losonczi utca
2. Városrész	Kereszt utca 7, 26, 28
2. Városrész	József Attila utca
2. Városrész	Tavaszi utca
2. Városrész	Toldi utca
2. Városrész	Semmelweis utca
2. Városrész	Szép utca
2. Városrész	Ótemető sor
2. Városrész	Csendes utca
2. Városrész	Csiky Gergely utca
2. Városrész	Gólya utca
2. Városrész	Fáy András utca
2. Városrész	Lévai utca
2. Városrész	Vas Gereben utca
2. Városrész	Dugonics utca
2. Városrész	Horváth Sámuel utca
2. Városrész	Baross Gábor utca
2. Városrész	Zöldmező sor

Terület lehatárolásának indoklása:

A várost kettészelő „Sámson Apátfalvi Szárazér” – mint geológiai egység – rendezi városrészeink elhelyezkedésének és tervezésének felosztását.

A városrészeket ennek megfelelően ismeri a lakosság.

A városközponti terület kijelölése egyértelműen a városi funkciók és a szolgáltató funkciók elhelyezkedésének következménye.

4.2. Az egyes akcióterületeken a megvalósításra kerülő fejlesztések összefoglaló jellegű bemutatása, a fejlesztések ütemezése

Tótkomlós integrált településfejlesztési stratégiája 3 akcióterületen (városrészben) tervez beruházást, ezek esetében időbeli ütemezés készült az egyes beruházások megvalósítására vonatkozóan. Az időbeli ütemezés célja a korábbi években megvalósult fejlesztésekre való felfűződés, azok hatásainak kihasználásával az új fejlesztések hatékonyságának fokozása. A város méretéből és lakosságszámából adódóan az akcióterületek mindegyikét érintik a tervezett fejlesztések.

A projektek ütemezésénél elsődleges szempont volt az integritás biztosítása, azaz az egyes projektek összekapcsolódásának kialakítása a szinergikus hatások generálása érdekében. A projektek kapcsolódnak a korábban már megvalósult beruházásokhoz, illetve a későbbiekben más projektek épülnek majd rájuk, kapcsolatot biztosítva más fejlesztéshez. Az ütemezés szempontjából fontos szempont a komplexitás, az infrastrukturális beruházások tartalommal való megtöltése hosszú távon, a gazdaságos és fenntartható működés érdekében. Ennél fogva figyelemmel voltunk az egymással párhuzamosan indítható projektekre (gazdaságfejlesztés és a képzési rendszer modernizációja) annak érdekében, hogy a megvalósult fejlesztések üzemeltetéséhez és fenntartásához rendelkezésre álljon a szükséges kompetenciával rendelkező humánkapacitás.

Az ütemezés kialakítását természetesen optimalizálni kell a 2019-ben elérhető és a következő években elérhető fejlesztési források aktuális lehetőségeivel, a kiegészítő támogatásokról és fejlesztési lehetőségekről szóló - legalább évenkénti - felülvizsgálatkor már rendelkezésre álló új információkkal. Az önkormányzat és a vállalkozások önereje, likviditási állapota szintén jelentősen befolyásolta az egyes fejlesztések időbeli elhelyezését.

Városház központ akcióterület

ssz.	Fejlesztés megnevezése	Projektgazda neve	Fejlesztés rövid leírása	Tervezett megvalósítás éve
1.	Komplex oktatási intézmény, iskola, kollégium energiahatékonysági korszerűsítése	Tótkomlós Város Önkormányzata	Oktatási intézmény energetikai felújítása. A beruházás közvetlen célja a Jankó János Általános Iskola és Gimnázium épületeinek energia felhasználásának csökkentése az energiahatékonyság növelésével, megújuló energiaforrások hasznosításával, ezáltal az üvegház-hatású gázok kibocsátásának, valamint a fosszilis energiahordozóktól való függőség csökkentése.	Megvalósult
2.	Közművelődési intézmények energetikai hatékonyságának növelése	Tótkomlós Város Önkormányzata	Művelődési központ energetikai korszerűsítése	2020
3.	Önkormányzati Hivatal épületének energetikai korszerűsítése	Tótkomlós Város Önkormányzata	Hivatal energetikai korszerűsítése	2019
4.	Közüntézmények fűtési rendszerének korszerűsítése (Helyi hőigény kielégítése megújuló energiaforrással Tótkomlós településén)	Tótkomlós Város Önkormányzata NFP Nemzeti Fejlesztési Programiroda Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság	Az energiahatékonyság érdekében a meglévő energia (geotermikus energia–termálvíz) hasznosítása, a széndioxid kibocsátású fűtési rendszerek kiváltása.	2022
5.	Turisztikai attrakciófejlesztés-Rózsa Fürdő	Komlós Településszolgáltatási Kft	A Rózsa Fürdő hatékonyabb kihasználtsága érdekében egy új	2022-23

	komplex fejlesztése és bővítése		gyermekmedence létesítése a meglévő termálvíz igénybevételével. Az „uszoda jelleg” mellett a fürdő élmény és wellness részlegének fejlesztése (só-kabin beindítása). A szomszédos ingatlan szálláshellyé kialakítása. A Rózsa Fürdő és a Gyógyászat homlokzatának rendbetétele. Kempingezési lehetőség kialakítása.	
6.	Sportlehetőségek bővítése	Tótkomlós Város Önkormányzata	Egészséges életmódra történő nevelés, sportolási kedv növelése, szabványméretű pálya, lovaspálya, görkorcsolya és kerékpár pálya kialakítása, ezáltal versenyek tartására nyílik lehetőség. Teremhasználat kiadásából plusz bevételi lehetőség, valamint civil szervezetek programjainak és iskolai testnevelésórák, szakkörök helyszínének biztosítása.	2022
7.	Belterületi utak, járdák felújítása	Tótkomlós Város Önkormányzata	Tótkomlós belterületén az Önkormányzat tulajdonában lévő rossz állapotú mellékutak, járdák felújítása valósulna meg a projekt keretében. A felújított utak, járdák a lakók életminőségét javítják, valamint esztétikai értelemben is nívósabb kialakítást jelent.	2022

8.	Inkubátorház kialakítása Tótkomlóson	Komlós Településszolgáltatási Kft	<p>Tótkomlós Város Önkormányzata a munkahelyteremtés feltételeinek elősegítése érdekében segíti a helyi gazdaság megerősödését, a helyi ipart, a helyi vállalkozásokat, ehhez igyekszik kedvező feltételeket teremteni. Gazdaságfejlesztési tervei végrehajtásában az önkormányzat aktív szerepet szán az inkubátorház kialakításának.</p> <p>A fejlesztés révén olyan erőforrásokkal kívánjuk ellátni a vállalkozókat, amelyek javítják sikereik esélyeit, talpon maradásukat. Védett környezetet biztosítunk, segítjük beilleszkedésüket a helyi- és a regionális gazdaságba. Rendkívüli fontossággal bír, hogy a vállalkozásfejlesztés, az innováció, a regionális fejlesztés, az európai uniós integráció és a hazai munkaügy céljait integráltan valósítsa meg. A társadalomnak is sok szempontból elemi érdeke, hogy a munka nélkül maradt dolgozók minél nagyobb hányada kapcsolódjon be újra a termelés folyamatába.</p> <p>A Tótkomlói Inkubátorház piacszervező, forrásközvetítő, ötletgondozó és innovációt ösztönző</p>	2020
----	--------------------------------------	-----------------------------------	---	------

			<p>funkciókat lát majd el. Tehát egyrészt a termelő tevékenységhez elengedhetetlenül szükséges infrastruktúra igénybevételét teszi lehetővé, másrészt pedig olyan szolgáltatásokkal segíti a vállalkozókat, amelyek ma már nélkülözhetetlen részei a sikeres üzletnek.</p>	
9.	Tótkomlós városközpontjának környezettudatos megújítása	Tótkomlós Város Önkormányzata	<p>Multifunkciós „Zöld Piac kialakítása” árusítóhelyekkel, továbbá a területek növényesítése. A jelenlegi piactér melletti, romos terület lakhatatlanná vált, így indokolt az épületek lebontása, a terep rendezése. A terület elrendezése után 165 m² fedett rész és egy 60 m²-es emelvény kialakításával multifunkciós területet hoznak létre. A helyszín használható piacnapokon árusító területnek, de alkalmas lesz szabadtéri közösségi rendezvények megtartására is.</p>	2019
10.	Szociális szolgáltató központ eszközfejlesztése	Tótkomlós Város Önkormányzata	<p>A Szociális Szolgáltató Központ alaptevékenységként ellátja a nappali ellátást, az étkeztetést, a házi segítségnyújtást, a gyermekek napközbeni ellátását (bölcsőde) szakosított ellátási forma kertében ápolást, gondozást nyújtó intézményi ellátást –</p>	2018

			<p>idősek lakóotthona-feladatait.</p> <p>A projekt keretében a Tótkomlói Szociális Szolgáltató Központ eszközbeszerzése valósul meg, amely a szociális étkeztetés, házi segítségnyújtás (54 fő ellátható), valamint a nappali ellátás keretében az időskorúak nappali ellátására (30 férőhely) vonatkozik. A tervezett szakmai struktúrához szükséges tárgyi eszközök beszerzése olyan eszközöket, bútorokat, berendezési, felszerelési tárgyakat tartalmaznak, amelyek megfelelnek az igénybevevők életkori sajátosságainak, egészségi és mozgásállapotuk, és a fejleszteni kívánt alapszolgáltatások nyújtásához elengedhetetlenek.</p> <p>A szolgáltató központ tanyagondnoki szolgálatot tart fenn.</p>	
11.	Idősek Háza felújítása	Tótkomlós Város Önkormányzata	<p>A fejlesztés célja az épület energetikai korszerűsítése, az épület állagának javítása, esetleges bővítése.</p>	2020
12.	Komló Szálló épületének felújítása – Inkubátorház kialakítása	Komlós Településszolgáltatási Kft	<p>A gyógy-strandfürdő közelsége, annak várható idegenforgalmi vonzó ereje a városi szálláshelyek gyarapítását teszi szükségessé. A szálló igen közel van a fürdőhöz, belső udvara szabadterei rendezvényekre</p>	2020

			alkalmas, az oldalszárnyak üzleteiben a várost, és a szállót kiszolgáló üzletek és szolgáltatások telepíthetők. Az épületben fog helyet kapni az inkubátorház.	
13.	Tótkomlós kerékpárforgalmi hálózatának fejlesztése	Tótkomlós Város Önkormányzata	Tótkomlós városának célja az, hogy a települést összefüggően átszője a kerékpárforgalmi hálózat rendszere, tekintettel arra, hogy a lakosság nagy része a kerékpárt közlekedési eszközként használja. A használók számára a biztonság mellett a célállomásra való gyors eljutást is szem előtt kell tartani a kiépítés során.	2019
14.	Evangélikus templom felújítása	Tótkomlós Város Önkormányzata, Evangélikus egyházközösség	a templom külső homlokzatának felújítása	2020

1-es akcióterület, keleti városrész

ssz.	Fejlesztés megnevezése	Projektgazda neve	Fejlesztés rövid leírása	Tervezett megvalósítás éve
15.	Tótkomlós kerékpárforgalmi hálózatának fejlesztése	Tótkomlós Város Önkormányzata	Tótkomlós városának célja az, hogy a települést összefüggően átszője a kerékpárforgalmi hálózat rendszere, tekintettel arra, hogy a lakosság nagy része a kerékpárt közlekedési eszközként használja. A használók számára a biztonság mellett a célállomásra való gyors	2019

			eljutást is szem előtt kell tartani a kiépítés során.	
16.	Belterületi utak, járdák felújítása	Tótkomlós Város Önkormányzata	Tótkomlós belterületén az Önkormányzat tulajdonában lévő rossz állapotú mellékutak, járdák felújítása valósulna meg a projekt keretében. A felújított utak, járdák a lakók életminőségét javítják, valamint esztétikai értelemben is nívósabb kialakítást jelent.	2022

2-es akcióterület, nyugati városrész

ssz.	Fejlesztés megnevezése	Projektgazda neve	Fejlesztés rövid leírása	Tervezett megvalósítás éve
17.	Ipari terület kialakítása Tótkomlóson	Komlós Településszolgáltatói Korlátolt Felelősségű Társaság	A Komlós Településszolgáltatói Korlátolt Felelősségű Társaság, (az Önkormányzat 100 %-tulajdonú Társasága) 14 114 m ² területű, teljes alpinfrastruktúrával ellátott iparterület kialakítását bonyolítja a város délkeleti részén, a központtól mintegy 1 200 méterre található egybefüggő területen. Az ipari park létesítésével lehetőség nyílna a helyi és vidéki, külföldi befektetőknek munkahelyteremtés céljából üzemeket működtetni, a kisiparosok részére megélhetést biztosítani.	2019
18.	Belterületi utak, járdák felújítása	Tótkomlós Város Önkormányzata	Tótkomlós belterületén az Önkormányzat tulajdonában lévő rossz állapotú mellékutak, járdák	2022

			felújítása valósulna meg a projekt keretében. A felújított utak, járdák a lakók életminőségét javítják, valamint esztétikai értelemben is nívósabb kialakítást jelent.	
--	--	--	--	--

4.3. A településfejlesztési akciók összehangolt, vázlatos pénzügyi terve

ssz.	Fejlesztés megnevezése	Projektgazda neve	Szükséges Forrás (Mft)	Tervezett megvalósítás éve
1.	Komplex oktatási intézmény, iskola, kollégium energiahatékonysági korszerűsítése	Tótkomlós Város Önkormányzata	290 M	2018
2.	Közművelődési intézmények energetikai hatékonyságának növelése	Tótkomlós Város Önkormányzata	n.a	2020
3.	Önkormányzati Hivatal épületének energetikai korszerűsítése	Tótkomlós Város Önkormányzata	100 M	Megvalósult
4.	Közüntézmények fűtési rendszerének korszerűsítése (Helyi hőigény kielégítése megújuló energiaforrással Tótkomlós településén)	Tótkomlós Város Önkormányzata	4,2 Mrd	2022
5.	Turisztikai attrakciófejlesztés-Rózsa Fürdő komplex fejlesztése és bővítése	Komlós Településszolgáltatási Kft	1 Mrd	2020-22

6.	Sportlehetőségek bővítése	Tótkomlós Város Önkormányzata	100 M	2022
7.	Belterületi utak, közutak, járdák felújítása	Tótkomlós Város Önkormányzata	350 M	2022
8.	Inkubátorház kialakítása Tótkomlóson	Komlós Településszolgáltatási Kft	1 Mrd	2020
9.	Tótkomlós városközpontjának környezettudatos megújítása	Tótkomlós Város Önkormányzata	200 M	2020
10.	Szociális szolgáltató központ eszközfejlesztése II	Tótkomlós Város Önkormányzata	15 M	2020
11.	Idősek Háza felújítása	Tótkomlós Város Önkormányzata	100 M	2020
12.	Komló Szálló épületének felújítása	Komlós Településszolgáltatási Kft	330 M	2020
13.	Tótkomlós kerékpárforgalmi hálózatának fejlesztése	Tótkomlós Város Önkormányzata	160 M	2019-
14.	Evangélikus templom felújítása	Tótkomlós Város Önkormányzata, Evangélikus egyházközösség	70 M	2020

1-es városrész, akcióterület

ssz.	Fejlesztés megnevezése	Projektgazda neve	Fejlesztés rövid leírása	Tervezett megvalósítás éve
------	------------------------	-------------------	--------------------------	----------------------------

15.	Tótkomlós kerékpárforgalmi hálózatának fejlesztése	Tótkomlós Város Önkormányzata	100 M	2019
16.	Belterületi utak, közutak, járdák felújítása	Tótkomlós Város Önkormányzata	200 M	2020-22

2-es városrész, akcióterület

ssz.	Fejlesztés megnevezése	Projektgazda neve	Becsült költség	Tervezett megvalósítás éve
17.	Ipari terület kialakítása Tótkomlóson	Komlós Településszolgálati Korlátolt Felelősségű Társaság	1,6 Mrd	2019
18.	Belterületi utak, közutak, járdák felújítása	Tótkomlós Város Önkormányzata	220 M	2022

2.4. Az akcióterületeken kívül végrehajtandó, a település egésze szempontjából jelentős fejlesztések

sorszáma	Fejlesztés megnevezése	Projektgazda	Becsült költség (Ft)
1.	Ültetvények telepítése, üvegházak, hűtőház létesítése	kis és közép vállalkozások + önkormányzat	2 Mrd
2.	Szelektív hulladékgyűjtő helyek bővítése	Tótkomlós Város Önkormányzata	40 M
3.	Földutak járhatóbbá tétele, fásítás	Magyar Közút Nonprofit Zrt. Tótkomlós Város Önkormányzata	350 M
4.	Állattartó telepek fejlesztése és rekultivációja	kis és közép vállalkozások	1,1 Mrd
5.	Biotermékek termesztése, előállítása	kis és közép vállalkozások	500 M
6.	Önkormányzati járóbeteg ellátás infrastrukturális fejlesztése	Tótkomlós Város Önkormányzata	250 Mft
7.	Vasút megtartása, fejlesztése	Tótkomlós Város Önkormányzata	350 Mft
8.	A termálvíz gyógy- és energia tartalmának további hasznosítása, üvegházak létesítésével és egyéb hasznosítás útján	Tótkomlós Város Önkormányzata	1,5 Mrd
9.	Száraz-ér folyamatos vízbázisának biztosítása	Tótkomlós Város Önkormányzata	400 M

10.	Az élőhely rekonstrukciós munkálatok a Száraz- ér mentén	Tótkomlós Város Önkormányzata	880 Mft
11.	Száraz-ér vízi létesítményeinek felújítása, folyamatos karbantartása esetlegesen „víztározó”- k kiépítése	Tótkomlós Város Önkormányzata	1 Mrd
12.	Az épített örökségek (Kopáncsi kápolna, Tájház, Emlékház...) megvédése és turisztikai célú fejlesztése	Tótkomlós Város Önkormányzata	150 M
13.	Külterületi utak fejlesztése	Magyar Közút Nonprofit Zrt.	n.a.
14.	Üresen álló önkormányzati ingatlanok hasznosítása	Tótkomlós Város Önkormányzata	100 M
15.	Szociális szövetkezet fejlesztése, a helyi termékek előállítására, népszerűsítésére, és értékesítésére	Tótkomlós Város Önkormányzata	30 M
16.	Civil szervezetek munkájának segítése	Tótkomlós Város Önkormányzata	10 M
17.	Vállalkozások letelepedésének támogatása	Tótkomlós Város Önkormányzata	n.a.

18.	kézműves, kisipari vállalkozási szándékához terület biztosítása	Tótkomlós Város Önkormányzata	n.a.
19.	Képzések szervezése a munkaerőpiac hiányosságainak megfelelően, munkahelyteremtés elősegítése	Tótkomlós Város Önkormányzata Békés Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja	n.a.
20.	Humán szolgáltatások fejlesztése a társadalmi felzárkózás érdekében	Konzorcium tagjai: Tótkomlós Város Önkormányzata, Orosháza Város Önkormányzata, Kaszaper Község Önkormányzata, Nagybánhegyes Község Önkormányzata, Kardoskút Község Önkormányzata, a Békés Megyéért Vállalkozásfejlesztési Alapítvány és a Dél- Békés Mezőgazdasági Termelőiért Közhasznú Alapítvány	491 M
21.	Munka és család? - Együtt jobb! - esélyteremtő program az Orosházi járásban	Konzorcium tagjai: Tótkomlósi Polgármesteri Hivatal, Tótkomlósi Szociális Szolgáltató Központ és Jövő Építők Turisztikai Desztináció Menedzsment Közhasznú Egyesület	200 M

4.4. Illeszkedés a stratégiai célokhoz

A városban a következő középtávú fejlesztési ablakban a hosszú-távú stratégiához és jövőképhez illeszkedő fejlesztések valósulhatnak meg, ennek megfelelően azok teljes mértékben illeszkednek a város 6-, illetve szűkített 4-es stratégiai céljához. A városban történő beruházások – a város méretéből adódóan – mind jelentősen befolyásolják az egész város életét, mindhárom akcióterületen.

Tótkomlós **Helyi Esélyegyenlőségi Programja** többek között az egyenlő bánásmód elősegítését, a diszkriminációmentességet, a közfoglalkoztatáshoz történő egyenlő hozzáférést tűzte ki célul.

A program bemutatja az egyes csoportokat és helyzetüket, illetve intézkedéseket fogalmaz meg helyzetük javítása érdekében, felsorolja a rendelkezésre álló lehetőségeket. A program bemutatja az eddig alkalmazott módszereket, külön kiemelve a közszolgáltatásokhoz, oktatáshoz és képzési rendszerhez való hozzáférés biztosításán túl a munkához való jutás szempontjainak fontosságát.

Az ITS területeken szorosan kapcsolódik a Helyi Esélyegyenlőségi Programhoz, a programban meghatározott társadalmi csoportok helyzetének javulását elősegíti. Az oktatási-képzési rendszer a hátrányos helyzetben élők számára is kitörési pontot biztosít, míg a külső városrészek elérhetőségének javítása, valamint a városrészek különböző cél szerinti pontszerű vagy tematikus fejlesztései az életkörülményeik fejlesztéséhez járulnak hozzá.

5. ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM (nem releváns)

- 5.1. A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések (a település egészét érintő és az egyes szegregátumokra vonatkozó fejlesztések, programok meghatározása)
- 5.2. A fejlesztések szegregációs hatásának kivédésére hozott intézkedések
- 5.3. A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések

6. A stratégia külső és belső összefüggései

6.1. Külső összefüggések

Tótkomlós Város ITS célrendszerének illeszkedése Békés Megye Területfejlesztési Programjához

Békés Megye Területfejlesztési Programja 2014-2020

Békés Megye területfejlesztési koncepciója 4 prioritást azonosított be:

- gazdasági struktúra megújítása,
- fenntartható fejlődés feltételeinek megteremtése,
- megye térszerkezetének továbbfejlesztése,
- emberi erőforrás fejlesztése.

A gazdasági struktúra megújításának hosszú távú célja a fejlődés és az életminőség növelése. A fenntartható fejlődés feltételeinek megteremtése keretében a cél nem csupán a környezet szempontú fenntarthatóság biztosítása, hanem a társadalmi szempontok figyelembevétele is.

A megye térszerkezetének továbbfejlesztése az elérhetőség javítása mellett a kiegyensúlyozott város-vidék, illetve határon átvélő kapcsolatok kialakítására irányul. A megye negyedik prioritása, az emberi erőforrás fejlesztése pedig hozzájárulhat mind a gazdasági növekedés biztosításához, mind pedig a fenntartható társadalom megteremtéséhez.

1. prioritás: Gazdasági struktúra megújítása

Békés megye gazdasági struktúra megújítási prioritásának kiemelt célja a kutatás-fejlesztés és az innováció előmozdítása. A kutatás-fejlesztésre költött ráfordítások fontos felhasználási területe a vállalkozások innovációjának támogatása. Ennek keretében új technológiák kifejlesztése történik, melynek hatására munkahelyteremtés jöhet létre a vállalkozásoknál. A gazdasági struktúra megújításakor fontos cél a környezetvédelem és az erőforrások hatékonyságának elősegítése, kiemelt figyelmet fordítva a kulturális és természeti örökségek védelmére, és fejlesztésére. Ennek révén megvalósulhat a helyi

gazdaságok diverzifikáltabbá válása, ill. a természeti és épített környezet elemeinek megőrzése. A megye a foglalkoztatottsági adatok területén komoly problémákkal küzd, ezért kiemelt célja a gazdaságfejlesztési programoknak a foglalkoztatás előmozdítása és a munkaerő mobilitásának támogatása. Ennek keretében horizontális célként jelenhet meg az esélyegyenlőség biztosítása is.

2. prioritás: Fenntartható fejlődés feltételeinek megteremtése

A fenntartható fejlődés feltételeinek megteremtése kapcsán fontos az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban, mely az energiahatékonyságon, és energetikai korszerűsítéseken keresztül érheti el a fenntarthatóság követelményeinek megteremtését. Ezzel egy időben olyan innovatív technológiák kifejlesztése valósulhat meg, melyek hosszú távon biztosítják a vállalkozások, és közintézmények számára a fenntartható működés feltételeit.

A fenntarthatóság szempontjából kiemelt figyelmet kap a megyében, a széleskörű táji és természeti kincsekkel kapcsolatban a környezeti fenntarthatóság kérdése, melynek részeként az erőforrás felhasználás racionalizálása mellett megvalósulhat a fenntartható városi közlekedésfejlesztés, amely a légszennyezés csökkentésével éri el a természeti erőforrások megóvását.

A fenntarthatóság társadalmi aspektusa szintén fontos a megyében, ezért a prioritás kapcsolódása a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem tematikus célkitűzéshez megkérdőjelezhetetlen. Az aktív befogadás támogatása mellett fontos a szociális védelmi rendszerek továbbfejlesztése, illetve a szociális gazdaság, szociális vállalkozások erősítése a fenntartható társadalom megteremtése céljából.

3. prioritás: Megye térszerkezetének továbbfejlesztése

Békés megye számára a térszerkezetének továbbfejlesztése, és az elérhetőség javítása kiemelten hangsúlyos cél, melynek keretében szintén megfogalmazódik az alacsony szén-dioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés igénye, mely által az elérhetőség javítható. Emellett a mobilitás elősegítése is kiemelt szerephez juthat.

A megye térszerkezetének továbbfejlesztése által javulhat a foglalkoztatási helyzet, a munkaerő mobilitás megkönnyítése révén, vagyis az elérhetőség javítása komoly gazdasági előnyökkel járhat.

A térszerkezet tovább fejlesztésével javítható a városi és falusi térségek közötti kapcsolat, ezáltal a nehéz helyzetben lévő társadalmi csoportok felzárkóztatása megvalósulhat. A rászoruló közösségek fizikai rehabilitációjával pedig a társadalmi befogadás valósulhat meg.

4. prioritás: Emberi erőforrás fejlesztése

Az emberi erőforrás fejlesztésével kapcsolatban a megye kedvezőtlen foglalkoztatási helyzetéből adódóan jelenik meg a foglalkoztatási helyzet, és életminőség javításának igénye, valamint a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység által sújtott társadalmi csoportok leszakadásának csökkentése és társadalmi reintegrációja.

Illeszkedés vizsgálat a megye Integrált Területi Programjának (ITP) céljai vonatkozásában.

ITP célok (mind)	Hozzájárul Igen/Nem	ha Igen, miként
Gazdasági struktúra megújítása	Igen	<ul style="list-style-type: none"> • megyében élők életkörülményeinek javítása • terciér szektor egyes szegmenseinek további erősítése
Fenntartható fejlődés feltételeinek megteremtése	Igen	<ul style="list-style-type: none"> • a települési infrastruktúra (közösségi terek, zöldfelületek) funkcionális fejlesztése
Megye térszerkezetének továbbfejlesztése	Igen	<ul style="list-style-type: none"> • helyi közösségek megerősítése • települések népességmegtartó erejének javítása
Emberi erőforrás fejlesztése	Igen	<ul style="list-style-type: none"> • helyi közösségek megerősítése • települések népességmegtartó erejének javítása

6.2. Belső összefüggések

A város fejlődését leginkább befolyásoló tényezők, problémák a Megalapozó Vizsgálat helyzetfeltáró és helyzetelemző részeiben azonosításra kerültek. A középtávú Integrált Településfejlesztési Stratégia célja olyan beavatkozások definiálása, amelyek a lehető leghatékonyabban képesek enyhíteni a helyzetértékelő munkarészben feltárt városi problémákat.

A különböző szintű célok meghatározását az az elv vezérelte, hogy képes legyen reagálni a város problémáira és fejlesztési igényeire. Ezek a versenyképes gazdaság megteremtése, a fejlett közszolgáltatási rendszer kialakítására történő törekvés, a turisztikai potenciál fejlesztése és az infrastrukturális feltételek javítása. Ezek a célok komplex megoldást nyújtanak a településen tapasztalható szolgáltatási, infrastrukturális környezetben meglévő területi, valamint társadalmi különbségek csökkentésére, a munkanélküliség mérséklésére. Hosszú távon hozzájárul a biztonságos és élhető lakókörnyezet biztosításához.

HOSSZÚ TÁVÚ STRATÉGIAI CÉLOK

Turizmus fejlesztése	Élhető települési környezet fejlesztés	Gazdaságfejlesztés	Közzolgáltatások fejlesztése
---------------------------------	---	---------------------------	---

1. stratégiai cél: A turizmus fejlesztése, a turizmus jövedelemtermelő képességének fokozása

- Rózsa Fürdő fejlesztése
- a Rózsa Fürdő gyógyászati részlegének további bővítése
- Sportlehetőségek bővítése (műfüves pálya kialakítása, lovaspálya fejlesztése, görkorcsolya, kerékpárpálya létesítése, kemping kialakítása)
- Kerékpárút fejlesztése településen belül

Fejlesztési cél	Stratégiai célok			
	Turizmus Fejlesztése	Élhető környezet fejlesztése	Gazdaság fejlesztése	Köszolgáltatások fejlesztése
Rózsza Fürdő fejlesztése	xxx	xx	xx	x
a Rózsza Fürdő gyógyászati részlegének további bővítése	x	x	x	xx
Sportlehetőségek bővítése (műfüves pálya kialakítása, lovaspálya fejlesztése, görkorcsolya, kerékpárpálya létesítése, kemping kialakítása)	xxx	xxx	x	x

2. stratégiai cél: Az élhető környezet fejlesztése, a városi életminőség javítása

- Belterületi utak, közutak, járdák felújítása
- Evangélikus templom felújítása
- Jankó János Általános Iskola és Gimnázium felújítása, energetikai korszerűsítése
- Termásvíz hasznosítás, fűtési rendszerek kiváltása
- Művelődési Központ energetikai korszerűsítése
- Sportcsarnok építése
- A porszenyezés csökkentésére és a táj régi arculatának visszaállítása érdekében dűlőutak mentén fasorok, illetve védőerdősávok telepítésének folytatása
- A szlovák nemzetiség anyaországi kulturális kapcsolatainak túlmenően gazdasági együttműködések elősegítése
- A Száraz-ér vízi létesítményeinek felújításával és folyamatos karbantartásával, esetlegesen „víztározó”-k kiépítésével
- A környéken egyedülálló értéket képező, a belvárosban kialakult telekrendszer és beépítés megtartása, illetve a kor igényeinek megfelelően annak továbbfejlesztése struktúrájának megtartásával
- Civil szervezetek munkájának szervezett segítése
- Padok elhelyezése a parkokban, a város utcáin

Fejlesztési cél	Stratégiai célok			
	Turizmus Fejlesztése	Élhető környezet fejlesztése	Gazdaság fejlesztése	Köszolgáltatások fejlesztése
Belterületi utak, közutak, járdák felújítása	xx	xx	x	xx
Padok elhelyezése a parkokban, a város utcáin	xxx	xxx	x	x
Jankó János Általános Iskola és Gimnázium felújítása, energetikai korszerűsítése	x	xxx	x	xxx
Termálvíz hasznosítás, fűtési rendszerek kiváltása	xxx	xxx	xx	xx
Művelődési Központ energetikai korszerűsítése	xx	xx	x	xx
Sportcsarnok építése	xxx	xxx	x	xx
A porszennyezés csökkentésére és a táj régi arculatának visszaállítása érdekében dűlőutak mentén fasorok, illetve védőerdősávok telepítésének folytatása	xxx	xx	x	x
A szlovák nemzetiség anyaországi kulturális kapcsolatainak túlmenően gazdasági együttműködések elősegítése	xxx	x	xx	x
A Száraz-ér vízi létesítményeinek felújításával és folyamatos karbantartásával, esetlegesen „víztározó”-k kiépítésével	xxx	xxx	x	x
A környéken egyedülálló értéket képező, a belvárosban kialakult telekrendszer és beépítés megtartása, illetve a kor igényeinek megfelelően annak továbbfejlesztése struktúrájának megtartásával	xx	xx	x	x
Civil szervezetek munkájának szervezett segítése	x	x	x	xx

3. stratégiai cél: Gazdaságfejlesztés a város versenyképességének fokozása érdekében

- Helyi foglalkoztatás elősegítése, oktatási programok szervezése
- Ültetvények telepítése, üvegházak, hűtőház létesítése
- Állattartó telepek fejlesztése és rekultivációja, az állattartó telepek és vágóhíd létesítésének támogatása
- Biotermékek termesztése, előállítása
- Ipari Park, inkubátorház létesítése (folyamatban)
- Új, erős, jól képzett szakmunkások mesterré válásának önálló vállalkozásának segítése
- A termálvíz gyógy- és energia tartalmának további hasznosítása, üvegházak létesítésével és egyéb hasznosítás útján
- Külsőterületi utak fejlesztése /Makó, Hódmezővásárhely és Békéscsaba irányában/
- Belterületen szilárd burkolatú utak arányának minimálisan 95%-ra növelése
- Üresen álló önkormányzati ingatlanok hasznosítása
- Szociális szövetkezet további fejlesztése és a helyi termékek népszerűsítése, előállításának és értékesítésének segítése
- Vállalkozások letelepedésének támogatása
- A Vasvári utca végén lévő önkormányzati belterületi építési telkekre történő kisipari vállalkozások telepítése
- Képzések szervezése a munkaerőpiac hiányosságainak megfelelően
- Szakképzett munkaerőhiány orvoslása
- Mezőgazdasági utak karbantartása lehetőségeinek kidolgozása
- Szakképzés feltételeinek megteremtése

Fejlesztési cél	Stratégiai célok			
	Turizmus Fejlesztése	Élhető környezet fejlesztése	Gazdaság fejlesztése	Köszolgáltatások fejlesztése
Polgármesteri Hivatal épületének felújítása	xxx	xx	xx	x
Idősek Háza felújítása	x	x	x	xx
Szelektív hulladékgyűjtő helyek bővítése	xxx	xxx	x	x
Önkormányzati járóbeteg ellátás infrastrukturális fejlesztése	xxx	xx	xx	x
A települési közművek folyamatos szinten tartásának és fejlesztésének biztosítása	x	x	x	xx
A vasút megmaradásának biztosítása	xxx	xxx	x	x
A Száraz-ér partjának és környezete jelentőségének megfelelő kialakítása, a vízbázis biztosítása Romániából (a termőföldek öntözéséhez)	x	xx	xx	x
Helyi piac helyének rendezése	xx	xx	xx	xx
Művelődési ház energetikai felújítása, vagy teljes felújítása	xx	xxx	x	x
Kihasználatlan önkormányzati ingatlanok hasznosítása	x	x	xxx	x

6.3. A célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek egymásra gyakorolt hatása

Az ITS-ben azonosított beavatkozások köre úgy lett meghatározva, hogy azok minél nagyobb mértékben és integrált módon reagáljanak a városban jelen lévő problémákra, hiányosságokra, egyértelműen hozzájáruljanak a települési szintű és a magasabb rangú (megyei, országos, EU-s) célkitűzések eléréséhez, valamint ezek kölcsönhatása pozitív eredményt mutasson.

Az akcióterületeken – egyedi projektekként vagy integráltan – végrehajtott gazdasági célú infrastrukturális fejlesztések lehetőséget teremtenek a munkahelyteremtésre és a munkahelyek jobb elérhetőségére. Ezek kedvező foglalkoztatási hatását egyértelműen felerősítik a közvetlenül vagy közvetetten kapcsolódó gazdasági projektek (pl. foglalkoztatást segítő kiegészítő programok, kkv-k támogatása, városmarketing).

A foglalkoztathatóságot nagymértékben javítják az iskolás korú gyermekek nappali elhelyezését biztosító intézmények továbbfejlesztése. Amennyiben a város dinamikus gazdasági fejlődésnek indul, az a hátrányos helyzetű lakosság nagyobb mértékű foglalkoztatását is előidézhetheti – így indirekt kapcsolat mutatható ki a szociális városrehabilitáció felzárkóztatásra irányuló tevékenységeivel is. A turisztikai jellegű projektek (legyen szó akár A Rózsa Fürdő fejlesztéséről, akár szálláshelyfejlesztésről) egyértelműen kiegészítik egymást, mivel az idegenforgalmi vonzerő hosszú távon csak akkor erősíthető, ha széleskörű turisztikai kínálat és szolgáltatások állnak a vendégek rendelkezésére. Ezek a helyi lakosság számára is elérhetőek, ami közvetetten hozzájárul a helyi identitástudat erősödéséhez is.

A tervezett közlekedési fejlesztések a legtöbb projekt esetében hozzájárulnak a hatásosság növeléséhez – például:

- a belvárost érintő közlekedésfejlesztések révén javul a város élhetősége, csökkenek a közlekedésbiztonsági kockázatok és az épített környezet minőségi változásához is hozzájárul;
- az összekötő utak fejlesztése javítja a város külső megközelíthetőségét, így eredményesebbé teheti a munkahelyteremtésre irányuló beavatkozásokat;
- a közösségi közlekedés és az intermodalitás fejlesztésével egyrészt a város által nyújtott szolgáltatások – köztük a létrehozni vagy megújítani kívánt funkciók –

Fejlesztési cél	Stratégiai célok			
	Turizmus Fejlesztése	Élhető környezet fejlesztése	Gazdaság fejlesztése	Köszolgáltatások fejlesztése
Ültetvények telepítése, üvegházak, hűtőház létesítése	x	x	xxx	x
Állattartó telepek fejlesztése és rekultivációja, az állattartó telepek és vágóhíd létesítésének támogatása	x	x	xxx	x
Biotermékek termesztése, előállítása	xx	x	xx	x
Ipari Park, inkubátorház létesítése (folyamatban)	xxx	xx	xxx	x
Új, erős, jól képzett szakmunkások mesterré válásának önálló vállalkozásának segítése	x	x	xxx	xx
A termálvíz gyógy- és energia tartalmának további hasznosítása, üvegházak létesítésével és egyéb hasznosítás útján	xxx	xxx	xx	x
Külterületi utak fejlesztése /Makó, Hódmezővásárhely és Békéscsaba irányában/	xxx	xx	xx	x
Belterületen szilárd burkolatú utak arányának minimálisan 95%-ra növelése	xx	xxx	x	xx
Üresen álló önkormányzati ingatlanok hasznosítása	xxx	xx	xx	x
Szociális szövetkezet további fejlesztése és a helyi termékek népszerűsítése, előállításának és értékesítésének segítése	x	x	x	xx
Vállalkozások letelepedésének támogatása	xxx	xxx	x	x

A Vasvári utca végén lévő önkormányzati belterületi építési telkekre történő kisipari vállalkozások telepítése	x	x	x	xx
Képzések szervezése a munkaerőpiac hiányosságainak megfelelően	xxx	xxx	x	x
Szakképzett munkaerőhiány orvoslása	xxx	xx	xx	x
Mezőgazdasági utak karbantartása lehetőségeinek kidolgozása	x	x	x	xx
Szakképzés feltételeinek megteremtése	xxx	xxx	x	x

4. stratégiai cél: Közszolgáltatások fejlesztése

Kapcsolódó fejlesztési elképzelések:

- Polgármesteri Hivatal épületének felújítása
- Idősek Háza felújítása
- Szelektív hulladékgyűjtő helyek bővítése
- Önkormányzati járóbeteg ellátás infrastrukturális fejlesztése
- A települési közművek folyamatos szinten tartásának és fejlesztésének biztosítása
- A vasút megmaradásának biztosítása
- A Száraz-ér partjának és környezete jelentőségének megfelelő kialakítása, a vízbázis biztosítása Romániából (a termőföldek öntözéséhez)
- Helyi piac helyének rendezése
- Művelődési ház energetikai felújítása, vagy teljes felújítása
- Kihasztnátlan önkormányzati ingatlanok hasznosítása

elérhetősége javul, másrészt a közösségi közlekedés nagyobb arányú igénybevételével csökken a közúthálózat forgalomterhelése, ami élhetőbbé teszi a várost és azon belül a városközpontot, nem csak a kerékpárral közlekedők részére.

Az energetikai fejlesztések közül elsősorban a gazdasági területeken megvalósuló projektnek van kedvező hatása – főként a többi munkahely-teremtési és befektetés-ösztönzési tevékenységre. (Pl. Termálkút fejlesztés magánberuházás esetében)

A helyi identitás erősítésére irányuló beavatkozások közvetett módon szinte az összes többi projektre hatással vannak, hiszen a népességmegtartó erő növelésével egyaránt biztosítható a város által nyújtott szolgáltatások iránti kereslet és a gazdasági szereplők számára rendelkezésre álló munkaerő-kínálat, de ugyanígy kedvező tendenciák indulhatnak el a társadalmi kohézió szempontjából is, ami a szociális városrehabilitáció esetében is fontos célkitűzés.

A fentiek értelmében a tervezett beavatkozások közötti szinergikus hatásmechanizmus egyértelműen igazolható, negatív hatások vagy gátló kapcsolatok nem prognosztizálhatók.

7. A Stratégia megvalósításának főbb kockázatai

A stratégia megvalósíthatóságát veszélyeztető fő kockázatok feltárására a kockázatelemzés módszerét használjuk. A kockázatelemzés célja a kockázatok beazonosítása, elkerülése, hatásainak mérséklése. A fejezet azokat a kockázatokat, történéseket, eseményeket tartalmazza, melyek esetleges bekövetkezése a stratégia céljainak elérését, megvalósulását veszélyezteti.

Összeállítását meghatározta a helyzetelemzésben kialakított SWOT - elemzés külső-belső tényezőinek áttekintése, illetve az azokhoz kapcsolódó fő kockázatok azonosítása. Annak érdekében azonban, hogy a kockázatok elemzése a stratégia megvalósítását ténylegesen, hatékonyan segítse, a megvalósulást esetlegesen akadályozó tényezők mellett a bekövetkezésük valószínűségét csökkentő intézkedésekkel, valamint a potenciális bekövetkeztük esetére tervezett intézkedésekkel is kalkulálunk. A jelen fejezetben beazonosított kockázatok időszakonkénti értékelése, felülvizsgálata azonban a stratégia megvalósítása, nyomon követési folyamata, monitoringja során is elengedhetetlen feladat.

Kockázat	Valószínűség	Hatás mértéke	A hatás szöveges leírása	A kockázat kezelése
A globális trendek miatt a fejlesztések nem érik el a kívánt hatás, az elvándorlás növekszik, a fiatalok más nagyvárosokban tervezik a jövőjüket, érvényesül a gazdasági erőcentrumok elszívó hatása.	nagy	jelentős	Elmaradnak a betelepülések, így az ingatlanvásárlások és felújítások, csökken a gazdaság volumene, csökkennek, az általános társadalmi és gazdasági mutatók továbbra is negatív irányba változnak.	Olyan akciók szervezése, amellyel a fiatalokat meg lehet tartani a városban és a térségben. Szükséges növelni a közösségi kohéziót és a szabadidő közösségben való eltöltésének lehetőségeit mind infrastrukturális, mind tartalmi szempontból.
A gazdasági válság hosszú távú hatásának következtében az extern hatások negatív irányba folytatódhatnak (elvándorlás, stb)	nagy	jelentős	Nem történnek jelentős működő tőke befektetések, új ipari termelő létesítmények megvalósítása érdekében a globális piacon versenyképes nagyvállalkozások részéről.	Szükséges a projektek időbeli pontos ütemezése, a megvalósíthatóság érdekében.
A szükséges pályázati források nem állnak rendelkezésre	közepes	jelentős	A tervezett fejlesztésekhez nem sikerül pályázati forrásokat mozgósítani, így a fejlesztés megvalósítására nem áll rendelkezésre kellő forrás, a fejlesztés elmarad.	A tervezett fejlesztések előkészítésekor, kialakításakor egyértelmű operatív program hozzárendelés és megyei területfejlesztési programhoz illesztés szükséges.
A 2007 - 2013 időszak strukturális rendszerhibái megmaradnak a 2014-2020 és az azt követő fejlesztési időszakban is	alacsony	közepes	A 2007 - 2013 megoldások jelentős részéhez hasonlóan nem lesz alkalmas területi, funkcionális és ágazati szempontból integrált, összehangolt, kiegyensúlyozott, átlátható és fenntartható gazdálkodási elveknek megfelelő megvalósítására a helyi közösség közérdeke	Folyamatos egyeztetésben tapasztalatcsere a kiírókkal, megvalósítókkal

			szempontjából kedvező eredménnyel;	
A fejlesztések költsége meghaladja a tervezettét.	magas	közepes	A fejlesztések költsége a tervezés jelen fázisában nem ismert, azok csupán becsült költségek és számos esetben nem részletes projektelképzések alapján készültek, így a betervezett költségek jelentősen alulmúlhatják a megvalósításkori piaci árakat, mely a fejlesztések elmaradásához, csökkentett műszaki tartalommal való megvalósításához vezethet.	Körültékintő és alapos tervezés szükséges, mely részletes projektervek, átgondolt műszaki tervek, tervezői költségvetések készítését, illetve tartalékkeret képzését követeli meg.
Váratlan műszaki problémák	közepes	jelentős	Váratlan műszaki problémák merülnek fel a megvalósítás során	Váratlan problémákra a tervezés során nem lehet felkészülni, viszont a következményeket képesek vagyunk enyhíteni, ha a probléma-elhárítás során számítani lehet a szakemberek gyors és hatékony közreműködésére
A projektek megvalósításához szükséges befektetők, partnerek hiánya	közepes	közepes	Nem találunk a projektek megvalósításához szükséges befektetőt/partnert	A kockázat csökkenthető, ha az együttműködő partnerek kiválasztása a közös érdekeken alapszik.
Egymásra épülő projektek esetében a fontosabb projekt megvalósulása	közepes	gyenge	Már a projekt elindulásakor számításba kell venni ezt a kockázati tényezőt, különösen a műszaki jellegű projektek során.	A tervezés során fontos rögzíteni a szakemberű időbeni szakaszolást.

A magántőke mobilizálása sikertelen.	közepes	közepes	Amennyiben a településnek nem sikerül megvalósítania azt a törekvését, hogy kiaknázza a piaci szereplők által megvalósítandó fejlesztésekben rejlő lehetőségeket, kizárólag közszérea fejlesztések valósulnak meg, elmaradnak a magánszérea befektetései.	A település törekszik a magán befektetőkkel, piaci szereplőkkel való szervezett és strukturált együttműködésre, mind a kommunikáció mind a konkrét fejlesztési elképzelések megvitatására fórumot biztosít.
Az együttműködésben megvalósítandó fejlesztések esetében a településközi koordináció elmarad.	alacsony	jelentős	Települések közti koordináció hiányában az egyes településeken tervezett fejlesztések elmaradnak, nem a szükséges ütemben és formában valósulnak meg, nem sikerül kiaknázni a közös fejlesztésekben rejlő előnyöket és lehetőségeket.	Szervezett és strukturált együttműködés kialakítása az érintett (környező) településekkel végig a partnerségi folyamat során.
Társadalmi elfogadottság hiánya	alacsony	gyenge	Amennyiben a lakosság és a helyi civil szervezetek nem elégedettek az egyes tervezett és megvalósuló fejlesztésekkel, nem érzik a fejlesztéseket magukénak, azok elfogadottsága nem lesz megfelelő, az a helyi társadalmi problémák kialakulásához, megerősödéséhez járulhat hozzá.	Az előkészítéstől a megvalósításig tartó folyamat során végig szükséges a helyi lakosság és civil szervezetek bevonása, folyamatos tájékoztatása a fejlesztésekről. A partnerségi folyamatba illesztve már a stratégiaalkotás során kifejtetik véleményeiket, javaslataikat, fejlesztési elképzeléseiket, melyek ezáltal beépülhetnek a fejlesztési dokumentumba.
Jogszabályi, tervezési környezet változása (változó OP tartalom, változó forrás - és szervezeti keretek).	magas	jelentős	A jogszabályok, tervezési keretek változása azt eredményezheti, hogy a tervezett	

			fejlesztéseket, azok műszaki tartalmát, kivitelezhetőségét újra kell tárgyalni, szükség szerint módosítani kell az elkészült műszaki, pénzügyi, ütemezési stb. terveket. Ezek időigénye gátolhatja a határidőre teljesítést, illetve egyes fejlesztési elképzelések megvalósulását is akadályozhatja.	
A fejlesztések folyamán károsulhat a természeti vagy az épített környezet	alacsony	gyenge	Károsul a természeti- vagy épített környezet a projektmegvalósítás során	Megfelelő tervezés során csak kis mértékben fordulhat elő ez az eset. A környezet- és a természetvédelem horizontális tervezési szempontként kezelendő
A tervezett projektek megvalósítási költsége jóval meghaladja a tervezett mértéket	közepes	közepes	A megvalósítás során költség túllépés következik be.	Részletes projekttervek, költségvetések készítése Tartalékkeret meghatározása
Sikertelen közbeszerzési eljárások.	közepes	jelentős	A sikertelenül lebonyolított közbeszerzési eljárások nemcsak jelentős időcsúszást eredményezhetnek a kivitelezésben, hanem problémát jelenthetnek a fejlesztéseket finanszírozó pályázati források lehívása során is.	Körültekintő előkészítés, közbeszerzési szakértő alkalmazása szükséges.
Projektek előkészítése elhúzódik, nem tervezett műszaki tartalomváltoztatások szükségesek.	közepes	közepes	A projekttervek, fejlesztési elképzelések pályázati kiírásra való fejlesztése, előkészítése elhúzódik, illetve a folyamat eredményeképpen a tervezett elképzelések műszaki tartalma kikristályosodik, a	A projekttervek körültekintő előkészítése (megvalósíthatósági tanulmányok, engedélyes tervek, stb.) szükséges, megfelelő humán-erőforrás biztosításával.

			betervezethez képest módosul.	
Az indikátorok teljesítése nem történik meg.	alacsony	alacsony	A megvalósulást mérő indikátorvállalások nem teljesülnek.	A célokhoz illeszkedő, teljesíthető és mérhető indikátorok és reális vállalások meghatározása szükséges.
Alacsony hatékonyságú TDM, marketing, valamint tájékoztatás hiány.	magas	jelentős	A város jelentős turisztikai adottságokkal rendelkezik, a fejlesztési elképzelések sorában jelentősek a turisztikai típusú beavatkozások. Ugyanakkor célzott tájékoztatás és marketing hiányban a fejlesztésekkel érintett célcsoportok kevésbé szerezhetnek tudomást ezekről, így a várt növekedés a városba látogató vendégek, turisták száma esetében elmaradhat.	Célzott marketing tevékenység és a korszerű technikák elterjesztése, valamint a TDM szervezeti rendszer kiépítése és működtetése térségi szinten Turisztikai szereplők aktív részvétele.
Kommunikációs gondok merülnek fel	közepes	jelentős	Kommunikációs nehézségek fellépése a Stratégia megvalósításában résztvevő szereplők között	Pontosan meg kell határozni az adott részterületek feladatrendszerét, felelősségi rendszerét, a pontos és közérthető eljárás rendet
Szakemberhiány	A megvalósítás hoz szükséges szakemberek hiánya	alacsony	közepes	Az Önkormányzat feladata, hogy megfelelő szakmai háttérrel biztosítson
Többletmunka felmerülése	közepes	közepes	Előre nem tervezett plusz munkák elvégzése szükséges	Esetleges többletmunkára felkészülés már az előkészítés során szükséges

A projektek céljainak, indikátorainak elmaradása	magas	jelentős	A projektek, illetve a Stratégia által kitűzött célok, indikátorok nem vagy csak részben teljesülnek	Folyamatos monitoring tevékenység kialakítása, tartalékprojektek kijelölése
A városok versenyében való lemaradás okozta munkahelyteremtés elmaradása, munkahelyek megszűnése, munkanélküliség emelkedése	közepes	jelentős	A városok versenyében való lemaradás okozta munkahelyteremtés elmaradása, munkahelyek megszűnése, munkanélküliség emelkedése	Ahhoz, hogy a település a városok versenyében a legjobbak között kerüljön ki, városmarketing stratégiát alakít ki, valamint a gazdasági szereplőit partnerként kezeli
Hazai illetve Európai Unió fejlesztési források elmaradása	alacsony / közepes	jelentős	Késnek, vagy elmaradnak a fejlesztési források	A forrás lehívás késedelmére való felkészülés

8. A megvalósítás eszközei és nyomon követése

8.1. A célok elérését szolgáló fejlesztési és nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek

A stratégia céljainak elérését biztosító fejlesztéseket alapvetően meghatározza azok környezete, amely esetében a természeti és infrastrukturális környezet mellett meghatározó szerepet tölt be a helyi önkormányzat és annak szabályozási gyakorlata. A pénzügyi erőforrások tudatos felhasználásából származó vélelmezett hatásokat sokszorosan felülmúlhatja az önkormányzat a hatáskörébe rendelt szabályozási eszközök tudatos alkalmazásával, ám ennek ellenkezője is igaz: a megfelelő és támogató szabályozás hiánya ellehetetleníti, megghiúsíthatja a pénzügyi eszközökre alapozott fejlesztéseket.

Az alábbi tevékenységek valósulnak meg:

- Az építési szabályozási környezet kiszámítható szabályozása
- Településfejlesztési- és rendezési szerződések kezelése
- Befektetés ösztönzési tevékenység
- Stratégia megvalósításának társadalmasítása
- Városmarketing tevékenység ellátása
- Hatékony ingatlan és kapacitásgazdálkodás

A fejlesztési célok megvalósulását nagymértékben befolyásolja a helyi önkormányzat fejlesztéseket támogató szabályozási gyakorlata. A támogató hozzáállás hiánya megakadályozhatja a fontosabb fejlesztések, beruházások kivitelezését az állami és Unió források lehívása és a magántőke befektetései vonatkozásában is.

Ebben a fejezetben olyan önkormányzat által végzett - nem beruházási típusú - tevékenységek kerülnek áttekintésre, amelyek támogatják az ITS-ben, illetve más fejlesztési, stratégiai dokumentumokban megjelölt célok teljesülését.

Az építési szabályozási környezet kiszámíthatósága

A Stratégia sikeres megvalósításához szükség van az önkormányzat megfelelő jogalkotói és jogalkalmazói magatartására, valamint az átlátható adminisztratív és szabályozási

környezet biztosítására és fenntartására. Az önkormányzatnak a szabályozásban is közérthetővé kell tenni azokat a célokat, melyek a település hosszú távú érdekeit szolgálják. A tervezett fejlesztési elképzeléseket szinergiába kell hozni a településrendezési eszközökkel és a területek művelési ágaival, illetve ha változás merül fel, szükség esetén azokat módosítani. Az önkormányzat a helyi gazdaság szabályozásában, illetve a gazdasági tevékenységekhez kötött adminisztratív és engedélyezési eljárások során tanúsított kiszámítható és átlátható magatartása csökkenti a gazdasági bizonytalanságot és a beruházások rizikófaktorát.

Ezért a stratégia sikeres megvalósításához elengedhetetlen az önkormányzat konzisztens és kiszámítható jogalkotói és jogalkalmazói magatartása, az átlátható, támogató adminisztratív és szabályozási környezet biztosítása és fenntartása, legyen szó akár milliárdos befektetésekről, akár a szociális segély igénybevételéről. A helyi gazdaságpolitika céljait világosan meg kell fogalmazni, meg kell határozni a célok megvalósításához szükséges támogató jogi, szabályozási lépéseket, és tudatosan végre is kell hajtani azokat. Az önkormányzatnak a helyi gazdaság szabályozásában, valamint a gazdasági tevékenységekhez kötött adminisztratív és engedélyezési eljárások során tanúsított kiszámítható és átlátható magatartása csökkenti a gazdasági bizonytalanságot és a befektetések kockázatát.

Különösen fontos továbbá az építési szabályok meghatározása és a területhasználat korlátainak felállítása úgy, hogy az megfelelő rugalmassággal módosítható lehessen, amennyiben befektetői igény jelentkezik – természetesen a helyi lakosok érdekeinek maximális érvényesítése mellett. A befektetői folyamatot szükség esetén adó- és illetékkedvezményekkel is ösztönözni, gyorsítani lehet.

Településfejlesztési- és rendezési szerződések

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 30/A. § első bekezdése értelmében „a települési önkormányzat egyes településfejlesztési célok megvalósítására településrendezési szerződést köthet az érintett telek tulajdonosával, illetve a telken beruházni szándékozóval”. Az egymástól különböző városrehabilitációs célok elérése érdekében a város a jövőben ezzel a lehetőséggel is élhet.

Befektetés ösztönzés

A városfejlesztési elképzelések megvalósításához és a beruházók megnyeréséhez a városnak befektetést ösztönző politikára (városmarketing erősítése promóciókkal, tervbemutatókkal) van szüksége. Az önkormányzat aktív szolgáltató szerepet vállalhat a bizalom-erősítő információk megosztásában, a tájékozódás segítésében, ennek érdekében szélesíteni kell a vállalkozók, befektetők részére nyújtott szolgáltatási palettát, illetve javítani kell a szolgáltatások minőségét. A megfelelő lépések eredményeként több befektető érdeklődhet a település iránt.

A befektetés ösztönzés részeként javasolt e tevékenység részletes, stratégiába foglalt kidolgozása a települési honlap ilyen irányú folyamatos karbantartása. A város honlapja az első információ-forrás a kívülről érkezők számára, ezért lényeges annak minősége és frissessége. Az ingatlanok már említett kiajánló anyagának terjesztése, eljuttatása a potenciális beruházókhoz. A cégek betelepüléséhez megfelelő üzleti infrastruktúra megteremtése. Az infrastruktúra korszerűsítésén felül kiemelten fontos a település meglévő és a későbbiekben fejlesztésre kerülő, gazdaságilag hasznosítható területeinek megfelelő kihasználása. A potenciális beruházók érdeklődésére számot tartó területek, ingatlanok felmérése és karbantartása. A cégek betelepüléséhez megfelelő üzleti infrastruktúra megteremtése. A helyi adótörvényben a város lehetőséget adhat a vállalkozói megtelepedést megfelelően ösztönző adókedvezmények kialakítására.

Stratégia megvalósításának társadalmasítása

Minden városrész a sajátosságainak megfelelően fog viszonyulni a közös munkálkodáshoz, ha felismeri egyediségét, értékeit és a stratégia nyújtotta lehetőségeit. A célzott városrészi kommunikáció a helyi fejlesztési erők mozgósításával hozzájárul a beavatkozások eredményességéhez és azok tudatosításához, segít abban is, hogy a projekt-építés folyamatában partnerként vegyenek részt az érintett lakosok, civil szervezetek és vállalkozások. A kapcsolattartás az önkormányzat koordináló munkájával, a civil szervezeteken és a tematikus eszmeccseréken keresztül tud leginkább megvalósulni.

Városmarketing

A meglévő vállalkozások pozíció-nyerését és a város idegenforgalmának növekedését elősegítheti a helyi termékeket népszerűsítő városmarketing. A célok elérése érdekében mind a helyi lakosság és meglévő vállalkozások, mind pedig a potenciális befektetők irányába kiemelt fontossággal bír a városi kommunikáció erősítése.

A tudatos, célzott és differenciált városmarketing tevékenység ezért nagyban támogathatja a városfejlesztési stratégia céljainak megvalósítását többek között az egyes projektek végrehajtásának elősegítésén, de akár az egész stratégia városi lakosság körében való elfogadottságának növelésén keresztül is.

A városfejlesztési stratégia céljainak kijelölésével párhuzamosan be kell azonosítani a fejlesztések potenciális érintettjeit, megkülönböztetve a haszonélvezőket és potenciális kárvallottakat. Az érintettek közül az alábbi célcsoportokra kell intenzív városmarketing-akciókat irányozni:

Érdemes a város marketing stratégiáját annak megalkotását követően rendszeresen felülvizsgálni. Ennek alapján tervezhető meg a célcsoportok tudatos megszólítása. Az igények megismerése után olyan kínálat alakítható ki, amely a legjobban alkalmazkodik a célcsoportok igényeihez. Az egyes célcsoportok igényei között felmerülő konfliktusok sikeres kezelése szintén nyitott és probléma-érzékeny hozzáállást feltételez, amely szinergiába hozhatja az eltérő érdekeket. A kommunikáció elsősorban a város honlapján történik, de nélkülözhetetlen a személyes kapcsolattartás is.

Az érintettek közül az alábbi célcsoportokra kell intenzív városmarketing-akciókat irányozni:

- városban befektetni szándékozó vállalatok és személyek (befektetés-ösztönzés),
- a városban gazdasági tevékenységet folytató szervezetek (intenzív partnerség),
- turistaként a városba látogatók (turisztikai PR és marketing),
- a város és a környező települések lakossága (identitásképző és -erősítő akciók).

A város, illetve a városban zajló bizonyos tevékenységek, környezeti és/vagy társadalmi értékek, gazdasági folyamatok szélesebb körben való megismertetése biztosíthatja Tótkomlós (el)ismertségét, vagyis ezen információkat minél szélesebb társadalmi és szakmai kör számára kommunikálni kell. Tudatos és jól felépített marketing-kommunikációs stratégia mentén, megfelelő szervezeti háttér kialakításával kell a város

speciális értékeit, adottságait és lehetőségeit szakmai fórumokon, befektetői körökben bevezetni és elterjeszteni. A gazdasági jellegű célokhoz elsődlegesen speciális ismertetőket érdemes készíteni, egységes adatbázist létrehozni, amelyből bármilyen időpontban előállítható aktuális adatszolgáltatás a befektetők, betelepülők felé, míg a városi életminőséghez kötődő programok esetén a civil szervezeteken és a városi médián keresztül történő népszerűsítés a célszerű. A sikeres marketing nem kizárólag egy-egy befektetés megvalósulásához járul hozzá, de a városban működő gazdasági társaságok tevékenységét, ismertségét és az irántuk táplált bizalmat is erősítheti aktuális és potenciális üzleti partnereik körében, ezzel közvetett módon hozzájárulva a helyi gazdaság fejlődéséhez is. A marketing alapvető feladat a turizmus területén is. Természeti és kulturális értékeivel, hangulati elemek kialakításával a várost el kell adni a potenciális odalátogatók körében. A rendezvények növelik a turisztikai vonzerőt, egyben a sok résztvevő potenciális terepe lehet az arculat további fejlesztésének és kommunikálásának – e rendezvényeket tudatosan használni is kell a városmarketing céljaihoz. Az idegenforgalom fejlődése a vendéglátásból származó bevételeken felül azért is fontos a városnak, mert a turisztikai attrakciók és a kiegészítő szolgáltatások és kulturális események a város lakóinak életminőségét is javítja. Tótkomlós kommunikációs értékkel bíró tulajdonságainak összegyűjtése, célzott és rendszeres kommunikálása javítja a település lakóinak identitását, hozzájárul városi büszkeségük fejlesztéséhez – egyúttal a város környezetének, értékeinek megtartása, fejlesztése mellé is állíthatja őket. Rendszeres közvélemény kutatásokon keresztül érdemes időszakonként mérni a stratégia fogadtatását és az abból megvalósult elemek hatását. Az ITS-hez kötődő marketing akciók jellemzője a stratégia filozófiájának megfelelően az ágazat- és területspecifikus szemléletmód párhuzamos alkalmazása, valamint a rendszerszemlélet és a mérhetőség. Mindennek eléréséhez fontos egy, a város képéhez és fejlődési elképzeléseihez illő szlogen és jelkép-rendszer kialakítása, továbbá az egységes arculat alkalmazása.

Ingatlan és kapacitásgazdálkodás

Az Önkormányzatnak ingatlanjaival kapcsolatosan magas kihasználtsági szintet kell fenntartania. Ilyen lehet egy funkcióváltás alatt álló, vagy egy időlegesen használaton kívüli ingatlan, melyben helyet lehet biztosítani közösségi, vagy civil szervezeteknek, ha nem merülnek fel magas költségek. Célszerű a tartósan használaton kívüli, az önkormányzat feladata szempontjából funkcióval nem rendelkező ingatlanok hasznosítása. Ezzel az életkörülmények javításán felül támogatható a stratégia megvalósítását is segítő, önmagukban is fontos kulturális, vagy közösségi értékek létrejötte. Felesleges, kihasználatlan kapacitásaival, illetve a tevékenység-racionalizálás során felszabaduló kapacitásokkal gazdálkodnia kell az önkormányzatnak. Ilyen felszabaduló kapacitás lehet többek között egy funkcióváltás alatt álló, időlegesen használaton kívüli ingatlan, amelyben teret lehet engedni annak közösségi vagy civil szervezetek által történő időleges hasznosítására (pl. az eladás vagy felújítás megkezdésének időpontjáig). Ugyanilyen módon célszerű a folyamatosan használaton kívüli, az önkormányzat tevékenysége szempontjából funkcióval nem rendelkező ingatlanok hasznosítása. Hasonló módon lehet eljárni más olyan eszközök, erőforrások esetében (pl. gépkocsi, hangtechnikai és informatikai eszközök stb.), amelyek időszakosan hasznosíthatóak, és azokkal úgy termelhető mások számára érték, hogy az önkormányzat számára nem jelentkezik közvetlen költség. Ezzel a jólét pusztán javításán felül többek között támogatható a stratégia megvalósítását is segítő, de önmagukban is jelentőséggel bíró kulturális vagy közösségi értékek létrejötte.

Az önkormányzatnak a tulajdonában álló ingatlanokat céljai és feladatai megvalósításához alkalmazható eszközöknek kell tekintenie. Ennek tükrében lehetősége van eladói és szabályozói pozíciójával élve – de nem visszaélve – bizonyos ingatlanok eladását vagy hasznosításba

Általános tevékenységek

Az ITS-ben szereplő fejlesztések megvalósításának vonatkozásában fontos szerepet játszik a stabil, kiszámítható országos és helyi szabályozás, az átlátható jogalkotói és jogalkalmazói magatartás. A település önkormányzata a helyi szabályozási dokumentumok, a közművesítés segítségével tudja elérni az egyes ingatlanok fel- vagy leértékelődését. Amennyiben az önkormányzat a tulajdonában lévő ingatlanjain fejlesztéseket valósít meg,

abban az esetben a környező ingatlanok értéknövekedése is megfigyelhető, amely további fejlesztések megvalósítását, ezzel együtt gazdaságélénkítést generál. Az önkormányzat kiemelt feladatai közé tartozik a településrendezési-, szabályozási terveinek és a helyi építési szabályzat rendszeres felülvizsgálata és szükséges esetben annak módosítása a fejlesztések előmozdítása érdekében.

Tótkomlós a meglévő ipari hagyományokra építve, együttműködve a városban működő vállalkozásokkal képes hatékony gazdaságfejlesztési politikát folytatni, mely összekapcsolódva a befektetéseket ösztönző eszközrendszer működtetésével a helyi vállalkozások bővülését és technológiai fejlesztését generálhatja, valamint újabb vállalkozások betelepülését érheti el. A barnamezős és egyéb külterületen megvalósítani tervezett, a város szándékaival összhangban lévő beruházásokat az önkormányzat azzal segíti elő, hogy szükség esetén módosítja a szabályozási terveket. A város önkormányzatának gazdálkodása stabil. Az üzleti vállalkozások működéséhez a keretfeltételek adottak, a városban széleskörű szolgáltatást nyújtva segíti a vállalkozások működését a tercier szektor a különböző adminisztratív, pénzügyi, jogi, stb. ügyek intézésével.

A város a turizmus jövedelemtermelő képességének fejlesztését, illetve a természeti és épített környezet értékeiben rejlő potenciál kihasználtságának fokozását desztináció menedzsment és marketingtevékenységek fokozásával kívánja elérni, ennek érdekében térségi összefogásra is nyitottak a szomszédos települési önkormányzatokkal közösen. A városmarketing eddigi elemei az önkormányzat által működtetett Komlós Tv, illetve a Komlói Hírmondó önkormányzati kiadvány. A marketingben fontos eleme a civil szervezetek megjelenése is.

A városi életminőség fokozásához a színes civil élet is hozzájárul, az önkormányzat tevékenyen támogatja a település civil szervezeteit és programjait, a szervezetek között komoly együttműködés alakult ki. Az önkormányzat rendszeresen egyeztet a civil szervezetekkel, vállalkozókkal, költségvetésében külön forráskeretet különített el a civil szervezetek számára. A városról kialakított vonzó kép a vállalkozások támogatottságát is növeli, illetve az esetleges betelepülésekre is pozitív hatással van.

8.2. Az ITS megvalósításának szervezeti kereteinek meghatározása

A városfejlesztés jelenleg is hatékonyan és szakmailag jól működő szervezeti rendszere a jövőben is alkalmas a városrehabilitációval kapcsolatos tevékenységek átgondolt, ütemezett és eredményes megvalósítására.

A szervezeti struktúra hármas tagolású:

- A stratégiai menedzsmentet a város képviselőtestülete, jegyzője és polgármestere alkotják. Ők felelősek a döntéshozatal során a városfejlesztési célok elérése érdekében érdemi előrelépéseket tenni, valamint a stratégia megvalósulását, illetve ennek társadalmi-gazdasági hatásait nyomon követni, értékelni. A stratégiai menedzsment feladata az ITS rendszeres vagy indokolt esetben történő aktualizálásának biztosítása is. A városfejlesztési tevékenységekben a jegyző is fontos szerepet játszik, hiszen jogszabályi felhatalmazás alapján koordinálja az önkormányzati rendeletek és koncepciók előkészítését.
- Tótkomlós Város Önkormányzata szervezeti hierarchiájában a városfejlesztés általános irányvonalainak meghatározása a képviselőtestület feladata.
- Az operatív menedzsmentet elsősorban a Komlós Településszolgáltatási Kft a polgármesteri hivatal fejlesztések megvalósításában közreműködő szervezeti egységei valamint az adott fejlesztésekben érintett intézmények vezetői alkothatják. Ezek a szakemberek saját területükön végzik a stratégiai célok végrehajtásával kapcsolatos feladatokat.

A fenntartásban közreműködő személyek a település, az önkormányzati intézmények munkavállalói, illetve mindazon személyek és szervezetek, akik valamilyen módon kapcsolódnak a városfejlesztés eredményeként létrehozott, megújított létesítményekhez. Az ITS megvalósításának és rendszeres aktualizálásának irányítását az Önkormányzat végzi közvetlenül vagy erre szakosodott, ellenőrzése alatt álló, kompetens szakmai szervezete, gazdasági társasága útján.

Az ITS megvalósításának irányításába beletartozik:

- az ITS-ben előrevetített Integrált területi Beruházások projekt csomagjainak megvalósítására irányuló operatív városfejlesztési tevékenység komplex előkészítésének és végrehajtásának irányítása és ellenőrzése a tevékenységek teljes spektrumában
- a városmarketing tevékenység irányítása és ellenőrzése
- Az Önkormányzat fejlesztési tevékenysége kommunikációjának irányítása és ellenőrzése
- Az ITS-ben előrevetített Integrált területi Beruházások projekt csomagjainak megvalósítására irányuló befektetés ösztönzési tevékenység irányítása és ellenőrzése
- Az ITS-ben előrevetített Integrált területi Beruházások projekt csomagjainak megvalósítására irányuló operatív városfejlesztési tevékenység összehangolása az ágazati fejlesztési tevékenységekkel (gazdaságfejlesztési támogatások a vállalkozásoknak, mérnökképzés fejlesztése, köznevelés, közoktatás, szakképzés fejlesztése, egészségügyi ellátórendszer és szolgáltatások fejlesztése, sport, rekreációs valamint az egészséges életmódot) elősegítő szolgáltatások és lakossági tevékenységek fejlesztése, a közlekedési hálózat fejlesztése, energiahatékonyságot növelő és klímastratégiai fejlesztések végrehajtása)
- A város biztonságos és jó minőségű, egészséges élelmiszerrel és ivóvízzel történő ellátását szolgáló fejlesztések
- Az ITS-be integrálódó operatív városfejlesztési tevékenység (akcióterületi fejlesztések, városfejlesztési akciók, városfejlesztési projektcsomagok, stb) végrehajtása közvetlenül az Önkormányzat, illetve az általa kialakításra kerülő, irányításával és ellenőrzésével működő, Komlós Településszolgáltatási Kft irányításával és ellenőrzésével történik.
- Az operatív városfejlesztési tervek végrehajtása a folyamatos ellenőrzés mellett évenként áttekintésre és aktualizálásra kerül.

Kapcsolódás a stratégiai menedzsment szervezethez

Stratégiai döntések előterjesztői a stratégiai menedzsment, vagy azok tagjai tehetnek. Az előterjesztésekről döntést, határozatot a képviselő-testületi ülés keretében hoznak. A képviselőtestület ad tehát felhatalmazást az operatív menedzsmentnek feladatainak elvégzésére. Az ITS megvalósítását koordináló menedzsment kapcsolódik a Pénzügyi Bizottság munkájához, hiszen a Bizottság határozza meg az SZMSZ értelmében a vagyongazdálkodási, vagyonkezelési, üzemeltetési és fejlesztési feladatokat. A Bizottsággal közösen kerül meghatározásra, hogy az ITS elemei közül mely beruházást kell megvalósítani a meglévő források és külső lehetőségek, pályázatok, illetve az ütemezés alapján.

Operatív menedzsment feladata

Az operatív menedzsment a felelős a stratégia által kijelölt akcióterületi alapú fejlesztések hatékony megvalósulásáért, a stratégiai menedzsment által meghatározott feladatok végrehajtásáért, továbbá beszámolási kötelezettséggel tartozik a végrehajtással kapcsolatban.

Az Önkormányzaton belüli szervezet, illetve menedzsment kockázata: a merev hivatali szervezet, és ebből következő erős belső szabályozás, a bürokrácia, valamint a nagyfokú függőség a képviselőtestületi döntésektől. A hivatalon belüli szervezeti és működési szabályok speciális kialakításával kell biztosítani, hogy világos ellenőrzési és felelősségi feltételek teremthetők meg. Az operatív projektmenedzsment szervezet feladatai: a településfejlesztési és az akcióterület stratégiai fejlesztési céljainak, illetve programjainak érvényesítése, különösen a horizontális elemek tekintetében, azaz a fenntarthatóság és a kommunikáció, a nyilvánosság biztosításában. Közreműködik a projektek megvalósulásában. Kapcsolatot tart a hatóságokkal, a lakossággal és a helyi civil és érdekképviselői szervezetekkel, valamint a vállalkozókkal.

Az operatív projekt menedzsment szervezet további feladatai:

- **Stratégiai feladatok**
 - Magánberuházások ösztönzése, koordinálása, a befektetőkkel történő tárgyalások lebonyolítása;
 - A meghatározott indikátorok teljesülésének figyelemmel kísérése, indikátorok mérése;
 - Folyamatos beszámoló a stratégia és a projekt megvalósításáról a képviselő-testület és a Polgármester felé.

- **Operatív feladatok**
 - Magánberuházások ösztönzése, koordinálása, a befektetőkkel történő tárgyalások lebonyolítása;
 - Fejlesztési ügynökség és Közreműködő szervezet felé történő kapcsolattartás;
 - A beruházások megkezdéséhez szükséges terület-előkészítési munkálatok lebonyolítása, terveztetés;
 - Az önkormányzati beruházások irányítása, a kivitelezők közbeszerzés útján történő kiválasztásának előkészítése, a vállalkozói szerződések megkötése, a megvalósítás nyomon követése, ellenőrzése, stb.;
 - A projektek megvalósításának előkészítése, a tervezés és engedélyeztetés koordinálása;
 - Adminisztratív feladatok (dokumentumok tárolása, kapcsolattartás) ellátása;
 - Az Akcióterületen megvalósuló „soft” projektelemek koordinálása;
 - A projektek pénzügyi folyamat-menedzsmentje, a folyamatos pozitív cash-flow biztosítása.

Az Önkormányzat (a megvalósításért felelős szervezet) biztosítja a projektek lebonyolításában résztvevő szakértőket, egyrészt a meglévő önkormányzati szakemberekre támaszkodva, másrészt szerződéses viszony útján szakértőkkel. Az Önkormányzat a már pályázati lebonyolítási tapasztalatot szerzett szakembereit, munkatársait kívánja igénybe

venni a megfogalmazott fejlesztések, projektmenedzsment feladatok végrehajtására. A projekt előkészítésében résztvevő önkormányzati tisztségviselők előkészítői és irányítói voltak korábbi beruházásoknak.

A projektmenedzsment szervezet felépítésére vonatkozóan azt követően kell javaslatot adni, hogy realizálódnak az akcióterületi fejlesztések, s meg kell valósítani a projekteket.

A menedzsment elvi felépítésére vonatkozóan az alábbi minimum javaslatot teszi az ITS:

- A program fő felelőse az operatív menedzsment szervezetben a projektmenedzser, aki a kapcsolatot tartja a belső és a külső szakértőkkel. A menedzsment belső szakértői a pályázati referens, a műszaki referens, a pénzügyi referens.
- Az ITS referens feladata a tervezett projektelemek elemeinek nyomon követése, az előrehaladási és fenntartási jelentések összeállítása, adminisztratív feladatok ellátása lesz.
- A műszaki referens feladata a beruházások megkezdéséhez szükséges terület-előkészítési feladatok lebonyolítása
- A pénzügyi referens feladata a különböző fejlesztési részprojektekhez az adott projekttszakaszban szükséges pénzügyi dokumentáció összeállítása.
- A projektmenedzsment működtetését a projektmenedzser vezeti. A projektmenedzser feladata a menedzsment vezetése, a stratégia céljainak érvényesítése, beszámoló készítése a stratégiai döntéshozók számára, kapcsolattartás. Szükséges kompetencia: legalább 5 éves vezetői tapasztalat, vagy hasonló nagyságrendű projekt menedzselésében szerzett tapasztalat.
- Jelenleg nincsen az operatív menedzsmenttel kapcsolatban szabályozás. Az abban részt vevő önkormányzati dolgozók munkaköri leírását ki kell egészíteni a menedzsment feladatok elvégzésével. A szabályzat az akcióterületi terv készítésével párhuzamosan kerül meghatározásra.
- Menedzsment szervezethez kapcsolódó szakértők: Az Önkormányzati operatív menedzsment tagjai mellett külső szakértő szervezetek is részt vesznek a projektek megvalósításában. Az Önkormányzat a menedzsment jobb működtetése érdekében a belső szakemberek igénybevétele mellett külső szolgáltató alkalmazásával kívánja biztosítani a végrehajtás szakmai szervezeti hátterét.

A külső szolgáltató kiválasztása során fontos, hogy a szakemberek folyamatosan rendelkezésre álljanak, illetve hogy hatékonyan el tudják látni a projekt lebonyolítását, ellenőrzését, és hogy nagyfokú tapasztalatokkal rendelkezzenek EU által támogatott projektek végrehajtásában. A külső szakértő segíti az operatív menedzsment szervezetet a projekt támogatási szerződés szerinti megvalósításában a projekt megkezdésétől a projekt zárásáig, illetve a fenntartási időszakban. A külső szakértők a referenciák, illetve a fajlagos költségek alapján kerülnek kiválasztásra.

Az önkormányzat részben már rendelkezik a fenti humán erőforrás háttérrel, de a stratégia megvalósítása során várhatóan további kapacitásbővítés és eseti jelleggel külső szakember megbízása szükséges. A beavatkozások zavartalan, a tervezett határidőre történő megvalósítása érdekében a kapacitásbővítés szükségességéről illetve a külső szolgáltatások igénybevételeéről a menedzsment szervezet tesz javaslatot és a városvezetés dönt.

A maga szintjén mindkét menedzsment szervezeti egység végzi a stratégia megvalósulása során elvárt számszerűsíthető eredmények (indikátorok) mérését, illetve nyomonkövetését.

a stratégiai menedzsment szervezeti egység tagjai a képviselőtestület, az önkormányzati bizottságok; nevezetesen a Városfejlesztési és Pénzügyi Bizottság, az Oktatási és Kulturális bizottság valamint a Szociális Bizottság, illetve a partnerségi megállapodás alapján bevont külső szervezetek:

- Tótkomlói szlovák nemzetiségi önkormányzat
- Tótkomlós város cigány nemzetiségi önkormányzat
- Tótkomlói alapfokú művészeti iskola
- Tótkomlói művelődési központ és városi könyvtár
- Komlós településszolgáltatási kft.
- Tótkomlói ligeti óvoda
- Szlovák két tanítási nyelvű általános iskola és óvoda
- Jankó János általános iskola és gimnázium
- Tótkomlói szociális szolgáltató központ
- Rákóczi szövetség tótkomlói helyi szervezete
- Boldog mosolyért alapítvány

- Komlói szlovákok szervezete
- Mozgáskorlátozottak tótkomlói egyesülete
- Nagycsaládosok tótkomlói egyesülete
- Száraz-érmenti vadásztársaság
- Száraz-ér társaság természetkutató és környezetvédő egyesület
- Tótkomlós turizmusáért egyesület
- Tótkomlói Autósport Egyesület
- Tótkomlói Lovas Túra Közhasznú Egyesület
- Tótkomlói Rozmár Szenior Úszó Klub Egyesület
- Tótkomlói Torna Club
- Önkéntes Tűzoltó Egyesület
- „Iskoláért, a jövő polgáráért” Alapítvány
- Evangélikus Egyházi Szeretotthon
- Evangélikus Egyházi Óvoda

8.3. Településközi koordináció mechanizmusai, együttműködési javaslatok

A stratégia járási szintű egyeztetése érdekében az önkormányzat a megyei és járási, vagy térségi (Pl. Calendula Terv, Dél-Békés fejlesztési terve) kapcsolatokat folyamatosan ápolja, melynek célja, hogy a fejlesztések térségi előnyeinek kiaknázása érdekében rendszeresen egyeztesse a tervezett projekteket. Ez képes biztosítani a szinergikus hatások érvénysülését. értelmezett járás és a tágabb térség – főként városi jogállású – települései között.

A közeli járásszékhelyek saját vonzáskörzetük kibővítésére és megerősítésére törekednek. Ennek eléréséhez több olyan projekt megvalósítása is várható, amelyek jellegükben hasonlóak a tervezett Tótkomlói beavatkozásokhoz. Ezek közül elsősorban Orosháza területén megvalósuló jelentenek jelentős konkurenciát. A közeli községekben, kisvárosokban kisebb léptékű, részben pontszerű fejlesztések valósulhatnak meg, amelyek kifejezetten a helyi lakosság életminőségének javítására irányulnak.

Megyei szinten a településközi koordinációban Békés Megye Önkormányzata játszik kiemelkedő szerepet, mivel a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program tervezése és részben a megvalósítása is e szervezet hatáskörébe tartozik. Ahhoz, hogy a megye számára rendelkezésre álló forráskeretet hatékonyan, ésszerűen és maradéktalanul fel lehessen használni, elengedhetetlen a partnerség a megyei önkormányzat és a települések között.

A térség településeinek tervezett fejlesztései esetében célszerű különbséget tenni a szűken A járás, illetve vonzáskörzet egységes fejlődéséhez elengedhetetlen, hogy a térség képes legyen problémáit és szükségleteit közösen megfogalmazni, majd ezeket integrált programokká, komplex projekteké alakítani. A párhuzamos kapacitások elkerüléséhez, valamint a város és környéke közötti esetleges konfliktusok (pl. szelektív migráció, párhuzamos kapacitások) megelőzéséhez tehát nemcsak Tótkomlós, hanem a környező települések fejlesztési igényeit is pontosan ismerni kell. A folyamatos kapcsolattartásnak, a közös gondolkodásnak a projektfejlesztés teljes szakaszára ki kell terjednie.

Mind a járásban, mind az egyes önkormányzati szervezetekben jelentős projektmenedzsment tudás halmozódott fel ahhoz, hogy az érintett települések fejlesztési elképzeléseit koordinálni tudják. Ehhez szükséges

- a térségi szinten megjelenő projektjavaslatok pontos számbavétele,
- az esetlegesen közösen megvalósítható projektek azonosítása,
- a folyamatos egyeztetés és tájékoztatás a tervezett fejlesztésekről,
- a megvalósítást befolyásoló tényezők nyomon követése,
- a fejlesztések megvalósításának rendszeres (pl. évenkénti) felülvizsgálata,
- valamint a kritikai észrevételek beépítése a települések és a térség stratégiai fejlesztési dokumentumaiba.

Összességében megállapítható, hogy Tótkomlós tervezett fejlesztései és az azt megalapozó Integrált Településfejlesztési Stratégia területi szintű kölcsönhatása a környező települések több milliárd forintnyi nagyságrendű fejlesztési elképzeléseivel pozitív mérleget mutat: a hatások szinergikusan kiegészítik, felerősítik egymást, felesleges, párhuzamos kapacitásokat létrehozó, egymást kioltó fejlesztések nem valósulnak meg. A beavatkozások eredményeként az ellátott funkciók optimalizálására kerül sor az Európai Unió egyik legfontosabb alapelveként, a szubszidiaritásnak a figyelembevételével.

8.4. Monitoring

A stratégia megvalósulásának folyamatos nyomon követése, felülvizsgálata a település érdeke elsősorban. A monitoring célja felhívni a döntéshozók és a megvalósításért felelős szervezet figyelmét a céloktól való esetleges eltérésre, és összegezni az elvégzett feladatokat. Figyelni kell arra, hogy a célkitűzések elérése érdekében tett lépések a megfelelő időben történjenek, a megfelelő eszközökkel. A monitoring számos komplex feladatot foglal magában az adatgyűjtéstől a stratégia esetleges szükséges módosításáig. A stratégia és az ahhoz kapcsolódó fejlesztések megvalósulásához indikátor célértékek kerültek meghatározásra, melyeknek évenként a megvalósítás és fenntartás során teljesülniük kell.

A legfontosabb monitoring feladatok a következők:

- Évenkénti rendszerességgel meg kell vizsgálni, hogy milyen lépések történtek a stratégiai célkitűzések elérésére. Eltérés esetén be kell avatkozni, a kívánt cél elérése érdekében módosítani kell a stratégiai eszközöket.
- A éves felülvizsgálat során a stratégia készítés pillanatában nem látott körülmény figyelembevételével optimalizálni vagy aktualizálni szükséges a cselekvési tervet, vagy a fejlesztési projektelemeket.
- Figyelemmel kell kísérni a projekt végrehajtása során az indikátorok alakulását (stratégia elfogadásakor érvényes bázisérték, a beszámoló időszakában aktuális érték, a stratégiában megfogalmazott célérték, valamint az előző Képviselő-testületi beszámoló alkalmával elfogadott értékhez képest történt elmozdulást).
- Az ITS felülvizsgálata, aktualizálása kétévenként szükséges, az elkészült felmérések, legfrissebb statisztikai adatok, egyéb új információk ismerete, illetve a stratégia megvalósulási folyamataiból levonható következtetések alapján.
- Figyelemmel kell kísérni a külső környezet változásait, amellyel szükség esetén összhangba kell hozni a stratégiai célkitűzéseket, illetve azok megvalósulási eszközeit, valamint a stratégiához közvetlenül nem kapcsolódó projektek stratégia célrendszerére gyakorolt vélelmezett vagy tényleges pozitív és negatív hatásait.
- Ki kell értékelni a már végrehajtott feladatok eredményeit, különös tekintettel a pályázati úton megvalósított fejlesztések esetén a pénzügyi és fizikai

megvalósulásra (a stratégia megvalósításának kezdete óta, valamint az előző képviselő-testület által elfogadott beszámoló óta megvalósult forrásfelhasználást).

Az ITS-ben bemutatott projektek sikeres megvalósulása érdekében a menedzsment követi figyelemmel az indikátorok teljesülését, változását. Az indikátorokat figyelembe véve készíti el a kontrolling menedzsment az éves jelentését a közreműködő szervezet és a képviselő-testület felé. Az indikátorok mérésénél a kontrolling menedzsment munkáját a megvalósításban érintett szervezetek vezetői, illetve felelős tisztségviselők is segítik. A településfejlesztési feladatok teljesítéséről a menedzser félévente beszámolót tart a Képviselő-testület illetékes Pénzügyi Bizottságának és évente egyszer a Képviselő-testületnek az akcióterületi fejlesztések állásáról. Szükséges a közvélemény folyamatos tájékoztatása a helyi sajtón keresztül, illetve a helyben szokásos módon közmeghallgatások keretében. A stratégia végrehajtásának és eredményeinek nyomon követését az átfogó cél, valamint a tematikus célok mellé rendelt indikátorrendszer biztosítja. A célrendszer bemutatásánál mutattuk be a célokhoz rendelt indikátorokat, megjelölve azok adatainak forrásait, az elérendő célértékeket.

Az ITS intézkedéseire kapcsolódó output és eredményindikátorok meghatározása

Mivel a 2014–2020 közötti időszakban az ún. eredményközpontúság elve miatt az indikátorok és azok célértékeinek szerepe megnőtt, ezért az ITS indikátorai úgy kerültek kialakításra, hogy azok egyértelmű és hozzáférhető adatokra támaszkodjanak, azaz a folyamatok változását az adatok egyértelmű változásához lehessen kötni. Az indikátorok meghatározása az EU által megjelölt közös indikátorok és a hazai OP tervezetekben használt indikátorok figyelembevételével történt.

A 8.2. és 8.3. pontban leírt szervezeti rendszer az ott meghatározott működési logikának megfelelően végzi az indikátorok betartásának, illetve elérésének tervekben meghatározott ütemezés szerinti ellenőrzését. Az indikátorokhoz szükséges adatok gyűjtése az évenkénti felülvizsgálat keretében történik meg.

A projektekhez és fejlesztési programokhoz kapcsolódó indikátorokat általában meghatározza a fejlesztési program és konkrét pályázati felhívás.

Az egyes projektelemekekhez rendelt mutatók egyedi tervezést igényelnek, jelen pillanatban nem teljes körűen láthatók, így a tervezők indikátorokra vonatkozó általános alapelvei a következők voltak:

1. Az első kritérium az adatok hozzáférhetősége, hiszen ha egy mutató nem hozzáférhető, akkor kvázi használhatatlan, azaz projekt és programszinten sem alkalmazható érdemben. Célszerű volt tehát olyan indikátorokat meghatározni, amelyek a megvalósítás adott szakaszában bizonyosan kimutathatók.
2. Az indikátor legyen megbízható, azaz a valós állapotot tükrözze.
3. Az információ frissessége nagyon fontos minőségi kritérium, azaz egy adott időponthoz kötött indikátornak valóban arra az adott időpontra vonatkozó információt kell mutatnia.
4. A mutatónak relevánsnak kell lennie, azaz a projekt azon jelenségét kell mérnie, ami érdekes a program egésze szempontjából.
5. A jó mutatónak meghatározottnak kell lennie, hogy bárki, akinek használnia kell, megértse, és valóban arra a jelenségre vonatkozzon, amit mérni szeretnénk. A mutató értelme, jelentése, azonos kell, hogy legyen a döntéshozók, a nyilvánosság és a projektmenedzsment számára, pontosan kell tükröznie a mért, vizsgált fogalmat.

Az operatív menedzsment feladata, hogy beavatkozásonként külön-külön meghatározott időszakonként (évente, félideben, hosszabb távon) mérje az egyedi projektelemekekhez köthető indikátorok aktuális értékét, azokról beszámoljon a stratégiai menedzsment szervezetnek.

MELLÉKLETEK

1.sz melléklet

SWOT Analízis

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> - fejlett mezőgazdasági termelés, - jó minőségű termőföld, - kedvező földrajzi elhelyezkedés, számos turisztikai vonzerővel rendelkezik a város, - többnemzetiségű település - hatékony együttműködés a regionális szervezetekkel, - sok gasztronómiai, kulturális rendezvény, - a „gyűjtők és gyűjtemények városa”, múzeumok, tájház, gyűjtemények, - kiterjedt nemzetközi, testvérvárosi kapcsolatok, - a sajátos növényvilág, a levegő minősége, - természeti adottságok, - gyalogtúra útvonalhálózat, - műszaki infrastruktúra: ivóvíz, gáz, telefon, kábel, internet-hálózatok, közmű-kapacitások fejlettsége; - erős civil szervezeti bázis - széles körű kapcsolati hálózat - meglévő intézményi hálózat: egészségügyi, oktatási, kulturális, igazgatási, rendészeti, szociális, - hagyománnyal rendelkező termálvizes fürdő (Rózsa-fürdő) - helyi média (TV, rádió, újság), nyilvánosság, információáramlás. - autópálya közelsége - helyi mentőállomás 	<ul style="list-style-type: none"> - természeti vonzerők kiaknázásának hiánya, - fejlesztésre szoruló, oktatási-, egészségügyi intézmény-hálózat, - sportcsarnok hiánya, - Rózsa fürdő szolgáltatásainak hiányosságai - belvízelvezető hálózat hiányosságai, - betemetett árkok, - ipari és mezőgazdasági nagyvállalatok hiánya, - helyi vállalkozások alacsony nemzetközi orientáltsága, - alacsony munkaerő kínálat, - munkaerő piaci készségek gyengesége (innovációs, kommunikációs készségek, kompetenciák gyengesége), - kedvezőtlen demográfiai folyamatok: elöregedés, fiatal, képzett szakemberek elvándorlása, - kutatási együttműködésekben rejlő lehetőségek kihasználatlansága, - korszerűtlen infrastrukturális adottságok, kedvezőtlen közúti, vasúti megközelíthetőség - alacsony innovációs képesség.

Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> - a tudás, az innovációs lehetőségek kihasználása, - uniós forrásokból való részesedés, az elnyert támogatások hatékony felhasználása, - EU integráció elmélyülése, forrásbevonási lehetőségek bővülése, - magas munkaigényű zöldségtermesztéshez jó természeti adottságok, - kedvező nemzetközi gazdasági, politikai környezeti feltételek kihasználása, - nemzetközi együttműködés ösztönzése, - egészségturizmus feltételeinek megteremtése, - bizalmon alapuló kapcsolati hálók erősödése és felértékelődése, - szolgáltató szektor bővítése, - kulturális örökség fenntartása iránti társadalmi igény, - a város elérhetőségének javulása révén (orosházi út) megnövekvő tökevonzó képesség következtében fellendülő gazdaság, - a turizmus társadalmi, gazdasági felértékelődése, multiplikációs hatásainak érvényesülése, - egészség fontosságának felértékelődése, egészségtudatos magatartás elterjedése, - innovációs és vállalkozási készség javulása, - közlekedési infrastruktúrák javítása, - energetikai célú mezőgazdasági termelés, - meglévő szellemi potenciálban rejlő lehetőségek kihasználásával jelentős eredmények a kutatás-fejlesztés és innováció területén, - fokozódik az igény a turisztikai adottságok turisztikai hasznosítására. 	<ul style="list-style-type: none"> - gazdasági feltételek nehézsége, negatív gazdasági helyzet, - kevés iparterület - együttműködési készségek gyengülése, - a tartós munkanélküliség és azzal összefüggő szociális nehézségek, - felsőfokú végzettséggel rendelkező, főként pályakezdők elvándorlása, - negatív demográfiai tendenciák (előregedés, elvándorlás), - szegénységi kockázatok erősödése, - elmagányosodás, bizalmatlanság fokozódása, - befektetői érdeklődés gyengülése, hiánya, a vállalkozói szféra kooperációs, integrációs elégtelensége, - a megújuló energiaforrásokat létrehozó rendszerek kezdetben jelentős befektetéssel, költséggel járnak - városi turisztikai koordináció hiánya, - a bevételek alacsony szintje, a fejlesztési források lehívásának akadályá megmarad

TÓTKOMLÓS – INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA

II. melléklet

Középtávú tematikus célokhoz kapcsolódó indikátorok

Az alábbiakban bemutatásra kerülnek a tervezett beavatkozásokhoz kapcsolódó indikátorok. A pontos célértékek meghatározása a tervezés jelenlegi szakaszában reálisan nem valósítható meg, erre az egyes fejlesztésekhez kapcsolódó projekt-előkészítési szakaszban fog sor kerülni.

Tematikus célok és indikátorok

Cél	Eredmény indikátor	Definíciója	Mérték-egység	Bázisév	Bázisérték	Célérték (2026)	Indikátor forrása (mérés módja)	Mérés gyakorisága
Színvonalas szolgáltatások biztosításával a város vonzerejének növelése	Kulturális és idegenforgalmi mutató	A kulturális rendezvényeken és eseményeken résztvevők számából és a vendégek által a szálláshelyen eltöltött éjszakákából összesített mutató	pontérték	2019	később kerül meg-határozásra	később kerül meg-határozásra	Önkormányzati felmérés	Évente

TÓTKOMLÓS – INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA

Az attraktív környezet a szabadidő hasznos eltöltéséhez szükséges feltételek biztosítása	Elégedettség a települési környezet minőségével	A lakosság elégedettsége a település épített és természeti környezetével	pontérték	2019	később kerül meg-határozásra	később kerül meg-határozásra	Önkormányzati felmérés	5 évente
A turisztikai potenciálban rejlő lehetőségek kiaknázása	A város gazdasági teljesítőképessége	A városban működő vállalkozások által fizetett éves iparűzési adó	1000 Ft	2019	később kerül meg-határozásra	később kerül meg-határozásra	KSH	évente
Vállalkozások, működő tőke betelepüléséhez szükséges feltételek magas minőségű biztosítása	A város gazdasági teljesítőképessége	A városban működő vállalkozások által fizetett éves iparűzési adó	1000 Ft	2019	később kerül meg-határozásra	később kerül meg-határozásra	KSH	évente
Munkaerő-piaci igényekhez alkalmazkodó	Oktatási rendszer	Oktatásban részt vevők száma	fő	2019	később kerül meg-határozásra	később kerül meg-határozásra	KSH	évente

TÓTKOMLÓS – INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA

hatékony oktatási-képzési rendszer										
Közlekedési feltételek javítása	Felújított utak hossza	m	%	2019	n.a	+10%	Önkormányzat	2 évente		

TÓTKOMLÓS – INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA

Fejlesztések (beavatkozások) megnevezése	Eredmény indikátor	Definíciója	Mértékegység	Bázis	cél	Forrás	Mérés gyakorisága
Komplex oktatási intézmény, iskola, kollégium energiahatékonysági korszerűsítése	Fejlesztett épületek száma	Közösségi, közigazgatási vagy közszolgáltatási funkciót ellátó intézmények száma	db	-	2	Önkormányzat	Évente
Közművelődési intézmények energetikai hatékonyságának növelése	Fejlesztett épületek száma	Közösségi, közigazgatási vagy közszolgáltatási funkciót ellátó intézmények száma	db	-	2	Önkormányzat	Évente
Önkormányzati Hivatal épületének energetikai korszerűsítése	Fejlesztett épületek száma	Közösségi, közigazgatási vagy közszolgáltatási funkciót ellátó intézmények száma	db	-	1	Önkormányzat	Évente
Közüntézmények fűtési rendszerének korszerűsítése (Helyi hőigény kielégítése megújuló energiaforrással Tótkomlós településén)	Fejlesztett épületek száma	Közösségi, közigazgatási vagy közszolgáltatási funkciót ellátó intézmények száma	db	-	1	Önkormányzat	Évente
Turisztikai attrakciófejlesztés-Rózsza Fürdő komplex fejlesztése és bővítése	Fejlesztett épületek száma	Közösségi, közigazgatási vagy közszolgáltatási funkciót ellátó intézmények száma	db	-	1	Önkormányzat	Évente

TÓTKOMLÓS – INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA

Sportlehetőségek bővítése	Fejlesztett szolgáltatások száma száma	Községi, közigazgatási vagy közszolgáltatási funkciót ellátó intézmények száma	db	-	1	Önkormányzat	Évente
Belterületi utak, közutak, járdák felújítása	Városi területeken létrehozott vagy helyreállított nyitott terek területe	A felújított/újjonnan kialakított közhasználatra megnyitott terek mérete	m ²	2019	+1%	Önkormányzat	Évente
Inkubátorház kialakítása Tótkomlóson	Épített vagy felújított épületek területe	Létrehozott vagy felújítással érintett épületek nettó épületterülete	m ²	2019	n.a	Önkormányzat	Évente
Tótkomlós városközpontjának környezettudatos megújítása	Megújult vagy újonnan kialakított zöldfelület nagysága	Megújításra kerülő vagy újonnan kialakítandó zöldfelületek nagyságának összege	m ²	2019	n.a	Önkormányzat	Évente
Szociális szolgáltató központ eszközfejlesztése	Fejlesztett eszközök száma	Községi, közigazgatási vagy közszolgáltatási funkciót ellátó intézmények száma	db	-	1	Önkormányzat	Évente
Idősek Háza felújítása	Megújult vagy újonnan kialakított	Megújításra kerülő vagy újonnan kialakítandó	m ²	2019	-	Önkormányzat	Évente

TÓTKOMLÓS – INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA

	zöldfelület nagysága	zöldfelületek nagyságának összege	m ²	2019		Önkormányzat	Évente
Komló Szálló épületének felújítása – Inkubátorház kialakítása	Megújult vagy újonnan kialakított épületek nagysága	Megújításra kerülő vagy újonnan kialakítandó zöldfelületek nagyságának összege	m ²	2019	-	Önkormányzat	Évente
Tótkomlós kerékpárgalmi hálózatának fejlesztése	Megújult vagy újonnan kialakított zöldfelület nagysága	Megújításra kerülő vagy újonnan kialakítandó kerékpárgalmi út	m ²	2019	-	Önkormányzat	Évente
Evangélikus templom felújítása	Megújult vagy újonnan kialakított épületek nagysága	Megújításra kerülő vagy újonnan kialakítandó zöldfelületek nagyságának összege	m ²	2019	-	Önkormányzat	Évente

Akcióterületi projektek indikátorai

Ültetvények telepítése, üvegházak, hűtőház létesítése	Épített vagy felújított épületek területe	Létrehozott vagy felújítással érintett épületek nettó épületterülete	m ²	projektjelentés	évente

TÓTKOMLÓS – INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA

Szelektív hulladékgyűjtő helyek bővítése	Épített vagy felújított épületek területe	Létrehozott vagy felújítással érintett épületek nettó épületterülete	m ²	projektjelentés	évente
Földutak járhatóbbá tétele, fásítás	Megújult vagy újonnan kialakított zöldfelület nagysága	Megújításra kerülő vagy újonnan kialakítandó zöldfelületek nagyságának összege	m ²	projektjelentés	évente
Biatermékek termesztése, előállítása	Új termékek száma	A program hatására megjelenő új termékek száma	db	projektjelentés	évente
Önkormányzati járóbeteg ellátás infrastrukturális fejlesztése	Megújult vagy újonnan kialakított infrastruktúra nagysága	Megújításra kerülő vagy újonnan kialakítandó zöldfelületek nagyságának összege	m ²	projektjelentés	évente
A termálvíz gyógy- és energia tartalmának további hasznosítása, üvegházak létesítésével és egyéb hasznosítás útján	fejlesztési projektek száma	Megújításra kerülő területek	db	projektjelentés	évente
Száraz-ér folyamatos vízbázisának biztosítása	fejlesztési projektek száma	Megújításra kerülő területek	db	projektjelentés	évente
Az élőhely rekonstrukciós munkálatok a Száraz-ér mentén	fejlesztési projektek száma	Megújításra kerülő területek	db	projektjelentés	évente

TÓTKOMLÓS – INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA

Száraz-ér vízi létesítményeinek felújítása, folyamatos karbantartása esetlegesen „víztározó”- k kiépítése	fejlesztési projektek száma	Megújításra kerülő területek	db	projektjelentés	évente
Az épített örökségek (Kopáncsi kápolna, Tájház, Emlékház...) megvédése és turisztikai célú fejlesztése	fejlesztési projektek száma	A program hatására megjelenő új termékek száma	db	projektjelentés	évente
Külterületi utak fejlesztése	Felújított megépített utak hossza		km	projektjelentés	évente
Üresen álló önkormányzati ingatlanok hasznosítása	fejlesztési projektek száma	A program hatására megjelenő új termékek száma	db	projektjelentés	évente
Szociális szövetkezet fejlesztése, a helyi termékek előállítására, népszerűsítésére, és értékesítésére	Új termékek száma	A program hatására megjelenő új termékek száma	db	projektjelentés	évente
Civil szervezetek munkájának segítése	Esetek száma	Támogatással érintett programok száma	db	projektjelentés	évente
Vállalkozások letelepedésének támogatása	Támogatások száma		db	projektjelentés	évente
kézműves, kisipari vállalkozási szándékához terület biztosítása	biztosított terület		db	projektjelentés	évente
Képzések szervezése a munkaerőpiac hiányosságainak megfelelően, munkahelyteremtés elősegítése	Képzések száma	képzések hatására új foglalkoztatások száma	db	projektjelentés	évente

TÓTKOMLÓS – INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA

Humán szolgáltatások fejlesztése a társadalmi felzárkózás érdekében	Szolgáltatások száma	Új szolgáltatások a városban	db	projektjelentés	évente
Munka és család? - Együtt jobb! - esélyteremtő program az Orosházi járásban	programok száma	Szociális és esélyteremtő szolgáltatások a városban	db	projektjelentés	évente

Rövidítések

AT	akcióterület
EFOP	Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program
ERFA	Európai Regionális Fejlesztési Alap
ESZA	Európai Szociális Alap
EU	Európai Unió
GINOP	Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program
HÉSZ	Helyi Építési Szabályzat
HR	humán erőforrás
hpsz.	helyrajzi szám
ITP	Integrált Területi Program
ITS	integrált településfejlesztési stratégia
IVS	integrált városfejlesztési stratégia
kkv	kis- és középvállalkozás
KSH	Központi Statisztikai Hivatal
OFTK	Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció
PR	célcsoportokkal való kapcsolat (public relation)
SWOT	erősségek, gyengeségek, lehetőségek, veszélyek (strengths, weaknesses, opportunities, threats)
TÁMOP	Társadalmi Megújulás Operatív Program
TOP	Terület- és Településfejlesztési Operatív Program

Záradék:

Jóváhagyta:

**Tótkomlós Város Önkormányzat képviselő testülete a / 2019. (.....) kt.
határozatával.**

**Dr. Garai Rita
Polgármester**